

SUMAR

DIALOGURI PROFESIONALE

VERA OSOIANU / <i>Componentele imaginii, mijloacele de creare și întreținere a ei</i>	3
Corina ȘANDOR / „Să ne cunoaștem scriitorii contemporani”	11
Laura HORVATH / „Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania și România”	14
Vera OSOIANU / <i>Ghidul comportamentului de performanță pentru personalul serviciilor de referințe informaționale</i>	18
Camelia KALISCH, Livia GRIGOR / <i>Fondul de referință al secției Împrumut carte pentru adulți</i>	20
Angela Monica JUCAN / <i>Bibliografia zvonistică</i>	23
Ioan NEAMȚIU în dialog cu Corina COSTIN , bibliotecară la biblioteca orășenească „Elie Pop” din Șomcuta Mare	25
Antoaneta TURDA / <i>Considerații privind reflectarea diasporei române în aplicația TINLIB</i>	29
ANGELA Monica JUCAN / <i>Malformație a rațiunii: ordonarea alfabetică „literă cu literă”</i>	32
Maria GÂRBE / <i>Concediu numit pensionare</i>	35

BIBLIOTECI DIN LUME

Adina DOROLȚAN / <i>Prin bibliotecile americane... o nouă experiență băimăreană</i>	36
Laura HORVATH / <i>Mica bibliotecă rotundă din Clamart. Un univers al copilăriei în „Bulletin des bibliothèques de France”</i>	39
Cristian DELGADO / <i>Biblioteca Departamentală din Rosario, Argentina</i>	45
Monica FIGUS / <i>Biblioteca Națională a Argentinei</i>	46
Monica FIGUS / <i>ABINIA - Asociația Bibliotecilor din America Latină</i>	47

NOTE DE LECTURĂ

Adrian POP / <i>A fi. Ființă. Devenire</i>	49
Ștefan VIȘOVAN / <i>ASTRA și limba română</i>	52
Oana UNGUREAN / <i>File din istoria bibliotecii</i>	53
Dorina CADAR / „Nemurirea” lui Milan Kundera.....	55
Paula RUS / <i>Cartea și lectura în viziunea criticului literar Nicolae Manolescu</i>	57
Amalia TALPOȘ / <i>Prin lectură spre cunoaștere, educație și cultură</i>	61

AGENDA DE BIBLIOTECĂ

Simona GABOR, Alina LEMNEAN / <i>Conferința Internațională „Biblioteca publică și Web 2.0.”</i> ...	64
Daliana BONAT / <i>Lumea ornamentelor</i>	70
Sorina BERETEAN / „Diplome maramureșene din secolele XIV și XV” de Ioan Mihalyi de Apșa. ..	71
Simona DUMUȚA / <i>Inaugurarea colecției de medalii a bibliotecii</i>	75

FIȘE DE DICȚIONAR

<i>Angela Monica JUCAN / Din epoca de aur a culturii</i>	77
--	-----------

PAGINI CULTURALE

<i>Ioana DRAGOTĂ / „Producători” vs. „consumatori” de cultură.....</i>	78
<i>Angela Monica JUCAN / Sistemul de scriere braille</i>	80
<i>Ioan ȘIMAN / Câte ceva din istoria Clubului epigrafiștilor „Spinul”</i>	84
<i>Liana POP / Ilustrația de carte</i>	86

FILE DE ISTORIE

<i>Ioana DRAGOTĂ / Școala civilă de stat pentru fete Baia Mare (1893-1948) - radiografie istorică - partea a IV-a. Ioan Leșianu, primul director român al școlii, o personalitate controversată.....</i>	88
<i>Lavinia ARDELEAN / S-a întâmplat acum 50 de ani (extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”).....</i>	93

COMPONENTELE IMAGINII, MIJLOACELE DE CREARE ȘI ÎNTREȚINERE A EI

Vera OSOIANU

Director adjunct la Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Imaginea bibliotecii, a bibliotecarului și a profesiei de bibliotecar în percepția comunității este o problemă foarte veche, dar mereu actuală și larg discutată pretutindeni în lume. Pe tot parcursul secolului trecut bibliotecarii au făcut eforturi enorme în vederea îmbunătățirii imaginii bibliotecii, care însă nu s-au încununat de prea mare succes.

În ultimii 20-30 de ani au fost publicate numeroase monografii, culegeri și articole în care tema a fost tratată sub cele mai diverse aspecte. Acum, de ordin mai recent, au apărut și numeroase site-uri în Internet, cele mai multe dintre ele încercând să spargă stereotipurile create în societate vizavi de bibliotecă și bibliotecar. Există și un șir de site-uri dedicate umorului bibliotecar, autorii cărora încearcă să demonstreze că bibliotecarii, nici pe departe, nu corespund stereotipului de persoane lipsite de simțul umorului, mereu încruntate, supărate, demodate. Pentru a sparge stereotipurile, unii autori aplică abordări mult prea radicale, de la bibliotecara din folclorul bibliotecar reprezentată de o femeie în vârstă, fără personalitate, cu ochelari și părul strâns la ceafă, la una cu tatuaje, păr verde și inele în nas. Însă noile clișee nu corespund realității, cum nu corespund întocmai nici cele din folclorul profesiei.

Imaginea pe care profesia de bibliotecar o are în comunitate se datorează în mare parte faptului că în literatura artistică, în filme, spectacole profesia noastră nu este prezentată ca o alegere reușită de viață respectabilă.

Cercetările mai recente atestă o ușoară schimbare spre bine a imaginii bibliotecii, la începutul acestui mileniu, odată cu răspândirea în biblioteci a internetului și a tehnologiilor de informare și comunicare. Dar și aici părerile sunt foarte diferite, de la foarte optimiste, la foarte pesimiste; potrivit lor, bibliotecarii, pentru a rezista în timp, se apucă să

facă orice și nicicum nu acceptă ideea că zilele le sunt numărate.

În avalanșa aceasta de păreri și supoziții, cert este faptul că savanții din străinătate nu au o părere unică nici asupra imaginii bibliotecii, care să ia în considerare multiplele funcții ale acesteia, nici asupra naturii înseși a imaginii, nici asupra măsurilor necesare pentru îmbunătățirea imaginii. Mai mult decât atât, publicațiile de specialitate vehiculează ideea că înșiși bibliotecarii n-au reușit să se apropie de înțelegerea problemelor privind imaginea lor în societate. Nu este claritate nici în problema dacă înșiși bibliotecarii sunt responsabili de imaginea negativă, sau, în profesie, este ceva ce văd cei din jur, dar nu pot vedea și bibliotecarii. Și, în final, nu este un răspuns clar nici la întrebarea privind conservatorismul ce se spune că-l caracterizează pe bibliotecari.

Despre imaginea bibliotecii în comunitatea locală, la noi, s-a vorbit mai puțin în ultimul timp, deși nu putem afirma că bibliotecii luate independent n-au făcut eforturi mari pentru a-și crea o imagine favorabilă în comunitate sau pentru a-și modela și corecta imaginea deja creată.

Este cunoscut faptul că instituția bibliotecară se ține pe patru piloni principali: spații, resurse informaționale, servicii oferite și personal, care au partea lor de contribuție în crearea imaginii pe care biblioteca o are în societate.

Literatura de specialitate scoate în evidență imaginea în trei ipostaze: ideală, de oglindă și reală.

Imaginea ideală – este imaginea spre care tinde instituția și oglindește scopurile fundamentale ale activității, direcțiile și tendințele de dezvoltare.

Imaginea de oglindă – reflectă părerile bibliotecarilor despre cât de atrăgătoare este biblioteca pentru utilizatori, reputația

bibliotecii, atenția de care se bucură din partea organelor de decizie și a populației.

Imaginea reală – oglindește atitudinea adevărată a diferitelor categorii de cetățeni față de bibliotecă, nivelul de concordanță între calitatea servirii și așteptările acestora, înțelegerea importanței bibliotecii pentru comunitate.

Este clar că imaginea reală și imaginea de oglindă nu corespund și nici nu pot corespunde imaginii ideale.

O bibliotecă aptă să ofere oricărui individ acces la valorile acumulate în timp și căi eficiente de regăsire a informației căutate – aceasta este imaginea ideală pe care biblioteca tinde să-o formeze în conștiința celor mai diferite grupuri sociale, de la reprezentanții structurilor de decizie și finanțatoare, la organizații nonguvernamentale, sponsori, personalități distinse, studenți și terminând cu păturile mai puțin protejate ale populației: șomeri, casnice, pensionari, persoane cu dizabilități fizice și sociale etc.

Problema cheie care determină nu numai prestigiul bibliotecii, ci și capacitatea de a face față concurenței și de a demonstra că biblioteca este și trebuie să fie indispensabilă comunității este diversificarea serviciilor, dezvoltarea calității acestora și a nivelului de confort. Rezolvarea problemei este pusă tot mai frecvent pe seama răspunsurilor la cele mai diverse solicitări factografice; utilizarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare, accesarea resurselor informaționale globale, redirecționarea exactă a utilizatorului spre alte surse de informare în cazul în care biblioteca nu-l poate ajuta. Și aici este nevoie de atenție maximă pentru că noi venim dintr-o realitate în care cultura servirii clientului este încă la nivelul incipient, iar eșecul utilizatorului la o primă întâlnire cu biblioteca ar putea să-i taie dorința de a reveni aici ori într-o instituție similară. Numai prin respectarea acestor condiții poate fi formată imaginea bibliotecii de instituție modernă, montată temeinic în spațiul informațional global.

Pentru a se impune comunității, a demonstra că este indispensabilă și are tot potențialul pentru a îmbunătăți calitatea vieții membrilor comunității, biblioteca trebuie

să-și promoveze constant resursele, producția intelectuală și serviciile.

Activitatea de promovare trebuie să constituie axa programelor de activitate și are următoarele sarcini:

- formarea imaginii pozitive a bibliotecii în conștiința populației, organelor de decizie și finanțatoare, organizațiilor nonguvernamentale, sponsorilor etc;
- informarea despre serviciile noi, oferite de bibliotecă;
- actualizarea și modernizarea serviciilor existente, convingerea publicului de necesitatea utilizării acestora;
- informarea utilizatorilor potențiali despre timpul, locul, condițiile serviciilor și activităților noi, despre schimbările în activitatea bibliotecii, graficul de funcționare etc.
- atenționarea potențialilor utilizatori despre importanța și accesibilitatea serviciilor oferite de bibliotecă, despre prețurile nesemnificative la serviciile oferite suplimentar contra cost.

O formă foarte importantă de promovare a bibliotecii, producției intelectuale și a serviciilor oferite este reclama bibliotecară – informația despre bibliotecă, servicii, producție intelectuală cu scopul de a le face cunoscute utilizatorilor reali și potențiali și a stimula cererea la aceste servicii și produse. Unele izvoare situează reclama chiar pe primul loc în crearea imaginii pozitive a bibliotecii. Funcțiile reclamei de bibliotecă includ:

- formarea cererii la resurse, servicii și producția intelectuală a bibliotecii;
- popularizarea serviciilor informaționale.

Reclama are menirea de a oferi date despre particularitățile serviciilor, destinație și utilizatorii țintă, adresă, condițiile de împrumut și utilizare.

Cerințele de bază ale reclamei de bibliotecă sunt:

- diapazonul cât mai larg al utilizatorilor reali și potențiali;
- corespondența cu necesitățile și doleanțele utilizatorilor;
- actualizarea permanentă;

- dinamism, concizia mesajului, operativitate;
- concordanță cu realitatea;
- reglaj între necesitățile pieței și interesele diferitelor grupuri de utilizatori.

Reclama trebuie să atragă atenția asupra serviciilor oferite și a producției intelectuale și să convingă utilizatorii să le folosească.

Conținutul reclamei trebuie să răspundă la următoarele întrebări;

- ce se propune utilizatorului;
- care sunt beneficiile serviciului propus;
- unde, când și cum poate fi folosit serviciul propus.

La baza reclamei trebuie să fie identitatea organizațională a instituției, care contribuie la formarea imaginii pozitive a bibliotecii.

Identitatea organizațională a instituției este caracterizată de mai multe elemente:

- emblemă – imaginea grafică, cu care biblioteca însoțește producția editorială etc;
- logotip – simbolul textual- grafic care reprezintă denumirea completă, prescurtată sau abrevierea bibliotecii
- deviză - o frază scurtă care exprimă misiunea bibliotecii sau ideea de bază a serviciilor propuse.

Emblema și logotipul alcătuiesc blocul de firmă al bibliotecii, care se aplică pe toate publicațiile, materialele de reclamă, placi, cărți de vizită, ecusoane, bilete de cititor etc.

Foaia cu antet trebuie să conțină: denumirea completă a bibliotecii, adresa, telefonul, faxul, pagina web, poșta electronică, logotipul, elemente grafice decorative.

Un prim pas în crearea imaginii pozitive a bibliotecii este elaborarea unui stil propriu, original. Culoarele alese, reclama, logotipul, prezentarea vizuală a spațiului (în literatura de specialitate se vorbește tot mai mult despre conceptul de „cultură vizuală”) – toate trebuie să fie în armonie și subordonate unui stil unic. Chiar și alegerea florilor poate fi un element esențial. Florile decorative pot fi puse separat de florile de cameră cu efecte curative, care ar putea servi ca decor pentru o expoziție la această temă, de exemplu „Ecologia și viața”.

Pentru reclama bibliotecii se folosesc și suvenirele, insignele, calendarele de perete sau de buzunar, pixurile, maiourile etc., care sunt confecționate, ca regulă, la aniversări și la alte date importante și sunt difuzate utilizatorilor reali și potențiali. Importanța acestui fel de reclamă crește dacă, pe lângă imagini, fotografii, conține și adresa, programul de lucru, adresele filialelor, adresa paginii *WEB*.

Bibliotecile folosesc, pentru a face reclamă, publicațiile periodice, posturile de radio și televiziune etc. Pentru a evita costurile destul de mari pentru aceste servicii, se folosește reclama indirectă, prin articole despre activitatea bibliotecii, interviuri cu bibliotecari, cititori, reprezentanți ai organelor locale de decizie; comunicate de presă despre evenimentele mai importante etc.

Un rol aparte în formarea imaginii bibliotecii joacă aspectul exterior și interior al spațiilor. În zilele noastre, când multe instituții sunt nevoite să arendeze spații altor instituții și organizații, de multe ori reclama exterioară a arendașilor este mai aprinsă și mai bogată decât a proprietarilor de drept. Design-ul interior, amplasarea rațională a reclamei din incintă: expoziții, placcarde, anunțuri, condițiile confortabile pentru lectură în bibliotecă au partea lor de contribuție în crearea imaginii atractive a bibliotecii.

La formarea imaginii bibliotecii contribuie esențial și publicațiile bibliotecii, cum ar fi: ghidurile, buclele, pliantele, foile volante cu informații despre structura bibliotecii, componența resurselor informaționale, serviciile oferite. Informații de felul acesta pot fi publicate și în producția editorială: lucrări metodice, bibliografice etc.

Azi nicio bibliotecă, oricât de mare ar fi, nu poate activa în izolare. Nu este un secret faptul că numai cu puterile proprii bibliotecile nu mai pot face față sarcinilor pe care le au. În condițiile economice actuale, biblioteca trebuie să știe cum să găsească drumul spre organele de decizie, în special spre cei de care depinde alocarea mijloacelor de finanțare. Numai bibliotecile cunoscute larg comunității și cu reputație favorabilă pot conta pe o finanțare corespunzătoare și susținere din partea organelor de decizie și finanțatoare.

La crearea bunei reputații a bibliotecii, a atitudinii binevoitoare față de bibliotecă și serviciile oferite din partea reprezentanților organelor locale, organizațiilor non-guvernamentale, partenerilor, concurenței etc., un loc aparte revine stabilirii unor relații corecte cu aceștia – public relations (PR) - activitatea de formare a image-ului profesional prin folosirea informației veridice și operative: un complex de eforturi bine gândite și planificate pentru crearea unei atmosfere de înțelegere reciprocă între instituție și membrii comunității. Pentru ca acțiunile de PR să-și atingă scopul, este necesar un program de marketing special, orientat anume spre crearea imaginii.

Scopul principal al acțiunilor de relații cu publicul este crearea imaginii bibliotecii de instituție modernă, indispensabilă societății, deschisă pentru toți cetățenii și organizațiile. Activități PR pot fi: aniversările de la fondarea bibliotecii, conferințe, lansări și prezentări de cărți, expoziții, diferite sărbători, concursuri etc. Pentru o mai mare audiență, acțiunile de PR pot fi organizate în parcuri, piețe, străzi, muzee, librării, alte instituții. Relațiile cu diferiți parteneri întăresc poziția bibliotecii în comunitate. Azi este foarte important nu numai să faci eforturi de a atrage atenția, dar și de a fi auzit. În acest sens, bibliotecile trebuie să lucreze cu utilizatorii activi și cei potențiali pentru a-i familiariza cu resursele și serviciile oferite, manifestările organizate. În bibliotecă se încrucișează drumurile atât ale celor care pot ajuta instituția, cât și a celor care așteaptă ajutor de la bibliotecă. Biblioteca este, practic, singura instituție care oferă servicii gratuite cetățenilor.

Pentru toți membrii comunității, biblioteca trebuie să prezinte comunicate de presă privind situația bibliotecii, serviciile noi, activitățile culturale, proiectele în parteneriat cu alte instituții etc; rapoarte de activitate, atât tradiționale, cât și expoziții-raport, unde să fie prezentate toate momentele esențiale din activitatea bibliotecii, lista intrărilor noi, analize statistice, fotografii, lista publicațiilor în presă despre activitatea bibliotecii și a publicațiilor salariaților bibliotecii, lista sponsorilor. Sponsorii trebuie să știe în ce scopuri au fost cheltuite sumele alocate și să simtă grati-

tudinea bibliotecarilor pentru ajutorul acordat. Este foarte important ca bibliotecile să fie percepute ca parteneri egali, nu ca instituții care cer, ci ca instituții care au multe de oferit comunității.

Un sondaj efectuat la 22 septembrie 2008 în SUA releva faptul că 68% dintre americani au card de bibliotecă. Este cea mai mare cotă înregistrată de la 1990 încoace, de când ALA¹ a început să efectueze evidența numărului de utilizatori înregistrați anual în biblioteci. Acum câțiva ani documentul „*International library statistics: trends and commentary based on the Libecon data*” raporta 30% de utilizatori activi în țările Uniunii Europene. Cam tot atâta este și media înregistrată în Republica Moldova, în anul 2007.

Această creștere a numărului celor care folosesc serviciile bibliotecii se explică prin marea recesiune economică din SUA. Dar aceasta este doar o parte a problemei. O altă parte o constituie imaginea pe care bibliotecile americane o au în societate. Americanii, în situație de criză, s-au îndreptat spre biblioteci, pentru că știu că aici pot găsi toată informația necesară și, cu siguranță, vor fi ajutați. Să ne amintim de aprecierea dată bibliotecilor de președintele SUA George Bush care menționa că locul de lider în dezvoltarea economică pe care îl joacă SUA se datorează, în mare parte, și existenței unui număr enorm de 122 de mii de biblioteci publice, bine organizate și dotate cu cele mai moderne echipamente de informare și comunicare. James H. Billington, directorul Bibliotecii Congresului menționa că „bibliotecile sunt, pentru noi, o religie”. Aceste afirmații vorbesc elocvent despre imaginea pe care o au bibliotecile pretutindeni în SUA. Ideea ce se desprinde de aici este că imaginea bibliotecilor depinde foarte mult de atitudinea față de ele a persoanelor influente, cu drept de decizie.

Dacă, în ultimii ani, biblioteca publică Rezina a obținut sume considerabile pentru reparația clădirii, este în mare parte datorită faptului că primarul crede cu adevărat că în Rezina biblioteca orășenească este „promotorul progresului” (aprecierea îi aparține). Iar pentru a ajunge la această apreciere, bi-

¹ ALA = American Library Association.

bliotecarii au muncit mult pentru a câștiga proiecte de informatizare, de completare a fondului cu publicații noi, de reamenajare etc. Adevărat se spune că, mai întâi, trebuie să muncești pentru un nume, ca, mai apoi, numele să muncească pentru tine.

Nu putem afirma că utilizatorii nu vin și în bibliotecile noastre. În anul 2007, numărul de cititori a crescut, în comparație cu anul 2006, cu 158 de mii. Însă, în același timp, fondul de publicații a scăzut cu aproape 211 mii, numărul împrumuturilor a scăzut cu 4 milioane 484 mii, numărul vizitelor - cu 578 mii. După o decepție de asemenea proporții, sigur, utilizatorii vor încerca să găsească alte căi de soluționare a necesităților de informare și documentare, iar oferta este deloc de neglijat și, din păcate, este în defavoarea bibliotecii.

Un avocat important al bibliotecii pot fi societățile „Prietenii bibliotecii”, unde sunt invitați oameni cunoscuți și respectați în mediul comunității: primarul, directorul școlii, personalități cunoscute, oameni prosperi de afaceri, originari din localitate. Prietenii bibliotecii ar putea organiza acțiuni de binefacere în favoarea bibliotecii. Pentru a ajuta biblioteca, de exemplu, casa de cultură ar putea face de ziua bibliotecarului o discotecă la care biletul de intrare să fie un card pentru bibliotecă. Pentru susținerea morală a prietenilor bibliotecii, pot fi înstitute premii, diplome, mulțumiri în presă etc.

Un impact deosebit asupra creării imaginii pozitive a bibliotecii o are diversificarea și modernizarea serviciilor, implementarea tehnologiilor de informare și documentare în servirea utilizatorilor, dezvoltarea calității serviciilor oferite, aplanarea conflictelor între bibliotecar și utilizator etc.

Un loc aparte în crearea imaginii pozitive a bibliotecii revine prezenței acesteia în mediul virtual. Pagina *WEB* a bibliotecii este o sursă importantă de informare despre bibliotecă, colecțiile și resursele informaționale de care dispune, serviciile oferite etc. Din păcate, încă foarte puține biblioteci dispun de acest instrument de comunicare cu utilizatorii și publicul larg, iar cei care dispun nu fac destulă publicitate acestui serviciu,

încă puțin cunoscut. Studiul OCLC² „*Percepția bibliotecii și a resurselor informaționale*” relevă faptul că doar 1% dintre respondenți încep căutarea informației pornind de la pagina *WEB* a bibliotecii și, aceasta, din motivul că ceilalți nici nu știu de existența ei și de resursele electronice disponibile în bibliotecă.

Extrem de importantă în crearea imaginii bibliotecii este prestația bibliotecarului; gradul de instruire, abilitățile de a ajuta și a se face necesar.

Studiul OCLC „*Percepția bibliotecii și a resurselor informaționale*” vorbește despre faptul că utilizatorii reclamă bibliotecii bibliotecari instruiți, erudiți, prietenoși, binevoitori și gata de ajutor.

Cu ani în urmă, ALA a elaborat *Ghidul comportamentului de performanță pentru bibliotecarul de referințe*, publicat de către noi în lucrarea *Rigorile internaționale actuale ale organizării și funcționării bibliotecilor publice*. Acest ghid poate fi adaptat la condițiile noastre în așa fel, încât fiecare bibliotecar să-l cunoască și să-l aplice în activitatea de zi cu zi.

Sondajul „*Cum să formăm imaginea profesională a bibliotecarului*” efectuat în anul 2005 în Rusia relevă faptul că 61% dintre respondenți apreciază foarte mult atenția bibliotecarului față de utilizator, 52% pun pe primul plan pregătirea profesională, 38% pun mare preț pe comportamentul bibliotecarului. Foarte interesante au fost răspunsurile utilizatorilor la întrebarea „Ce calități sunt incompatibile cu profesia de bibliotecar?”. Prevalază: dezinteresul față de utilizator și necesitățile lui de informare, incapacitatea de a comunica cu oamenii, încetineala, lipsa erudiției. Utilizatorii au menționat și faptul că prestigiul bibliotecarului scade și din pricina statutului social, deloc de invidiat, și care derivă din faptul că bibliotecarii nu mai au încredere în importanța muncii pe care o prestează.

Studiul *Imaginea bibliotecii de provincie în comunitate*, efectuat acum câțiva ani în Rusia, relevă faptul că populația vede perspectiva bibliotecii în extinderea Internetului, actualizarea fondului de publicații, crearea bibliotecii electronice, crearea centrelor in-

² OCLC - Online Computer Library Center.

formaționale și de asistență pe diverse teme. Doar 7% dintre respondenți își imaginează biblioteca în viitor ca centru de recreere și comunicare. În imaginea locuitorilor de provincie, biblioteca este percepută ca o instituție care nu poate face față realităților zilei și ritmului impus de modernizare, o instituție încă apreciată pozitiv de societate, dar solicitată în primul rând de elevi sau persoane care nu sunt antrenate în câmpul muncii (pensionari, casnice, persoane cu dizabilități fizice și sociale). Pregătirea profesională a bibliotecarilor și cultura servirii sunt considerate punctele forte ale bibliotecii, iar printre cele mai mari neajunsuri sunt menționate deficitul informațiilor actuale, nivelul redus de confort, lipsa tehnologiilor de informare și comunicare.

Un rol aparte în formarea imaginii bibliotecii îl are modernizarea și diversificarea serviciilor, posibilitatea bibliotecii și abilitățile bibliotecarului de a satisface necesitățile de informare și documentare ale utilizatorului.

Pentru a atrage în bibliotecă potențialii utilizatori și a-i menține pe cei actuali, biblioteca trebuie să fie atractivă și să facă față așteptărilor cetățenilor din aria de servire. Ultimele studii efectuate în lume atestă faptul că utilizatorii așteaptă să găsească în biblioteci nu numai resursele, serviciile și echipamentele necesare dar și o bibliotecă atrăgătoare, ca spațiu fizic sigur și bine amenajat, cu condiții confortabile, unde să fie liniște, curat, cald, lumină.

Studiul OCLC menționat mai sus relevă faptul că, în plină eră informațională, brandul bibliotecii rămâne a fi cartea, iar aceasta din simplu motiv că utilizatorii nu se așteaptă să găsească în biblioteci și altceva, în afară de cărți. Biblioteca este o marcă dominată de nostalgie. Profesioniștii domeniului biblioteconomie și știința informării sunt chiar în derută. Într-o lume în care sursele de informare și instrumentele de căutare continuă să se răspândească și să crească în relevanță, pentru consumatorii de informații on-line cartea rămâne, încă, marca bibliotecii. Însă, același studiu sugerează că există potențialul necesar pentru a extinde ori actualiza marca și, în esență, a o întineri, pentru a

fi mai relevantă, a fi mai mult decât numai cartea.

Întinerirea mărcii bibliotecii depinde de abilitățile membrilor comunității bibliotecare de a reorienta serviciile bibliotecii în așa fel încât bogatele resurse – tradiționale și digitale – pe care le administrează, să fie disponibile, atât în format tradițional, cât și virtual.

Problema bibliotecii este să-și definească net locul în infosferă, locul serviciilor și colecțiilor fizice și virtuale.

Implementarea tehnologiilor de informare și comunicare a oferit o nouă șansă bibliotecilor. Mânuate cu pricepere și eficiență, la capacitate maximă, acestea pot schimba imaginea bibliotecii în comunitatea locală. Deși în literatura de specialitate din Occident există și voci care susțin că dezvoltarea rapidă a proceselor de informatizare nu atât au îmbunătățit situația bibliotecilor, cât au acutizat unele întrebări și au dat naștere unor noi stereotipuri. Există temerea că automatizarea proceselor bibliotecare ar putea face munca bibliotecarului mai puțin relevantă. În pofida multiplelor concepții despre bibliotecă, în ultimul timp se conturează mai accentuat doar două: biblioteca – depozitar și biblioteca – centru de informare. Există voci, în special în instituțiile adiacente bibliotecii, care consideră că înființarea centrelor de informare reprezintă eforturi disperate de căutare a unei noi imagini și a unui nou statut social pentru profesia de bibliotecar, lucru care nu este văzut cu ochi buni de profesioniștii domeniului de informare, care se țin distanțat de bibliotecari, pentru a nu-și afecta imaginea proprie. Pe de altă parte, centre de informare, precum Cable library, filială a Bibliotecii Orășenești Helsinki, centrul de informare de pe lângă Wayne State University s-au convins, la scurt timp după inaugurare, că nu vor putea funcționa fără informația pe suport tradițional, acceptând varianta de bibliotecă hibrid, compusă atât din publicații tradiționale, cât și din resurse electronice și echipamentele necesare pentru accesarea lor.

Oricum, puținele biblioteci de la noi care au reușit să implementeze în activitate tehnologii de informare și comunicare s-au convins de importanța enormă a acestor noi

instrumente de muncă. Un computer conectat la internet poate deschide porțile comunității spre lume, iar o bibliotecă mică, având resurse modeste, poate oferi aceeași calitate a serviciilor ca și o bibliotecă cu resurse enorme. Problema cheie a bibliotecilor actuale este că nu mai impresionează prin mărimea colecției și numărul utilizatorilor, ci prin modernizarea, accesibilitatea și calitatea serviciilor.

Bibliotecile pot construi viitorul localităților de provincie creând servicii pe care nicio altă instituție nu le poate oferi. Serviciile moderne și diverse pot avea un rol decisiv în vitalitatea localităților de provincie și în prevenirea marginalizării populației din aceste localități. Mediul virtual poate face enorm în această privință; nu întâmplător pretutindeni în lume sunt elaborate strategii și politici de lichidare a inegalității digitale.

Ca instituții de informare și cunoaștere, bibliotecile publice se numără, probabil, printre instituțiile din sectorul public care sunt implicate cel mai activ în revoluția digitală. În condițiile Erei Digitale, bibliotecile se transformă, din instituții mai mult sau mai puțin închise, în instituții cu acces deschis. Organele locale care înțeleg rolul strategic al bibliotecilor în dezvoltarea comunității investesc în crearea condițiilor necesare pentru educare, instruire pe tot parcursul vieții, facilitarea creativității, incluziunea socială a tuturor categoriilor de utilizatori, care, luate împreună, pot favoriza creșterea bunăstării populației, ceea ce trebuie să fie scopul final al tuturor acțiunilor organelor de decizie.

În ultimii ani, se fac eforturi mari pentru dezvoltarea serviciilor virtuale și a activităților noi, orientate spre utilizator, toate acestea creând o nouă imagine bibliotecii.

În Finlanda, de exemplu, 9 din 10 biblioteci publice oferă acces la internet și aproape toate îl oferă gratuit. Cataloagele bibliotecilor pot fi accesate prin internet. Procesul de împrumut este automatizat, a crescut ponderea și, respectiv, utilizarea materialelor electronice, a început numerizarea publicațiilor care, în condițiile bibliotecii publice, are în primul rând scopul de a facilita accesul și apoi cel de preservare. Însă, cunoscând posi-

bilitățile oferite de TIC³, nu încapă nicio îndoială că accesul și preservarea ar putea fi asigurate concomitent.

Un alt aspect care va trebui exploatat la maximum este consultanța la căutarea informației, folosirea enciclopediilor, dicționarilor, traductoarelor on-line. Serviciile de traducere din peste 20 de limbi, oferite de Google, site-ul Traduno.com nu te mai fac să pari neputincios în fața postărilor internet, care, în marea lor majoritate, sunt în limbi străine.

Foarte mulți dintre potențialii utilizatori ai bibliotecilor noastre au rude plecate la muncă în străinătate. A-i învăța să-și deschidă o poștă electronică este echivalent cu a le deschide o nouă cale de comunicare.

Atunci când cetățenii vor ști că toate acestea pot fi găsite și învățate în bibliotecă, ea va deveni indispensabilă pentru ei.

Bibliotecarul va trebui nu numai să arate utilizatorului unde să caute informația, ci și să-l ghideze în procesul de căutare.

Bibliotecile deja se implică activ în instruirea pe tot parcursul vieții, deși încă n-au fost elaborate strategii și politici la nivel național pentru aceste servicii. Bibliotecile pot să-și elaboreze politici și programe proprii, care se vor axa pe promovarea lecturii și promovarea alfabetizării informaționale. Promovarea cărții și a lecturii prin diverse metode specifice bibliotecii nu este o problemă pentru bibliotecarii noștri, deși întotdeauna este loc și de mai bine. Promovarea alfabetizării informaționale va fi mai complicată, pentru că noi, în Moldova, mai suntem încă în etapa în care înșiși bibliotecarii nu au abilitățile necesare pentru această activitate. Astăzi, a nu fi în stare să folosești un computer sau să folosești avantajele oferite de internet înseamnă a fi aproape analfabet și, cu siguranță, în afara societății. Reiese, din aceste considerente, că bibliotecarii vor trebui să ofere ajutor în folosirea computerului și a altor echipamente deținute de bibliotecă, în folosirea internetului, în căutarea informațiilor necesare, în clarificarea unor probleme ce țin de copyright etc. Aceste activități trebuie organizate împreună cu școlile, muzeele, ca-

³ TIC = tehnologia informațiilor și comunicației

sele de cultură, precum și cu alți parteneri.

Pentru a face față așteptărilor membrilor comunității, biblioteca trebuie să se afirme ca: centru de instruire, centru de informare, centru de comunicare, centru de socializare, spațiu fizic unde utilizatorii să vină nu numai din necesitate, ci și din plăcere. Esențial este ca bibliotecarul să știe să-și aleagă prioritățile bazate pe posibilități reale.

Fiecare salariat al bibliotecii își are partea sa de contribuție la formarea imaginii bibliotecii în comunitate. În acest fel, imaginea bibliotecii depinde de fiecare bibliotecar în parte, precum și de confortul psihic al fiecărui bibliotecar, depinde de imaginea pe care o are biblioteca. Pare un cerc închis. Dar deloc vicios.

Referințe:

Perception of Libraries and Information Resources, OCLC, 2005//
www.oclc.org/reports

The 2003 OCLC Environmental Scan: Patterns Recognition//
www.oclc.org/reports/2003

Kulikovski, Lidia. Activitatea editorială ca imagine a bibliotecilor
//Buletinul ABRM. – 2007. – Nr. 2(6). – P. 10-11.

Coravu, Robert. Imaginea bibliotecii în mediul universitar. Strategii de optimizare [Resursă electronică] / Robert Coravu. – Disponibilă pe internet:
<http://www.geocities.com/conanbibliotecarul/Comunicare_Brasov.rtf

Борисова, Ольга. Взгляд социолога на рекламу / Ольга Борисова // Библиотека. – 2007. – №. 9. – С. 58-60.

Матлина С. Г. Библионимика. Имя как символ и бренд библиотеки. (Постановка проблемы) / С. Г. Матлина // Научные и технические библиотеки. – 2007. – №. 4. – С. 5-14.

Стефановская Н. А. Имидж провинциальной библиотеки в общественном сознании / Н. А. Стефановская // Библиотековедение. – 2006. – № 2. – С. 34-38.

„SĂ NE CUNOAȘTEM SRIITORII CONTEMPORANI”

Proiect coordonat de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare

Corina ȘANDOR

Dezvoltarea amețitoare a mass-mediei, mirajul calculatorului ca instrument de informare și comunicare, mediul în care își formează „gașca” elevii din ziua de azi, interesul slab manifestat de părinți în ultima vreme față de dezvoltarea și formarea psihointelectuală a copiilor lor, situația materială precară a unora, iată doar câțiva din factorii ce concură la scăderea atracției copiilor pentru actul lecturii.

Ce mai reprezintă lectura pentru elevi? Ce impact are lipsa lecturii asupra activității psihointelectuale a acestora? Cum îi determinăm pe copiii noștri să citească? Cum îi putem atrage spre universul cărților? Din dorința de a găsi răspunsuri la aceste întrebări s-a născut ideea unui proiect de parteneriat educațional cu titlul: „**Să ne cunoaștem scriitorii contemporani**” realizat între Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare și liceele băimărene.

Alte argumente în favoarea implementării unui astfel de proiect ar fi: scriitorii contemporani sunt mai puțin studiați în școală, există scriitori foarte buni consacrați după 1990, lectura propusă nu face parte din categoria „obligatorie”, un concurs ar putea stimula creativitatea și motivația pentru lectură.

SCOPUL PROIECTULUI: stimularea interesului tinerilor pentru lectură, conștientizarea importanței utilizării unei biblioteci și a surselor documentare din bibliotecă, facilitarea întâlnirii elevilor cu scriitori contemporani români, facilitarea contactelor între bibliotecile școlare și editurile de prestigiu din țară, diversificarea ofertei de servicii către cititorii tineri; strângerea legăturilor cu bibliotecile școlare, întru același scop nobil, *lectura ca mod de viață*, promovarea imaginii

Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” și a partenerilor de proiect în comunitate.

OBJECTIVE SPECIFICE: exersarea unor tehnici de interpretare independentă și crearea a lecturilor, stimularea creativității literare, cunoașterea unor scriitori ai zilelor noastre, formarea și dezvoltarea gustului pentru frumos.

RESURSE UMANE: elevi, profesori, bibliotecari (școlari și județeni), scriitori, reprezentanți ai unor edituri.

RESURSE MATERIALE: cărți ale scriitorilor contemporani propuși în proiect existente în fondul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, donații de cărți făcute de editurile participante la proiect.

RESURSE DE TIMP: semestrial.

MEDIATIZAREA PROIECTULUI s-a făcut prin parteneriate media, prin articole de presă, interviuri, emisiuni radio și TV, reviste școlare, revista „Bibliotheca Septentrionalis” a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”.

REALIZAREA PRODUSELOR FINITE: publicarea eseurilor câștigătoare în revista „Bibliotheca Septentrionalis” a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, pe site-ul Bibliotecii Județene, în revistele școlare;

CARACTERUL NOVATOR: abordarea operelor unor scriitori neincluși în programa școlară și mai puțin cunoscuți de publicul larg;

IMPACTUL AȘTEPTAT: creșterea numărului de cititori de opere din literatura română contemporană, sporirea interesului elevilor pentru activitățile organizate de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, dezvoltarea colaborării între Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” și bibliotecile școlare;

MODALITAȚI DE CERTIFICARE: diplome de participare pentru toți participanții: elevi,

profesori, bibliotecari, diplome pentru elevii ale căror lucrări au fost premiate.

DESCRIEREA PROIECTULUI

Prin activitățile pe care le vizează, proiectul și-a propus stimularea interesului tinerilor pentru lectură, fără a se simți obligați de programa școlară sau de susținerea unor examene, încurajarea creativității literare și provocarea tinerilor de a-și exprima public ideile critice pozitive sau negative în cadrul unor întâlniri cu scriitorii, aceștia putându-se constitui în modele demne de urmat.

Proiectul se va derula în mai multe ediții, care vor avea loc semestrial și vor beneficia de subproiecte distincte.

EDIȚIA I: „Să-l cunoaștem pe Eugen Ovidiu Chirovici”

Primul autor propus în cadrul proiectului a fost **Eugen Ovidiu Chirovici** economist, jurnalist și scriitor. Mai puțin cunoscut ca scriitor, Eugen Ovidiu Chirovici are în portofoliu peste zece cărți publicate și altele în pregătire.

DURATA: 25 martie-15 mai 2009. Data întâlnirii elevilor cu scriitorul Eugen Ovidiu Chirovici a fost fixată pentru 14 mai 2009, iar lansarea cărții *Puterea* a avut loc la 15 mai 2009.

GRUP ȚINTĂ: BENEFICIARI DIRECTI - 30 de elevi din clasele a X-a și a XI-a, cinci bibliotecare școlare, un scriitor;

BENEFICIARI INDIRECTI - 100 de elevi din clasele a X-a și a XI-a, 15 profesori de limba română, bibliotecari județeni, reprezentanții Editurii RAO.

OBIECTIV SPECIFIC: cunoașterea scriitorului Eugen Ovidiu Chirovici.

ACTIVITĂȚI: concurs de creație literară, întâlnirea elevilor cu scriitorul Eugen Ovidiu Chirovici, lansarea cărții *Puterea* de Eugen Ovidiu Chirovici, Editura RAO, 2009; întâlnirea bibliotecarilor școlari cu reprezentanți ai Editurii RAO.

DESCRIEREA CONCURSULUI: Concurs de creație literară, pe trei secțiuni, pornind de la două romane ale scriitorului Eugen Ovidiu Chirovici, respectiv: *A doua moarte* și *La broasca leșinată: balada unui pierde-vară*.

Secțiunile de concurs: 1. Eseu (creație literară sau critică literară), 2. Să se imagineze un alt final al celor două cărți, 3. Să se reali-

zeze o lucrare de grafică, desen sau pictură inspirată din cărțile menționate.

RESURSE MATERIALE: cărțile propuse în proiect oferite spre lectură cititorilor, din fondul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” și donații de cărți (40 buc.) făcute de **Editura RAO** către bibliotecile școlare:

A doua moarte, La broasca leșinată - balada unui pierde-vară. Premiile au constat în cărți.

Coordonator: Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, Director prof. dr. Teodor Ardelean, bibliotecar - specialist în relații publice Corina Șandor-Martin.

Parteneri: **Editura RAO**, director Ovidiu Enciulescu, departament marketing și PR: Adina Daczo, Mioara Andrei, **Colegiul Național „Vasile Lucaciu”**, director Delia Pop, bibliotecar - Diana Ionescu, **Colegiul Național „Gheorghe Șincai”**, director Ioan Mureșan, bibliotecar Angela Meșter, **Colegiul Național „Mihai Eminescu”**, director Marius Crăciun, bibliotecar Maria Vișovan, **Liceul Teoretic „Emil Racoviță”**, director Dana Glodeanu, bibliotecar Gabriela Curtuzan, **Liceul de Artă**, director Cristina Nemeș Bota, bibliotecar Helga Fortuber.

OPINIILE BIBLIOTECARILOR PARTICIPANȚI LA PROIECT

Elevii participați în proiect, de la Colegiul Național „Vasile Lucaciu”, au fost entuziasmați de întâlnirea cu scriitorul. Ei au avut prilejul să-l cunoască, pe scriitor, ca om, cu preocupările lui, cu experiența lui. A fost binevenită întâlnirea și pentru că elevi cărora le place să citească au avut prilejul să se cunoască cu elevi din alte licee și au câștigat experiență în socializare. Faptul că a fost altfel de lectură, nu impusă prin programele școlare, faptul că a trebuit să-și pună în valoare talentul eseistic sau plastic le-a suscitat interesul. Deși timpul a fost destul de scurt, eu apreciez dorința lor de a face parte dintr-un proiect, acest lucru implicând și munca, nu numai plăcerea de a citi. Consider că trebuie să susținem în continuare cititul și relaționarea tinerilor cu scriitorii contemporani dar și cu alți tineri, pentru a dezvolta niște competențe absolut necesare în dezvoltarea lor (Prof. Diana Ionescu – Colegiul Național „Vasile Lucaciu”).

Câștigătorii concursului de creație literară din cadrul proiectului „Să ne cunoaștem scriitorii contemporani”, ediția I-a, 14-15 mai 2009:

PREMII SPECIALE - ESEURI

Vlad Văidean, cl. a X-a A, Liceul de Artă - pentru „*La broasca leșinată*”;

Vlad Văidean, cl. a X-a A, Liceul de Artă - pentru „*A doua moarte*”;

PREMII - ALT FINAL – „La broasca leșinată”

LOCUL I: Vlad Văidean, cl. a X-a A, Liceul de Artă;

LOCUL II: Ancuța Costin, cl. a X-a A, Liceul de Artă;

LOCUL III: Sonia Elena Roman, cl. a X-a H, Colegiul Național „Gheorghe Șincai”;

PREMII - ALT FINAL – „A doua moarte”

LOCUL I: Amalia Lupu, cl. a X-a C, Colegiul Național „Mihai Eminescu”;

LOCUL II: Lucian Ziman, cl. a X-a D, Liceul Teoretic „Emil Racoviță”;

LOCUL III: Bianca Laura Oltean cl. a X-a C, Colegiul Național „Vasile Lucaciu”.

Locul I Eseu:

Vlad Văidean, cl. a X-a A, Liceul de Artă.

Reproducem, în continuare, eseul elevului **Vlad Văidean: „La BROASCA LEȘINATĂ” de Eugen Ovidiu Chirovici:**

Datorită scriitorului stil în care descrie nonvaloarea umană și socială, fin poleită cu nițel haz și transpusă în tonalitate mitică, e în acest roman, „*La Broasca Leșinată*”, un „ce” care te determină să-i acorzi atenție precum unui copil răzgâiat, te împinge să plonjezi adânc în rândurile sale scăldate-n bere și rachiu și să te-mbeți cu ele, te înhamă ca pe-un măgar și te plimbă de colo-colo prin ceața fumului de țigară ce învăluie misterios, ca-ntr-un templu (z)Eroul, într-un cuvânt și mai pe românește, te obligă pur și simplu să-l citești avid și cu ochii beți... de uimire, de admirație, de indignare, de interes, ce mai contează? E un roman din acelea care posedă acel zvâc, acel „străluc” de necontestat, și asta datorită faptului că ilustrează universul tainic (care totuși există, chiar dacă nu ne vine să credem) al unor personaje memorabile prin caracterul lor antierotic, rebel,

oarecum naturalist: copii mici crescuți oameni mici în timpul „*marilor transformări prin care trecea România*”, viciați, cu ierarhia valorilor întoarsă pe dos, răi da’ buni prin vise mărețe și... atât („să furăm de la bogați și să dăm la săraci”, precum făcea Robin Hood, des pomenit în carte ca un fel de alter/anti-ego al lui Radu, z(eroul), rămâne pe tot parcursul acțiunii țelul societății secrete „*Porcii Râde*”, neîmplinit și rățăcit printre halbe de bere, mici și lene perpetuă). Solidari în tot ceea ce fac, vorbesc, mănâncă, beau și gândesc, idealisti în dorința-le pervertită, meschini și vulgari în ființa-le josnică, Radu, Calu’, Animalu’, Păsăroi’, Bulină, Marga, Călăreata, Veronica sfidează sistemul comunist, sfidează sistemul capitalist, dar în final cad victime acestuia din urmă, care amestecă binele și răul, valorile și nonvalorile ca-ntr-un bufet suedez; căci acum parvin eroic oameni mărunți precum Ciucurel, acum scui pă foc zmei șarlatani precum Nelu Heja, acum spiridușii răi de la bănci îți „*iau lucrurile din casă și chiar casa*”... Precum proorocise Radu la căderea „*porcilor de comunist*”, dar fără să-i regrete: „*Nu vin vremuri bune*”... De aceea, la sfârșit, mentorul grupului „*dispare în legendă*”, căci își pierduse acoliții care, „*mânați de lăcomie*”, se hotărâseră în mod nerușinat să se apuce de muncă...

Dar stilul scriitoricesc al acestei cărți, cu permanenta „basmificare” a situațiilor și a personajelor, cu veșnica pomenire a eroilor precum Winnetou sau Robin Hood, generatoare de fermecătoare și amuzante antiteze, este foarte reușit, consider eu. Atât de plastic în simplitatea lui! Firul epic curge firesc și frumos, pare că un povestăș sugubă și subtil îl toarce peste cititorul încălzit între răs și plâns. Căci, de la un moment dat, parcă te încearcă o stranie compasiune pentru aceste tipologii umane actuale, care trec pe stradă peștrițe și cu vocabular buruienos, pentru sicriul gol al lui Radu, pentru Ciucurel cel lacom și nemulțumit, pentru antica lele Roza, pentru preotul înfundat în păcate, pentru frumoasa doamnă Maria Teuschlander... E o lume grotescă, disprețuită de către omul civilizat, dar care există acolo, la marginea societății, participând eroic la fel de fel de aventuri fabuloase, despre care omul civilizat nu va ști și nici nu se va încumeta să afle vreodată decât în eruditul mod de a lectura în liniște „*La Broasca Leșinată*”, o carte pe care, într-adevăr, „*nu o veți uita niciodată*”.

Și ca să pun capăt cascadei de cuvinte, vreau să dau mai la vale un pasaj descriptiv unic în această carte a epicului. E o scriere poetică, un derapaj liric al autorului, un unic moment de răsuflet și liniște în cavalcada de peripecii de basm contemporan, care apare puțin forțat, trădând o șlefuire intensă, dar care totuși prin aceasta are un mai mare impact. Pur și simplu mi-a plăcut foarte mult și acesta e sin-

gurul argument pe care-l am pentru faptul că vreau să-l transcriu:

„Mirosea a toamnă și a frunze ude, voci tălnice șopteau povești vechi de secole dinspre copacii și rugii de mure văduviți acum de frunze și de rod. Ciripitul păsărilor se amesteca blând cu foșnetul crengilor. Verdele pădurii pălea încet, ca un somn dulce care vine pe nesimțite. Umbrele se alergau prin iarba.” Stop!

„PROMOVAREA LECTURII PENTRU COPII ÎN BIBLIOTECILE DIN GERMANIA ȘI ROMÂNIA”

Laura HORVATH

Institutul Goethe promovează cultura Republicii Federale Germane pe plan mondial. Această instituție puternic angajată în prezentarea și schimbul dezvoltărilor inovatoare în toate disciplinele culturale⁴ oferă și servicii pentru bibliotecari, organizând seminarii și workshop-uri pentru aceștia și lucrând în parteneriat cu alte biblioteci, asociații bibliotecare, centre de instruire și instituții din țară și străinătate⁵.

Manifestând un interes deosebit pentru promovarea cititului în rândul copiilor, Institutul Goethe din București, în colaborare cu Asociația Bibliotecarilor din România, a organizat, la sediul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, în zilele de 3 și 4 noiembrie 2008, workshop-ul cu tema „Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania și România”. Această acțiune este laudabilă și se justifică prin încercarea de a găsi soluții care să-i determine pe cei mici să se apropie de carte, să le formeze deprinderea cititului și bucuria contactului cu textul scris.

Tendința copiilor de a parcurge exclusiv lucrările recomandate de către profesori din cadrul lecturii obligatorii din programa școlară, de a fi preocupați de alte activități mult mai facile care nu le solicită în mod deosebit capacitățile cognitive, cum ar fi privitul la televizor sau jocurile pe calculator, în detrimentul cititului, predomină în com-

portamentul multora dintre ei. Necesitatea adoptării unei atitudini ferme și corecte de către toți actanții implicați în complexul proces educațional al copiilor, se impune.

În acest context, întâlnirea cu invitata acestei ediții a workshop-ului, doamna director adjunct al departamentului de carte pentru copii și tineret din cadrul Bibliotecii Municipale din Stuttgart, Rosemarie Billes, a fost salutară, Domnia Sa împărtășindu-ne lucruri interesante din experiența sa profesională.

Și în 2008, ca și în anul anterior, la workshop-ul cu aceeași temă, prezentările teoretice s-au îmbinat cu aplicații practice și cu runde de discuții în care s-au implicat toți participanții, manifestarea fiind deosebit de complexă.

Deschiderea workshop-ului de către reprezentantul Goethe - Institut, doamna Eleonore Ellwanger-Schulze, și domnul director al Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București, prof. univ. dr. Mircea Regneală, a fost urmată de expunerea referatului din cadrul manifestării „Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania și România”, doamna Rosemarie Billes oferind participanților o prezentare power point⁶ a lucrului cu copiii și tinerii în Biblioteca Municipală din Stuttgart.

Prelegerea a început cu un îndemn la lectură adresat copiilor, sub forma unui afiș.

⁴ <http://www.goethe.de/INS/ro/buk/uun/roindex.htm>

⁵ <http://www.goethe.de/INS/ro/buk/wis/sbi/roindex.htm>

⁶ Această prezentare a constituit un suport util în realizarea articolului de față.

Conținutul acestuia îi incită la cunoaștere prin intermediul cititului argumentând: *cu cât vor citi mai mult, cu atât vor cunoaște mai mult, pe măsură ce vor cunoaște mai mult, vor deveni mai deștepți, cu cât vor fi mai deștepți, cu atât se vor face mai ușor ascultați și le va fi mai ușor să facă alegeri*. Textul, în limba engleză, este rimat pentru a putea fi ușor reținut de către micii cunoscători ai acestei limbi: „The more you read, the more you know./ the more you know, the smarter you grow./ The smarter you grow, the stronger your voice, when speaking your mind or making your choice”. Pe lângă aceste argumente în favoarea lecturii, doamna Billes a subliniat și faptul că cititul este una dintre aptitudinile fundamentale care ajută la înțelegerea lumii, facilitează accesul la educație, oferind o bază pentru participarea la viața socială și fiind, implicit, o competență esențială în societatea informațională de mâine.

Capacitatea integrală de lectură⁷ presupune o sumă de competențe: socio-culturală, informațională, a acțiunii, a decodării, a lecturii clasice, audio-vizuală, a lecturii digitale și media.

Definiția UNESCO, dată competenței de lectură (literacy⁸), arată că aceasta nu înseamnă doar a înțelege ceea ce citim, ci și capacitatea de a ordona informația nouă între cunoștințele preexistente, de a o valoriza, interpreta și valorifica.

O altă definiție dată acestei abilități în cadrul studiului Pisa, menționează capacitatea de a înțelege texte scrise, în conținutul afirmat, intenționalitatea și structura lor formală, precum și capacitatea de a le ordona într-un context mai larg. Parcurgerea următoarelor cinci etape sunt condiții sine qua non în obținerea competenței de lectură: de la litere la cuvinte, de la cuvinte la fraze, ajungându-se la înțelegerea sensului cuvintelor și frazelor; la ordonarea semnificației între cunoștințele preexistente; la interpretarea și valorizarea semnificației și identificarea foloaselor personale deduse din informația citită.

În privința utilizării competente a produselor media⁹, doamna Billes a subliniat importanța posedării aceluiași capacități cognitive ca și cele dobândite în timpul unei socializări reușite a lecturii. Formarea deprinderii de lectură de la cea mai fragedă vârstă și consolidarea acesteia sunt deosebit de importante deoarece, chiar și în epoca tehnologiilor informaționale, copiii citesc prin intermediul diverselor suporturi media¹⁰. Cunoașterea, valorizarea și valorificarea produselor media, utilizarea acestora în funcție de propriile necesități, conduce la stabilirea suveranității utilizatorului asupra „regatului virtual”.

În prezentarea sa, doamna Rosemarie Billes a ținut să scoată în evidență importanța bibliotecii care contribuie, ca factor decisiv de influențare a climatului juvenil, la consolidarea „edificiului competenței”, alături de școală, mediu social și cultural, media și familie. În interiorul acestei instituții de cultură se creează legături, copiii își definesc necesitățile, vorbesc, ascultă, întreabă, descifrează simboluri, scriu, citesc, își identifică și-si formulează doleanțele, cunosc și utilizează resursele informaționale, înțeleg și folosesc mediile digitale, recunosc diversele medii de stocare, le pricep, le evaluează și le întrebuințează conform propriilor necesități de studiu sau „se dau pe net”, a precizat doamna Rosemarie Billes. Dintre beneficiile pe care le antrenează lectura și biblioteca, aceasta a enumerat: formarea capacității de apreciere critică, alternarea perspectivelor, consolidarea siguranței, a încrederii în sine, a afecțiunii, dezvoltarea capacităților empatice, a spiritului de observație, crearea oportunităților de discuție, inducerea unei stări de liniște, relaxare, stimularea comportamentului social.

Regăsindu-se înconjurat de atenție și grijă, simțind că este binevenit în bibliotecă, putând să adreseze întrebări și să primească răspunsuri la acestea din partea bibliotecarului, copilul capătă încredere în sine, soci-

⁷http://ec.europa.eu/avpolicy/media_literacy/docs/studies/ex_sum.pdf

⁸ 1. cultură generală, 2. deprinderea de a citi și a scrie

⁹ competența media este definită prin „capacitatea de a cunoaște, produce, valoriza și valorifica produse media”

¹⁰ www.antolin.de și www.goethe.de/kue/lit/prj/kju/deindex.htm

sunt doar două dintre adresele unde copiii pot găsi recomandări de lectură sau ghicitori legate de cărți.

alizează și poate emite păreri proprii vizavi de povestea pe care o ascultă sau diferite alte situații sau provocări.

Una dintre modalitățile inedite de lucru cu copiii în biblioteca din Stuttgart este „încălzirea” pentru orele de lectură în beneficiul copiilor, care constă în formarea unui cerc și strângerea mâinilor în trei etape: „întâi inimos, apoi duos și apoi gădilicios”. Aceștia fac cunoștință cu cititorii adulți și se împrietenesc învârtindu-se în cerc. Buna dispoziție se accentuează prin poezie și mișcare: „La ochi ne frecăm,/ de trei ori căscăm, de spătar ne rezemăm/ Brațele sus! Picioarele întinse! Bună dimineața! Pa!”

Alte mișcări energizante care să le stimuleze atenția, să-i facă să se concentreze și să se relaxeze preced actul lecturii, copiilor cerându-li-se să bată din picioare (mișcarea ajută la trezire), să-și frece mâinile stimulând concentrarea și să-și pună palmele peste fața rece pentru a se relaxa.

Masajul urechilor este și el însoțit de o poezioară drăguță: „scoatem dopul, urechile-ascuțim, tragem să le alungim, urechile ciulim, iar acum citim!”

Printre scenariile pe care lectorul adult le poate organiza pentru micii ascultători, doamna Billes a enumerat câteva tehnici de energizare (bătutul din palme, din picioare, ciocănitul, frecatul palmelor, scuturatul brațelor), de relaxare (căscatul, oftatul, cântatul, îmbrățișarea, râsul, țișatul, ritmica), de stimulare și concentrare (figurine, păpuși, elemente și materiale decorative, perne, surse de lumină, modularea vocii, pauze).

Un exemplu edificator în acest sens a fost *Povestea vrăjitorului Pleosc și a vrăjitoarei Plici*. Copiii trebuie avertizați, înainte de a începe povestea, să bată din palme la auzul cuvântului „pleosc”, să se lovească cu palmele peste coapse când aud „plici”, să bată cu piciorul drept în podea când lectorul spune „zvâc”, cu cel stâng când aud „buf”, ori să tropăie cu ambele picioare când se rostește cuvântul „trop”. Povestioara, interactivă, îi amuză pe cei mici și le menține trează atenția.

Lectura în limba maternă sub genericul „*Construim un pod prin lectură*” este una dintre activitățile a cărei importanță a subliniat-o doamna Rosemarie Billes, preci-

zând că copiii emigranților „au nevoie de modele lingvistice și de situații în care să-și exerseze limba”, iar învățarea limbii oficiale a țării în care au venit să trăiască „începe cu cultivarea limbii vorbite în familie.”

Dintre activitățile care se desfășoară în biblioteca din Stuttgart ne-au fost amintite: „*Călătoriile interactive în lumea cărților ilustrate pentru copii*” care, prin prezentarea unor diapozitive cu ilustrații din cărțile pentru cei mici, dau posibilitatea vizualizării în colectiv a imaginilor; „*Bazarul de basme*”- manifestare care pornește de la premisa că povestitorul are prilejul de a fi în contact direct cu copiii care ascultă și de a se adapta diferitelor situații.

„*Jocul de-a povestitul*” reprezintă o altă modalitate de acces la literatură, a cărei utilitate este dată de implicarea copiilor în povestea care se află în curs de derulare. Prin această activitate interactivă copiii ascultă o parte din basm, după care intră în pielea personajelor, integrându-se în mijlocul evenimentelor.

O altă activitate care îmbină informația dobândită în bibliotecă prin lectură sau prin consultarea diverselor suporturi media cu partea practică este „*Puștii experți*”. După o expunere teoretică, copiii rezolvă practic diverse probleme tehnice, învață mici secrete ale vieții de zi cu zi sau reconstruiesc diverse lucruri.

În cadrul workshop-ului „*creARTiv*” se formează și se valorifică abilitățile artistice ale copiilor prin punerea în practică a diverselor teme, după ce, în prealabil, aceștia au urmărit, pe suport media, instrucțiunile pentru activitatea în curs, și prin expunerea creațiilor lor.

Cu ocazia Festivalului Internațional al Copiilor, în piața centrală a Stuttgartului se organizează *puncte de lectură omniprezente* unde tutorii-lectori le citesc copiilor.

Dintre manifestările oferite de către Biblioteca Municipală din Stuttgart claselor școlare, doamna Rosemarie Billes a amintit: „*Raliul piraților*”- activitate care constă în cunoașterea serviciilor bibliotecii pentru copii, a ofertei lor informaționale, a modalității de înscriere și împrumut; „*Raliul media*”, acțiune în cadrul căreia elevii învață să identifi-

ce în mod autonom suportul cel mai potrivit necesităților lor, și „*Raliul internautilor*”. Fiecare dintre aceste manifestări are un rol inițiativ și de cunoaștere, vizita la bibliotecă, desfășurată sub forma unei expediții, fiind recompensată de întocmirea permiselor de bibliotecă și posibilitatea împrumutului.

zarea în presă, și de a realiza o ofertă a serviciilor în bibliotecă pentru copii. Și de această dată participanților li s-au pus la dispoziție hârtia colorată, foarfecele, lipiciul și flip-chart-ul, apelându-se la creativitatea, imaginația, talentul și experiența muncii cu copiii în bibliotecă a acestora.

Aspecte din timpul lucrărilor *workshop*-ului

După expunerea doamnei Billes, au urmat rundele de discuții și partea practică a *workshop*-ului „*Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania și România*”. S-a lucrat pe grupe. Cerința a fost de a concepe o activitate de animație culturală desfășurată în secția pentru copii, cu toate etapele ei, de la planificare până la mediativ-

Prezentarea doamnei Rosemarie Billes, reîntâlnirea cu colegii din alte orașe și schimbul de experiență deosebit de interesant au făcut ca și această ediție a *workshop*-ului dedicat promovării lecturii în rândul copiilor și realizat sub auspiciile Institutului Goethe și ale Bibliotecii Centrale Universitare din București, să se desfășoare în condiții de excepție.

GHIDUL COMPORTAMENTULUI DE PERFORMANȚĂ PENTRU PERSONALUL SERVICIILOR DE REFERINȚE INFORMAȚIONALE

Vera OSOIANU

Director adjunct la Biblioteca Națională a Republicii Moldova

1.0. Accesibilitatea

Pentru a avea o tranzacție de succes, utilizatorul trebuie să fie sigur că bibliotecarul de referințe este capabil să-i acorde asistență și trebuie să se simtă confortabil când se adresează bibliotecarului pentru ajutor. Comportamentul inițial între bibliotecar și beneficiar va da tonul pentru întreg procesul de comunicare. Aceasta va influența considerabil nivelul interacțiunii între bibliotecar și beneficiar.

La această etapă a relației, bibliotecarul trebuie să-l trateze pe beneficiar cu bunăvoință și mult tact, să-l facă să simtă că este binevenit, să se simtă confortabil, și să fie excluse din comunicare starea de intimidare și confuzie.

Pentru a fi accesibil, bibliotecarul trebuie să respecte următoarele reguli:

- să abandoneze orice activitate pe care o avea înainte și să se facă disponibil pentru beneficiar;
- să stabilească contactul vizual;
- să confirme prezența cititorului printr-un zâmbet;
- să inițieze o discuție prietenoasă (să-și arate interesul față de utilizator, ridicându-se în picioare și îndreptându-se spre acesta);
- să țină cont de prezența altor beneficiari care-și așteaptă rândul;
- să rămână în fața clientului cât mai mult timp posibil;
- să circule prin aria de referințe, acordând asistență oriunde este necesar.

2.0. Interesul

Un bibliotecar de referință de performanță trebuie să demonstreze un interes deosebit față de tranzacția de referințe, el își va adapta limbajul profesional la capacitățile de înțelegere și caracteristicile clientului, îi va

furniza informații obiective centrate pe problema clientului, și îi va comunica ceea ce clientul trebuie să știe, nu ce ar dori bibliotecarul să audă clientul.

Pentru a arăta că este interesat, bibliotecarul trebuie:

- să evite transpunerea în starea emoțională a utilizatorului;
- să mențină contactul vizual cu utilizatorul pe tot parcursul tranzacției;
- să stabilească o distanță fizică confortabilă între beneficiar și bibliotecar;
- să semnaleze o înțelegere față de necesitățile beneficiarului încuviințând din cap sau prin comentarii și întrebări scurte;
- pe tot parcursul tranzacției, să nu arate că este grăbit;
- să își fixeze atenția asupra utilizatorului;

Utilizatorul prezent are prioritate față de cel care sună la telefon, dar ambii sunt tratați cu politețe.

3.0. Ascultător / Întrebător

Interviul este inima tranzacției de referințe și este hotărâtor pentru succesul procesului. Bibliotecarul trebuie să fie eficient în identificarea necesităților de informare ale utilizatorului. Pentru comunicarea pozitivă, sunt necesare abilități puternice de a asculta și întreba.

În calitatea sa de bun interlocutor, bibliotecarul:

- comunică într-o manieră cordială, receptivă, care să încurajeze beneficiarul;
- permite beneficiarului să se exprime în limbajul său;

- are răbdare să asculte beneficiarul până la capăt;
- are dreptul de a reformula întrebarea, pentru a fi sigur că a înțeles corect;
- folosește tehnici de intervieware pentru a încuraja utilizatorul în căutarea informației.

De exemplu:

- o Vă rog să-mi spuneți ceva mai mult despre tema Dvs.
- o Ce informații suplimentare ați putea să-mi oferiți vizavi de tema Dvs?
- o Cât de extinsă poate fi informația de care aveți nevoie?
- o Unde ați mai căutat informația de care aveți nevoie?
- o Ce ați găsit deja?
- o Ce tip de materiale ați găsit deja?
- o Ce tip de materiale vă interesează (cărți, articole, CD etc.)
- o Aveți nevoie de informație curentă sau retrospectivă?
- Clarifică terminologia confuză și evită jargoanele excesive;
- Este obiectiv, nu discută valoarea sau natura întrebării.

4.0. Căutare

Procesul de căutare este segmentul tranzacției, în care comportamentul și corectitudinea se intersectează. Fără o căutare efectivă, informația dorită este puțin probabil să fie găsită. În căutarea informației, bibliotecarul trebuie:

- să selecteze termenii care reprezintă mai bine informația dorită;
- să explice utilizatorului strategia de căutare;
- să consulte ghiduri, baze de date sau să ceară ajutor de la alți bibliotecari atunci când nu poate identifica de unul singur informația;
- să explice cum a folosit resursele electronice și cele în format tradițional;

- să ajute beneficiarul să selecteze informația mai importantă, în cazul în care a fost descoperită prea multă informație;
- să întrebe beneficiarul dacă nu are nevoie și de altă informație decât cea găsită în prima fază a căutării;
- să afle unde să trimită utilizatorul pentru o mai amplă căutare.

5.0. Continuitate

Tranzacția de referință nu se încheie când bibliotecarul a terminat discuția cu utilizatorul. Bibliotecarul este responsabil să determine dacă utilizatorul este mulțumit de rezultatele căutării și e responsabil să-l direcționeze spre alte surse, chiar dacă acele surse nu sunt în bibliotecile locale.

Pentru asigurarea continuității, bibliotecarul trebuie:

- să întrebe utilizatorul dacă răspunsul este complet. Să încurajeze utilizatorul să se adreseze serviciului de referință pentru asistența de mai departe;
- să consulte alți colegi dacă este necesară o expertiză suplimentară;
- să facă aranjamente, dacă este necesar, pentru utilizator, adică să îl ajute să găsească răspunsul la întrebare chiar dacă acesta a părăsit biblioteca;
- să încerce să se asigure că utilizatorul va primi asistența necesară, să explice persoanei care preia utilizatorul care sunt necesitățile acestuia și ce s-a făcut deja pentru a-i da un răspuns deplin;
- să faciliteze procesul și să-l pună pe utilizator în contact cu alte biblioteci sau agenții de informare, oferind celor din urmă cât mai multe detalii despre cerințele utilizatorului.

Adoptat după „Ghidul comportamentului de performanță pentru profesioniștii din serviciile de referințe și informaționale” *American Library Association*

FONDUL DE REFERINȚĂ AL SECȚIEI ÎMPRUMUT CARTE PENTRU ADULȚI

Camelia KALISCH
Livia GRIGOR

Valoarea unei biblioteci se măsoară nu numai după mărimea colecțiilor, numărul utilizatorilor, al frecvenței sau al tranzacțiilor de împrumut, ci mai ales după calitatea serviciilor de informare și de punere în valoare a fondurilor sale.

Cu un loc bine definit în activitatea de ansamblu a bibliotecii, Secția Împrumut pentru Adulți trebuie să corespundă nevoilor de informare ale utilizatorilor săi.

Datorită resurselor bugetare din ultimii ani, publicațiile deosebite care constituie fondul de referință al secției s-au achiziționat într-un număr necesar de exemplare. Astfel, în timp, s-a format fondul în care sunt concentrate documente cu caracter enciclopedic, instrumente de lucru frecvent folosite, destinate consultării în regim de sală de lectură.

Acest fond de carte are un caracter flexibil și a fost constituit în strânsă legătură cu ansamblul colecțiilor bibliotecii. Documentele care intră în componența lui facilitează găsirea surselor informaționale, cuprind panoramic subiectele ce se doresc a fi exploatate și asigură utilizatorilor răspunsuri prompte. Secția a rezervat acestor documente un spațiu suficient de mare, încât să poată fi privit ca un modul de sine stătător, în completarea celor trei module principale:

- lingvistică, filologie, literatură română;
- literatură universală;
- civilizație, filosofie, religie, științe, geografie, istorie.

Fondul de referință nu este izolat și închis. Este așezat într-o zonă mai sigură și mai liniștită. Având în vedere valoarea documentelor și accesul liber la raft al publicului, această zonă trebuie să fie ușor de supravegheat. Lucrările fondului de referință din secție sunt consultate în regim de sală de lectură, de aceea, în zona respectivă sunt mese

de lectură. Publicul de toate categoriile (elev, muncitor, pensionar, student, profesor sau chiar savant) este atras către această parte a secției, care se impune prin marea varietate a fondului etalat conform clasificării zecimale, pe domenii.

Cel mai bogat fond de referință al bibliotecii aparține Sălii de lectură. Dacă fondul de referință al Secției pentru copii este destinat elevilor din clasele I-VIII, fondul lucrărilor de referință al Secției Împrumut pentru Adulți se adresează cercetătorului și căutătorului deopotrivă, constituind un inepuizabil mijloc de informare. Biblioteca de referință există, în primul rând, ca o sursă de răspuns la întrebări. Documentele considerate „de referință” sunt clasificate, în literatura de specialitate, în câteva tipuri sau categorii:

• **Enciclopedii** – definite drept lucrări cu caracter lexicografic, care prezintă o mare parte a descoperirilor umane din toate domeniile cunoașterii. (v. Catinca Agache, *Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne*, p. 78). Enciclopediile au caracter general sau științific și grupează cunoștințele alfabetic, în arti-

cole sau după conținut. Ele sunt printre cele mai solicitate de către utilizatorii fondului de referință. Exemplu: Kendall, Alan. *Cronica muzicii clasice: un jurnal intim, ce descrie*

viețile marilor compozitori și muzica acestora. - Oradea: Aquila'93, 2007; sau: *Descoperiri și invenții din vremurile preistorice până în timpurile moderne*. - Oradea: Aquila'93, 2007.

• **Dicționare** – sunt „lucrări lexicografice de codificare a unui sistem lingvistic” (cf. op. cit. p.78). Ele pot fi alfabetice, de limbă, terminologice, cum este: *Noul dicționar universal al limbii române*. – București. Chișinău: Litera Internațional, 2006. Pot fi organizate cronologic: Telea, Vasile. *Arhitectura secolului 20: dicționar cronologic 1890-2000*. – București: [s.e.], 2005. Biografice: *Dicționarul esențial al scriitorilor români*. – București: Albatros, 2000; de asociații sau instituții: Hangiu, I., *Dicționarul presei literare românești: 1790-1990*. – București: Fundația Culturală Română, 1996; și mai pot fi de tip enciclopedic, un tip hibrid: Clement, Elisabeth. *Filosofia de la A la Z: [dicționar enciclopedic de filosofie]*. – București: All, 1999.

• **Lucrări de sinteză** – în această grupă sunt incluse tratatele și istoriile diferitelor domenii: Ștefănescu, Alex. *Istoria literaturii române contemporane: 1941-2000*. – București: Mașina de scris, 2005; Oancea, Ioan. *Tratat de agricultură*. – București: Ceres, 1996; *Marea carte despre personalități*. – București: Litera Internațional, 2006.

În fondul de referință al Secției Împrumut pentru Adulți mai sunt incluse o serie de ghiduri, monografii, atlase, hărți.

Așezarea și expunerea acestor publicații nu s-a făcut după titlul sau categoria documentelor (adică nu am pus toate enciclopediile la un loc ș.a.m.d.), nici după formatul cărților, ci s-a recurs la gruparea lor pe domenii principale, conform clasificării zecimale și similar celorlalte module. Astfel, cărțile sunt ușor de găsit.

Am selectat câteva lucrări pentru prezentare, în cadrul acestei liste am pus accent pe grupele mai solicitate.

Grupa 8 – Lingvistică - Filologie

*** *Atlasul lingvistic român pe regiuni*. Maramureș, 3 vol. – București: Editura Academiei R. S. România, 1969. 811rum/A91

*** *Dicționar enciclopedic Cartier: 98000 de definiții*. – București: Editura Tehnică București, 2006. 81'374/D39

*** *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*. – Chișinău: Editura Gunivas, 2007. 81'374/D39

*** *Dicționar ortografic românesc: 74080 de cuvinte*. – Chișinău: Litera Chișinău, 2000. 81'374/D39

*** *Dicționarul general al literaturii române*, 6 vol. – București: Univers Enciclopedic, 2004-2007. 821.09rum/D39

*** *Micul dicționar academic*, 4 vol. – București: Univers Enciclopedic, 2001-2003. 81'374/M66

Bucă, Marin. *Enciclopedia gândirii aforistice românești sec. XVI-XX*. – București: Editura Tehnică București, 2006. 821rum/B86

Călinescu, George. *Istoria literaturii române [dela origini până în prezent]: [facsimil]*. – București: Semne, 2003. 821.09rum/C14

Eminescu, Mihai. *Manuscrisele Mihai Eminescu*, vol.1. – București: Editura Enciclopedică, 2004. 821rum/E48

Marcu, Florin. *Marele dicționar de neologisme*. – București: Saeculum I.O., 2004. 811rum/M34

Grupa 7 - Artă

*** *1000 de palate și castele ale lumii...* - Oradea: Aquila'93, 2006. 72/O-52

*** *1001 de picturi de privit într-o viață*. – București: Enciclopedia RAO, 2008. 75(100)/O-52

*** *The Art of East Asia*, 2 vol. – Cologne: Konemann, 1999. 7(100)/A84

*** *Islam: Art and Architecture*. – Cologne: Konemann, 2000. 7(100)/I-83

*** *Pictura barocă*. – București: Fundația Culturală Română, 1999. 75(100)/P64

*** *Raffaello: The paintings; The drawings*. – [Novara]: Grange Books, [1998]. 74/R20

*** *Venice: Art & Architecture*, 2 vol. – Cologne: Konemann, 1997. 7(100)/I-83

Bell, Julian. *Oglindea lumii: o nouă istorie a artei*. – București: Editura Vellant, 2007.

Bussagli, Marco. *Să înțelegem arhitectura*. – București: Enciclopedia RAO, 2005. 72/B96

Hollingsworth, Mary. *Arta în istoria umanității*. – București: RAO International Publishing Company, 2008. 7(100)/ H75

Păuleanu, Doina. *Balcicul în pictura românească*. – București: ARC 2000, 2003. 75/P45

Popescu-Gogan, Petre. *Rezonanțe eminesciene în arta plastică*. – București / Chișinău: Litera București/Litera Internațional Chișinău, 2000. 75(498)/P81

Grupa 9 – Geografie - Istorie

*** *Enciclopedia Egiptului antic*. – Oradea: Aquila'93, 2007. 94(100)/E52

*** *Enciclopedia de istorie universală*. – București: All Educational, 2003. 94(100)/E52

*** *Istoria ilustrată a secolului al XIX-lea...* – Oradea: Aquila'93, 2008. 94(100)/E52

*** *Maramureș: Tezaurul din Centrul Geografic al Europei...* – Baia Mare: Proema, 2003. 913(498)/M32

Andreescu, Florin, Raicu, Anda, Ogrinji, Mihai. *Delta Dunării...* – București: Ad Libri, 2002. 913(498)/A52

Baron, Petre. *România*. – București: Casa Editorială Royal, 2002. 913(498)/B33

Berduftig, Friedemann. *1000 de minuni ale lumii...* – Oradea: Aquila'93, 2006. 913(100)/B40

Fry, Plantagenet Somerset, Pascu, Adrian T. *Istoria lumii*. – București, 1998. 94(100)/F94

Halls, Monty. *Cel mai bun ghid în materie de scufundări*. – Oradea: Aquila'93, 2006. 913(100)/H18

Harpur, James. *Atlasul locurilor sacre...* – Oradea: Aquila'93, 2001. 913(100)/H30

Rezachevici, Constantin. *Enciclopedia domnilor români...*, vol 1. – București: Editura Enciclopedică, 2001. 94(498)/R49

Dacă în bibliotecile mai dezvoltate din America sau Anglia putem vorbi despre un „serviciu de referință” distinct, cu bibliotecari specializați în a oferi informații (bibliotecarul de referință), în Biblioteca „Petre Dulfu”, Secția Împrumut pentru Adulți, prestarea „serviciului de referință” se face de către toți bibliotecarii secției, cu ajutorul acestui instrumentar prețios care este „Fondul de

referință”. Prin urmare, cel care utilizează acest fond este în primul rând bibliotecarul-căutător de informație. În multe cazuri, utilizatorii apelează la serviciile bibliotecii fără a avea o bibliografie anume, doar tema. Bibliotecarul este cel care trebuie să găsească răspuns la întrebări cum ar fi: ce cărți aveți despre „land art”? În aceste situații mai dificile, lucrările de sinteză devin un punct de plecare în găsirea surselor ulterioare de căutare.

Documentele de referință răspund problemelor individului din toate categoriile. Accesibilitatea, claritatea textului fac din ele un mijloc privilegiat de acces la cunoaștere. Să luăm, spre exemplu, grupa 0 (generalități, știință, cunoaștere), o grupă bogat reprezentată a fondului. Găsim, între lucrările de referință, sinteze originale, bazate pe ultimele descoperiri științifice, mari enigme ale lumii, răspunsuri la mai toate întrebările care au frământat omenirea. Faraoni, argonauți, monștri, mituri, miracole și legende prind viață în imagini și informații exacte, succinte. Descrierile au caracter informativ, accesibil tuturor.

Secția arată interes și deschidere spre publicul de toate categoriile prin punerea la dispoziție a 80% din fondul existent. Această deschidere mai largă se manifestă pe două planuri: accesul liber la raft, care-i permite utilizatorului să-și aleagă cărțile direct, de pe polițele bibliotecii, și acces semi-direct, care permite o supraveghere mai bună a documentelor cu valoare bibliofilă ce se individualizează prin anumite caracteristici față de celelalte documente: format diferit, o legătură deosebită, caracteristici de tipar mai rare, exemplare cu dedicație sau aniversare etc. Acestea sunt expuse în imediata apropiere a bibliotecarului.

Lucrările cu caracter informativ sunt etalate în dulapuri-vitrine special amenajate, cu rafturi independente și față dublă, create astfel funcțional, în apropierea lor fiind așezate mese de lucru care ușurează lectura și manipularea lucrărilor de format mare.

Împrumutul acestor documente este limitat, pentru protejarea și menținerea integrității lor. Restricțiile împrumutului sunt

fixate în funcție de natura documentelor și de tipul de utilizatori, având posibilitatea acceptării unor excepții pentru unele cazuri individuale. Termenul de împrumut este fixat în funcție de valoarea materială și conținutul informațional a documentului, iar la restituire se verifică integritatea lui pentru a asigura protejarea acestui fond.

Bibliografie selectivă:

Aghache, Catinca. *Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne*, vol. I. – Iași : Vasiliana 98, 2007.

Buluță, Gheorghe, Craia, Sultana. *Biblioteca azi. Informare și comunicare*. – Târgoviște : Editura Bibliotheca, 2004.

Richter, Brigitte. *Ghid de biblioteconomie*. – București : Grafoart, 1995.

BIBLIOGRAFIA ZVONISTICĂ

Angela Monica JUCAN

Există și o bibliografie zvonistică. O vom descrie cu ajutorul unor perle extrase din câteva lucrări de acest gen consacrate lui Octavian Goga, precum și dintr-un zvon pur – transmis pe cale orală. Din decență, nu vom da nici titlurile „lucrărilor”, nici numele autorilor.

Află cineva că Octavian Goga a susținut, în revista „Luceafărul”, rubrica „Poșta redacției”, Goga făcând și pe *emitentul* unor încercări literare, și pe *redactorul-consultant*. Prinde, din zbor, știrea și, fuga, la colecția revistei. Copiază toate semnăturile corespondenților (unele constând din formule-fragmente de frază), face repede o listă și o publică! Bibliografii de meserie sau, mai ales, amatori folosesc bibliografii anterior elaborate - altfel, riscă să descopere, fiecare, America ori să „care apă cu ciurul”. Dacă nu verifică „știrea” (și, de câte ori, titlurile nu sunt preluate „pe încredere”...), îi dau și ei drumul mai departe. După un timp, nici nu va mai crede nimeni adevărul, că doar n-o să dai un zvon senzațio-

nal pe o știre anostă. Senzațional, poate. Dar aiuritor. Goga s-a ocupat de „Poșta redacției”, dar nu de fiecare dată¹¹, iar corespondenții au

¹¹ La 5 iulie 1902, Alexandru Ciura îi scrie, din Abrud, lui Goga: *Ce-i de nu-mi trimiți nimic pe numărul 2*. [sic] / *Nici măcar poșta redacției?* (Vezi: *** *Octavian Goga în corespondență*. Documente literare. [vol. I], Ediție îngrijită de Daniela Poenaru, București, Minerva, 1975, p. 184). Numărul 2 al revistei „Luceafărul” a apărut, totuși, cu „Poșta redacției” (vezi respectivul număr al revistei sau: Mihail Triteanu, *Luceafărul*. 1902-1920. Indice bibliografic analitic, București, Editura Enciclopedică Română, 1972, p. 307), deci, e posibil ca, cel puțin de data aceea, nu Goga să fi redactat textele rubricii (între data scrisorii și cea a apariției revistei este o distanță de zece zile, timp în care materialul ar fi putut ajunge, totuși, în redacție; trebuie, însă, luat în calcul și timpul necesar tipăririi; de asemenea, data însemnată pe revistă ar putea să nu coincidă cu data efectivă a ieșirii ei de sub tipar). Dar mai avem o probă. La 5/18 ianuarie 1905, Octavian C. Tăslăuanu îi scrie lui Goga: *Emil Isac iar a trimis material. Ai citit poșta r[edacției]* (vezi: *** *Octavian Goga în corespondență*. Documente literare. [vol. II], Ediție îngrijită de Mihai Bordeianu și Ștefan Lemny, București, Minerva, 1983, p. 423-424), ceea ce înseamnă că, pentru acel număr, altcineva a realizat rubrica.

fost fictivi numai la început¹² (pentru a da exemplu de urmat, cititorilor).

Aude altcineva despre o carte, dar nu e atent la titlu, îl încasează „haplogic” și face bine să-și informeze o cunoștință care tocmai lucra la o bibliografie dedicată lui Goga, cum că Al. Husar are o carte numită „Anti Goga”. Adevărul este, însă, că volumul lui Al. Husar este intitulat *Anti-Gog* și, după cum se și precizează pe pagina de titlu, este o replică la *Gog* de Giovanni Papini. Pentru o literă...

Pentru o literă, se dă drumul și altor erori. Cineva răsfoiește niște reviste sau doar consultă un catalog de bibliotecă, dar, în goana după știri „Goga”, nu se uită prea bine și-i atribuie lui Octavian Goga o proză scurtă, intitulată *Fântâna*. În realitate, textul (apărut în „Orizont”, XXII, nr. 4, apr. 1971, p. 42-46) este semnat de Octavian Gog și evocă lupta ilegaliștilor comuniști...!

Drăguț este și cazul textului *V vole'em logove* (dacă o fi fiind transliterat corect), apărut, în două episoade, în „Rumynija”, nr. 4 (p. 41-43) și 5 (p. 32-33), din 1986. Textul nu este semnat de cunoscutul poet și om politic, ci de un autor cu nume omonim: colonelul (полковник) Octavian Goga.

Unul din pseudonimele lui Goga este *Lia* (cu câteva variante: *Domnișoara Lia*, *D-ra Lia*). Povestirea *Domnișoara doctor*, publicată în „Luceafărul”, IV, 3, din 1 februarie 1905, este semnată: Lia. Dar sunt multe Lia pe lume.

Acest text nu îi aparține lui Goga, care, de altfel, are foarte puține scrieri beletristice în proză. Mihail Triteanu nu a reușit să identifice autorul/autoarea și consemnează textul numai sub pseudonim¹³. Alți bibliografi, însă, sunt mai înimoși și i-l atribuie lui Goga.

Putem formula, acum, o definiție. **Bibliografia zvonistică este acea bibliografie care, neîntemeiată pe o documentare minuțioasă, aduce triplă atingere cercetătorului: intelectuală, fizică, materială.** Induce în eroare, îl incomodează, îl determină să facă niște cheltuieli inutile. Interesat de conținutul unui text semnalat într-o bibliografie, cineva va face efortul de a o căuta (și căutarea ar putea avea mai multe etape), iar în cazul unei bibliografii zvonistice, omul va fi cel puțin dezamăgit. Cum, însă, a remarcat Rafail Noica, a fi *dezamăgit* înseamnă a fi *dez-amăgit*, adică scos dintr-o amăgire în care te afli (în cazul nostru, în care ai fost plasat de un „bibliograf”). Biblioteca noastră ne-deținând colecția revistei „Rumynija”, pentru identificarea lucrării „lui Octavian Goga” *V vole'em logove*, am consultat toate dicționarele limbilor slave pe care le-am găsit. Neputându-ne lămuri cărui titlu „al lui Goga” îi corespunde „traducerea”, am pus pe drumuri pe cineva din altă localitate, care s-a deplasat la o mare bibliotecă pentru a obține răspunsul consemnat cu câteva paragrafe mai sus. Nu a fost cu totul degeaba, pentru că, în lucrarea noastră, am semnalat eroarea. Dar câți o vor avea la dispoziție și câți o vor consulta?

¹² Încă prin 1902, lui Ion Duma i s-a răspuns la această rubrică, reproducându-i-se și o strofă din versurile trimise redacției. (Vezi revista sau: Ion Duma, *Icoane fugare*, în „Luceafărul”, II, serie nouă, nr. 7-8, iul. - aug. 1942, p. 283-285.) Și nu numai atât. Octavian C. Tăslăuanu îi scria lui Octavian Goga, la 27 februarie 1912: *Îți trimit un teanc de poezii. Citește-le și ce-i bun trimite-mi, restul aruncă-l, după ce le vei fi dat un răspuns la poșta redacției. **** (Vezi *Octavian Goga în corespondență*. Documente literare. [vol. I], Ediție îngrijită de Daniela Poenaru, București, Minerva, 1975, p. 344). Vezi și supra, la nota 1, referirea la Emil Isac.

¹³ Vezi: TRITEANU, Mihail. *Luceafărul*. 1902-1920. Indice bibliografic analitic, București, Editura Enciclopedică Română, 1972, p. 85, poziția 1317 și p. 360 (La *Indice de nume și persoane*).

IOAN NEAMȚIU ÎN DIALOG CU CORINA COSTIN, BIBLIOTECARĂ LA BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ „ELIE POP” DIN ȘOMCUTA MARE

„Pentru mine lectura a fost dintotdeauna o formă de fericire, iar cartea un prieten sincer și nepărtinitor.”

Maramureșul, ca entitate administrativ-teritorială, rezultată din împărțirea actuală a teritoriului României, este un județ format din mai multe țări: Țara Maramureșului (istoric), Țara Chioarului, Țara Lăpușului, Țara Codrului și o (mică) parte din Țara Oașului. Astfel stând lucrurile, această structură organizatorică reunește într-o simbioză (aproape) perfectă oameni, tradiții, obiceiuri, preocupări culturale etc. ce fac din Maramureș un puternic brand (cultural).

Un aport deosebit la propășirea culturală a județului Maramureș îl are Țara Chioarului, care se caracterizează printr-o mare bogăție a fenomenelor de cultură populară materială și spirituală. În fiecare localitate a zonei în discuție, se găsesc creatori și meșteri populari care duc mai departe tradiția și îmbină, într-o viziune armonioasă, decorativul cu funcționalul, rezultând imagini perene de artă, care se regăsesc în casele lor, în portul lor, în viața de zi cu zi. De altfel, în Țara Chioarului abundă (și) folclorul muzical, literar și coregrafic legat de obiceiurile de naștere, nuntă, înmormântare, clacă, șezătoare ș.a., de unde rezultă că sursele de inspirație nu lipsesc niciodată.

Capitala Țării Chioarului este orașul Șomcuta Mare. Așezare cu o străveche istorie, situată în inima Chioarului, legată dintotdeauna prin creația sa materială și spirituală de glia și ființa neamului românesc, localitatea a avut o existență zbuciumată, cu momente eroice, dar și dramatice, pentru oamenii acestor locuri. Chiorenii și-au păstrat glia, limba, obiceiurile, portul, credința și, astfel, ne găsim într-o zonă compact românească, un „un pământ al făgăduinței, al oamenilor de omenie și al unei spiritualități dăltuite în marmura dealurilor care se revarsă adulecând a piatră”, după cum se laudă – pe bună

dreptate – chiar șomcutenii¹⁴. Oamenii de aici sunt mândri de orașul lor, de zona lor, făcând fiecare lucru bine, cu convingerea și conștiința că în orice manifestare a lor pun prima cărămidă pentru un lucru trainic, de durată; evident că toate proiectele începute sunt duse și la bun-sfârșit, astfel că rigoarea este o constantă a acestor oameni în tot ceea ce fac.

O reprezentantă a acestor oameni care pun mult suflet în tot ceea ce fac este domni-

șoara **Corina Costin**, bibliotecar și responsabil de bibliotecă la Biblioteca Orășenească „Elie Pop” din Șomcuta Mare.

.....

(1) Înainte de a discuta despre bibliotecă și despre activitatea dumneavoastră profesională, ce credeți că ar mai trebui subliniat în legătură cu acest ținut și cu istoria sa?

– Despre ținutul Chioarului, în general, ca și despre orașul Șomcuta Mare, în special, s-ar putea vorbi la nesfârșit, dar nu este locul și timpul, aici, pentru detalii. Istoria și cultura acestor locuri, binecuvântate de Dumnezeu, sunt bogate și ornate cu fapte de

¹⁴ sursa: www.somcutamare.ro

vitejie demne de orice manual de istorie adevărată. Trebuie, totuși, să reținem că indiferent de vreme și vremuri, oamenii acestor locuri au avut preocupări culturale, cărturărești. Șomcuta Mare se transformă, cam din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în centru administrativ al districtului teritorial Chioar și devine, totodată, vatră de cultură și civilizație românească, bucurându-se de o dezvoltare mai aparte. De aici vor porni cei dintâi fii ai românilor chioreni spre zărilor de lumină ale școlilor Blajului, Năsăudului, Beiușului, revenind acasă cu sufletul încărcat de dorința arzândă de a participa și contribui la emanciparea culturală a românilor din zonă. Gheorghe Șincai se va întâlni la Gimnaziul catolic din Bistrița (1773) cu fii de „nobilis valachus” din Chioar, inclusiv din Șomcuta Mare. De aceștia se va servi în durarea din temelii a școlilor românești din părțile chiorene. Și câtă nevoie era de școli atunci!

(2) Da, câtă nevoie de școală era atunci! (Probabil că și acum!) Aveți un farmec aparte când vorbiți de oamenii și locurile dragi, de parcă sunteți contemporană cu întreaga istorie a Chioarului! Și îndrăznesc să spun că sunteți, căci acest lucru rezultă din preocuparea dumneavoastră de a cunoaște și transmite mai departe patosul local și zonal, de a sădi și cultiva în sufletul celor ce trec pragul bibliotecii atașamentul și prețuirea valorilor nepieritoare chiorene – căci misiunea bibliotecarului este și de a conserva aceste valori, prin activitatea bibliografică locală.

Rămânem tot în sfera istoriei, dar istoria bibliotecii... Aș putea spune că în atmosfera emulativă ce a caracterizat acea perioadă culturală, era firesc să apară și ideea înființării și dezvoltării de biblioteci...

Da, așa este. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, mai precis în anul 1862, ia ființă „Societatea de lectură din Șomcuta Mare”, prin donarea unui număr de 100 de volume, din cele mai alese cărți ale literaturii române, de către Ioan Popescu de Coaș. Acesta va fi pasul de început pentru înființarea, în anul 1874, a bibliotecii din Șomcuta Mare.

Ulterior, învățătorii Elie Pop și Teodor Blaga sunt premiați, de către Senatul școlar, pentru buna activitate didactică desfășu-

rată, cu câte 200 de coroane (fiind remunerați anual cu 600 coroane), iar din aceste premii, ambii donează bani, cu scopul de a se cumpăra cărți pentru bibliotecă; Elie Pop donează 100 de coroane, iar Teodor Blaga 40 de coroane, sume importante, ținând cont de câștigurile realizate de cei doi învățători într-un an. Astfel au fost stimulați și alți intelectuali să doneze sume de bani pentru îmbogățirea fondului de carte, dintre care îi amintim pe: Nicolae Nilvan, Paul Dragoș, Ieremia Rațiu, dr. Ioan Colceriu, dr. Alexandru Tocaciu. Biblioteca a primit donații chiar și din Năsăud – 20 de volume – de la profesorul gimnazial A. P. Alexi, în anul 1889, dispunând acum de peste 200 de volume, între care și operele complete ale lui Vasile Alecsandri. Concomitent cu îmbogățirea fondului de carte, se și citea mult, încât Elie Pop remarcă: „citirea cărților din bibliotecă a luat un avânt foarte îmbucurător, nu numai din partea poporului și a adulților, ci și a docenților și a altor cărturari din jur, căci românul progresează cu pași gigantici... numai trebuie a-i înlesni modul spre aceasta”.

Istoria bibliotecii din Șomcuta Mare, la început școlară, apoi predată „Reuniunii de cântări” – pe motivul că „menirea ei era să cultive poporul și pentru modul practic de administrare” – continuă cu îmbogățirea fondului de carte și atragerea cititorilor. Chiar dacă întâmpină și vremuri vitrege (arderea cărților, spre sfârșitul anului 1940), spiritul bibliotecii și gustul pentru lectură dăinuie, acestea îngemănându-se cu alte activități culturale (concursuri corale, dansuri etc.) organizate în incinta căminului cultural din localitate, inaugurat în anul 1949.

(3) Frumoasă și complexă istorie a bibliotecii la Șomcuta Mare, chiar dacă este expusă mai pe scurt! Depășind această etapă romantică, ajungem în faza unor acțiuni metodice de organizare a unui sistem unitar al bibliotecilor. Deci continuăm această poveste a bibliotecii dumneavoastră și ne apropiem de timpul prezent...

La începutul anilor '50, printr-o hotărâre a Consiliului de miniștri, iau ființă bibliotecile regionale și comunale. În anul 1952 este înființată Biblioteca raională din Șomcu-

ta Mare, devenind după câțiva ani bibliotecă comunală, iar după un alt număr de ani, urmând destinul administrativ al localității, devine bibliotecă orașenească, avându-l ca mentor pe inimosul dascăl Elie Pop, foarte activ pe tărâm cultural.

Biblioteca a funcționat, până azi, fără întrerupere, datorită unor dascăli inimoși, care au înțeles foarte bine rostul și rolul unei biblioteci într-o comunitate.

(4) La fel de bine înțelegeți, și dumneavoastră, rostul și rolul bibliotecii în comunitate; folosiți orice prilej pentru a pleda în favoarea bibliotecii, astfel încât putem spune că prezentul și viitorul Bibliotecii „Elie Pop” din Șomcuta Mare sunt asigurate, la modul superlativ absolut. De când și cum s-a împletit destinul dumneavoastră cu cel al bibliotecii?

Am venit la bibliotecă în anul 1993. Când am venit aici, renunțând la (o) catedră, am știut că schimb doar uneltele, deoarece pentru mine lectura a fost dintotdeauna o formă de fericire, iar cartea un prieten sincer și nepărtinitor. Ca atare, am fost preocupată în special de dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți și publicații periodice, pe de o parte, în funcție de solicitările utilizatorilor, iar pe de altă parte, orientându-mă și după structura socio-profesională a populației pe care biblioteca are datoria să o (de)servească. În prezent, biblioteca deține peste 22000 de unități de bibliotecă, reprezentând: cărți, periodice, CD-uri ș.a.

Începând cu anul 1998, mi-am propus să schimb cartea de vizită a bibliotecii inten-

sificând activitățile culturale. Biblioteca fiind un „cabinet magic”, în sensul asigurării unei

nevoi perpetue de comunicare resimțite de om, una din preocupările permanente de-a lungul anilor a fost aceea de a trezi dorința fiecărui membru al comunității de a se îndrepta spre bibliotecă. Astfel, am încercat să ne facem și mai cunoscuți organizând manifestări culturale prilejuite de evenimente istorice și literare, lansări de carte, întâlniri cu autori, expoziții etc. De asemenea, am semnat parteneriate de colaborare cu toate grădinițele și școlile din orașul nostru, pentru a putea pune în practică proiectele educative propuse. Aceste demersuri le-am făcut cu scopul de a îndruma elevii să citească suplimentar. Educatori, profesori, părinți și bibliotecari sunt implicați activ în derularea lor, toți fiind conștienți de faptul că biblioteca este locul ideal pentru a dezvolta interesul pentru citit, a forma deprinderi de selectare a cărților și a oferi modalități de înțelegere și utilizare a elementelor esențiale de lectură.

(5) Vorbiți cu atâta pasiune despre misiunea bibliotecii, încât îmi vine greu să vă întrerup! Vreau să schimbăm puțin registrul discuției, dar fără să-l deturnăm de la firul său roșu; privind datele statistice din ultimii, să zicem: 2-3 ani, se observă o creștere sensibilă a solicitării de informații ce țin de bibliografia locală. Biblioteca publică locală are vocația și obligația de a tezauriza și valorifica informația locală. În plus, locurile sunt superbe. Deci ce ne puteți spune despre Șomcuta Mare (și împrejurimi), informații trecute prin filtrul profesionistului?

În primul rând vă adresez dumneavoastră, și oricui din cei cu care mă întâlnesc, invitația *de a poposi pe aceste meleaguri* sau, dacă sunteți în trecere, *să opriți în Șomcuta Mare!* Argumente: oamenii și locul. Mai în detaliu: există o serie de obiective turistice, fie naturale, fie antropice, care pot fi vizitate. Între obiectivele turistice naturale, sunt de menționat: defileul Lăpușului, peștera din Vălenii Șomcutei, parcul dendrologic din oraș, pădurea de castani, poiana cu narcise și lalele pestrițe, precum și stejarul secular din localitate. Iar dintre obiectivele antropice cu valențe turistice, sunt demne de menționat: faimoasa Cetate de Piatră, care a dat și numele zonei, și bisericile din Țara Chioarului,

podoabe de mare preț ale acestui ținut, care sunt mărturii vii ale vredniciei locuitorilor acestei zone, a simțului lor estetic, a armoniei și a echilibrului lor spiritual.

Apoi, privirea celor care trec pe drumul european, ce străbate centrul orașului, este atrasă de arhitectura caselor, care, indiferent de mărime, păstrează elemente de arhitectură tradiționale, care au un farmec aparte. Și, nu în ultimul rând, plăcerea unei vizite în Țara Chioarului, și, implicit, în orașul Șomcuta Mare, este completă numai dacă gustați bucatele tradiționale: delicioase, proaspete și ieftine.

Despre toate aceste lucruri, prezentate succint, mai sus, biblioteca este în măsură să ofere informații amănunțite celor interesați sau măcar receptivi, că interesați îi facem și noi, și, legat de aceasta, reiau îndemnul pentru toți cititorii acestui material, iubitori ai frumoaselor meleaguri ale țării, „să viziteze și acest minunat colț de vatră românească!”

(6) Da! Bibliografie locală, patriotism local, pledoarie *pro domo*... Practic fără cuvinte, în fața acestor frumoase cuvinte! Șomcuta Mare oferă o splendidă panoramă, încadrată de Dealurile Chioarului. Biblioteca, și nu mă refer cu precădere la edificiu, întregeste, completează această panoramă. Ca instituție, este foarte bine ancorată în comunitatea șomcuteană, ceea ce, în linii mari, s-a spus. Dacă mai vreți să adăugați, ceva, în acest sens...!

Așa este. Biblioteca este prezentă în viața comunității la toate evenimentele culturale, care nu sunt puține. Biblioteca se bucură de un real prestigiu în comunitate și are o foarte bună colaborare cu toate instituțiile din oraș.

Așa cum este firesc, are o strânsă și foarte bună colaborare cu Primăria și Consili-

ul local. Dincolo de obligația legală de a sprijini activitatea bibliotecii, forurile conducătoare ale orașului, în toate legislaturile, au înțeles că se pot baza pe aportul bibliotecii la propășirea spirituală a comunității. Prin urmare, chiar dacă se pot face multe lucruri, până să se ajungă la formula ideală de funcționare a bibliotecii, situația se prezintă ca fiind mulțumitoare, în prezent, și optimistă, în viitor.

(7) Bine și foarte bine să sperăm că va fi! Biblioteca orașenească „Elie Pop” din Șomcuta Mare este pe mâini foarte bune. Vă mulțumesc că v-ați rupt din prețiosul timp de a sta, puțin, de vorbă! Timpul dumneavoastră este, în mare parte, dedicat profesiei și instituției. Chiar, ce reprezintă biblioteca în viața dumneavoastră?

LUMINA! Și aș dori la fel să o percepă și semenii mei!

(8) Superb! Mult succes!

Vă mulțumesc!

CONSIDERAȚII PRIVIND REFLECTAREA DIASPOREI ROMÂNE ÎN APLICAȚIA TINLIB

Antoaneta TURDA

Studiul de peste un deceniu al diasporii românești mi-a provocat, pe lângă bucuria descoperirii unor mari personalități, și câteva dileme biblioteconomice, cum este, de exemplu, cazul autorilor români care scriu direct într-o limbă străină, ca apoi cartea să fie tradusă în limba română. Un caz revelator în acest sens este cel al Alinei Diaconu, scriitoare argentiniană de origine română, care motivează, la un moment dat, folosirea mai multor limbi pentru a-și scrie cărțile: „itinerariul meu existențial a avut, în total, trei centre care alcătuiesc geografia mea emoțională: România (țara nașterii mele, a copilăriei, a pubertății mele, a contactului cu natura, a primei mele limbi); Franța (țara a cărei cultură mi-a marcat gustul într-o formă definitorie, a cărei limbă a fost, de la patru ani, a doua mea limbă și în a cărei splendidă capitală am încercat mereu să mă stabilesc pentru totdeauna...) și, în sfârșit, Argentina (țară pe care am adoptat-o și care m-a adoptat; cea care m-a ajutat să vindec rănile exilului și m-a inițiat în aventura limbii spaniole).” Așadar cărțile Alinei Diaconu:

821rum/D36; II 40061- Noapte bună, domnule profesor!

821rum/D36; II 36070 – Penultima călătorie

vor avea următoarele clasificări:

821.135.1-31

821.134.2-31=135.1

iar la catalogare câmpul **Mențiune de responsabilitate** va fi următorul:

la primul volum: Alina Diaconu; în românește de Tudora Șandru Olteanu;

la al doilea volum: Alina Diaconu; în românește de Mirela P etcu.

Tot legat de catalogare, menționez că la câmpul **Tip publicație** vor apărea, la ambele cărți deoarece ambele au fost scrise în limba spaniolă, următoarele:

- monografie

- literatură argentiniană 860 (82) nou 821.134.2 (82)

- literatură română din diaspora

- roman

Legat de catalogare și cotare, subliniez faptul că aceste cărți sunt cotate la literatura română.

În cazul în care cartea unui autor român din diaspora este scrisă într-o limbă străină și apare în România, ea poate să fie în ediție bilingvă, în acest caz apărând la anumite câmpuri situații mai speciale de catalogare. Dau în acest sens, exemplu cartea lui Andrei Codrescu, **Selected Poetry**, care la Câmpul **Titlu** va fi descrisă în felul următor: **Selected Poetry \ Codrescu, A. = Poezii alese\ la Mențiune de responsabilitate** având următoarea descriere: Andrei Codrescu; Traducere în limba română de = Translated into Romanian by Ioana Ieronim, iar la câmpul **Alte titluri** : **Poezii alese \ Codrescu, A. \ Codrescu, Andrei (tit. paralel)**. Câmpul referitor la paginație, preț și tip publicație va fi astfel (redau aici doar datele referitoare la limbă și tip publicație deoarece acesta este aspectul care interesează):

Limbă: rum

Limbă: eng

Tip publicație: monografie

Tip publicație: literatură română 859.0 nou 821.135.1

Tip publicație: literatură română din diaspora

Tip publicație: poezie 82-1

Tot legat de catalogare, mai amintesc aici că, în cazul în care o personalitate a diasporii este cunoscută ca semnând și cu alt nume decât cel real, se folosește același procedeu de catalogare a pseudonimelor ca în toate celelalte situații de descriere. Exemplu ar putea fi scriitorul interbelic Dan Petrașincu, care a trăit până în 1997 în Italia, fiind cunoscut și sub numele Angelo Morretta,

amănunt reliefat în programul TINLIB la meniul **Autori/Editori** etc. unde, căutat cu Enter+ F10 + Enter vom observa următoarele: la rubrica **Nume**: Petrașincu, Dan iar la rubrica **Cunoscut și ca** : Morretta, Angelo.

Din păcate, programul TINLIB oferea doar literaturii posibilitatea, prin mențiunea (luată din fereastra de validare cu F10) literatură română din diaspora de a fi identificată ca reprezentând diaspora, personalitățile din alte domenii neputând fi identificate ca fiind din diaspora, fapt ce m-a determinat ca la fiecare reprezentant al diasporei, indiferent de domeniul de afirmare, să adaug la rubrica **Cunoscut(ă) ca**: diaspora românească. Un exemplu în acest sens îl poate constitui numele informaticianului american de origine română Negoită, Constantin Virgil:

Nume, Prenume: Negoită, Constantin Virgil

Cunoscut(ă) ca: diaspora românească

Formă preferată:

Formă nepreferată:

Profesia: inginer

Domeniul de afirmare: Electronică și Telecomunicații și Literatură

Titluri științifice (remunerate): Doctorat în științe la Facultatea de Electronică și Telecomunicații

Titluri onorifice (neremunerate):

Funcții (la data înregistrării):

Data nașterii: n.3 februarie

1930

Loc naștere: București

Data decesului:

Loc deces:

Naționalitate: română

Cetățenie: americană

Domiciliu: SUA

Studii: Facultatea de Electronică și Telecomunicații din București

Activitatea socioprofesională: inginer, scriitor

Afilieri: este membru a peste 30 de instituții prestigioase din întreaga lume (lista)

Distincții - Decorații:

Premii: 8

Colaborări la publicații: diverse colaborări atât la reviste tehnice cât și literare (lista)

Debut: Sisteme de înmagazinare și regăsire a informațiilor. - București: Editura Academiei, 1970.

Domeniu de activitate: inginerie, literatură

Data de desfășurare (ZZ/LL/AAAA):

Note utilizare:

Note: biblioteca are următoarele lucrări ale acestei personalități:

III 7387; 621.3/N39 - Aparate electronice pentru măsurarea mărimilor geometrice. - București: Editura tehnică, 1970

II 50694; 821rum/N39 - Irozii = The Herods. - Pitești : Editura Paralela 45, 2005

III 6059-Management Applications of System Theory. - Stuttgart : Birkhäuser Verlag, 1979

II 6750; 62/F12 - Măsurări și control cu ultrasunete. - București : Editura tehnică, 1965

II 8991; 519/N39 - Mulțimi vagi și aplicațiile lor. - Editura Tehnică, 1974

II 4475; 002/N39 - Sisteme de înmagazinare și regăsire a informațiilor. - București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970

III 335 - Sistemele informatice, modele ale conducerii și sistemelor conduse. - București : Editura Tehnică, 1975

III 2154; 001/N39 - Teoria matematică a sistemelor de regăsire a informațiilor. - București : Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică, 1972

III 7387; 621.3/N39 - Aparate electronice pentru măsurarea mărimilor geometrice. - București : Editura tehnică, 1970

III 4479; 16/N39- Vag. - Pitești : Paralela 45, [2003]

Sursa: dicționare, mass-media, presă etc.

Introdus de: Antoaneta Turda

Catalogat de: Antoaneta Turda

Modificat: data

Modificat de:

Așadar, din câmpul dedicat autorilor, căutând cu F10 și, apoi, Enter Diaspora românească, putem obține lista cu toate numele introduse. Mai putem identifica ce lucrări ale reprezentanților diasporei deține biblioteca noastră, dacă, cunoscând o personalitate, intrăm cu pașii următori în: Modul Catalogare,

apoi Opțiune Meniu, pe urmă Autori/Editori etc. apelând la funcțiile Enter și Căutare cu F10 la câmpul Căutare pentru toți autorii, căutăm, de exemplu, lucrările cunoscutului preot ortodox care a trăit în SUA, Calciu-Dumitreasa. Vom observa următoarele informații:

Nume: Calciu-Dumitreasa, Gheorghe

Autor al:

Carte: Homo americanus: o radiografie ortodoxă

Carte: Războiul într-un cuvânt: cuvinte către tineri și alte mărturii

Carte: Rugăciune și lumină mistică: eseuri și meditații religioase

Editor al:

Carte: Occidentali converțiți la ortodoxie: șase ipostaze mărturisitoare

Responsabilitatea editorului: pref.

Serial: Rost: manifest românesc

Responsabilitatea editorului: Președinte de Onoare

Dacă dorim să aflăm detalii despre o anume lucrare din acest autor, ne poziționăm pe titlu și, cu funcția Enter, intrăm pe titlul respectiv, de unde putem afla Loc și An de apariție, repartizarea lucrării la secțiile și filialele noastre, precum și cota sistematico-alfabetică (deci domeniu), dar, din păcate, niciun indiciu care să ne informeze despre faptul că acest autor aparține diasporei românești.

Sunt multe situații în care o personalitate este cunoscută în două sau mai multe domenii de activitate și atunci căutarea se face tot din meniul Autori, cota sistematico-alfabetică ajutându-ne să aflăm domeniile în care această personalitate s-a remarcat. Putem depista astfel, de exemplu, lucrările de critică de artă și volumele de poezie ale cunoscutului poet și critic de artă Grigore Arbore, cel care debuta în anul 1963 cu poezii în revista „Luceafărul”, care, în 1975, își lua doctoratul în istoria artei la Pisa, în Italia, iar cel în filologie, în 1981, la Universitatea din București și care este stabilit în Italia.

Tot legat de diaspora, aș menționa numele lui Mihai Ene, băimăreanul ajuns la Viena, cel care, ținând seama de cerințele momentului, a înființat la Timișoara Editura

„Cartea sonoră” care, în afara faptului că vine în sprijinul oamenilor cu deficiențe de vedere și a tineretului din ziua de azi care, în graba și nerăbdarea lui, nu mai are timp și chef de lectură, ridică bibliotecarului o nouă problemă: catalogarea materialului audio-video, aspect care necesită mai multă atenție, pentru că este diferit de catalogarea cărților. Un aspect care face diferența dintre Catalogarea cărților și cea audio-video sunt câmpurile diferite Compania producătoare - aici datele se trec ținând seama de compania (sau unde e cazul, de companiile multinaționale producătoare) și Tara unde, fie că scriem țara respectivă, fie UE sau CE. Catalogarea acestor materiale se face pe baza STAS 12629/7-84 referitor la Descrierea bibliografică a documentelor, dar și în funcție de Programul TINLIB. Referindu-mă la acest tip de descriere, menționez că aspectul descrierii analitice este mai bine ilustrat decât în cazul cărților. La acest tip de catalogare, poate că, în timp, după ce ne va fi mai familiar, vom pune o mențiune privitoare la personalitatea respectivă dacă face parte din diaspora română, la rubrica **Note catalogator**.

Experiența de bibliotecar și cercetarea sumară, fără pretenții de rezultate exhaustive, a diasporei românești, m-a determinat să introduc cât mai multe date cunoscute, iar la personalitățile la care încă nu dețin decât informații sumare, voi da doar datele găsite, ca în următoarele două exemple:

1) din lipsă de informații, am notat la o personalitate doar lucrarea (sau lucrările acelei personalități, cum ar fi:

- Wurmbrand, Richard - teolog

Biblioteca are: II 344518; 28/W93 Cu Dumnezeu în subterană. - București : Casa Școalelor 1993 și 1994

2) în cel de-al doilea caz, când am date despre o personalitate, dar biblioteca noastră nu deține încă nicio lucrare, notele mele sunt :

- Gheorghe, Mircea (n. 1943-) critic literar

- 1990 - se stabilește în Canada unde este redactor la revistele „Luceafărul românesc”, „Hypatia”, „Argus”

- autor al unei sinteze de istoria criticii literare românești publicată la Biblioteca

Centrală Pedagogică din Montréal

- titular al rubricilor „Cărți, scriitori, idei” din publicațiile „Pagini românești” și „Ex libris” din Montréal Canada.

Întrucât sunt doar la începutul acestei munci, de introducere în programul TINLIB a datelor privitoare la diaspora română, sper că

ele vor ajunge, prin intermediul bibliotecarilor care lucrează la relațiile cu publicul, la toți cititorii dornici să afle informații despre acei români care, deși sunt departe de țara mamă, aduc, prin munca, inteligența și talentul lor, prestigiu României.

MALFORMAȚIE A RAȚIUNII: ORDONAREA ALFABETICĂ „LITERĂ CU LITERĂ”

Angela Monica JUCAN

De unde, cum și cui i-o fi venit ideea aranjării alfabetice „literă cu literă”, când exista deja sistemul „cuvânt cu cuvânt”?

Aceste tipuri de organizare alfabetică a informației coexistă de multă vreme, dar bibliotecarii au preferat totdeauna cuvântul ca unitate de măsură a comunicării. Pe plan mondial, cei care elaborează dicționare sau indexuri judecă, de multe ori, viceversa, deși neajunsurile acestei practici ajunse astăzi la modă sunt foarte mari pentru cine consultă respectivele lucrări.

Numele proprii românești compuse pot avea, ca prim element, un substantiv articulat enclitic sau, mai rar, nearticulat. În vorbirea populară, articolul masculinului și neutruului de număr singular -l nu se pronunță, dar rămâne un fals articol: -l. De cele mai multe ori, la stabilirea formei literare a unui toponim, a avut câștig de cauză pronunția localnicilor. Uneori, însă, a fost preferată forma literară. Astfel, sunt, în ultimul dicționar enciclopedic, *Izvoru Crișului* și *Izvorul Tăușoarelor*. Ordonând alfabetic după sistemul literă cu literă, avem, la „izvor”: *Izvoru*, *Izvoru Bârzii* [izvorubâ], *Izvoru Berheciului* [izvorube], *Izvoru Crișului* [izvoruc], apoi articulatele normal: *Izvorul Miron* [izvorulm], *Izvorul Tăușoarelor* [izvorult], după care articolul ilicit -u revine: *Izvoru Muntelui* [izvorumun], *Izvoru Mureșului* [izvorumur], fiindcă, bineînțeles, [izvorum] trebuie să fie după [izvorul]. Poa-

te că, dispuse vertical, anomalia se evidențiază cu mai mare claritate¹⁵:

Izvoru
Izvoru Bârzii
Izvoru Berheciului
Izvoru Crișului
Izvorul Miron
Izvorul Tăușoarelor
Izvoru Muntelui
Izvoru Mureșului

Există riscul ca cineva să nu observe aceste două, din urmă, denumiri, neînchipuindu-și că, după „t” („Tăușoare”), ar mai putea fi „izvoare” cu „m” - „Munte” și „Mureș”. (În plus, puțini știu exact care nume e format cu *Izvoru* și care cu *Izvorul*). Din același motiv, *Lacu Roșu* [lacur] intră după *Lacul Ursului* [lacul], iar în continuare haosul e și mai mare, în șirul „literelor” intrând două nume comune – *lacunar* și *lacună* (care nici nu au, astăzi, aproape nimic cu *lac*, decât foarte vag, o îndepărtată etimologie comună) -, apoi alt „lac” nume propriu: *Lacu Sărat*; vine, pe urmă, un adjectiv din familia cuvântului *lac*: *lacustru* și, în sfârșit,

¹⁵ Într-o ordonare rațională, după regula „cuvânt cu cuvânt”, succesiunea ar fi următoarea: *Izvoru*, *Izvoru Bârzii*, *Izvoru Berheciului*, *Izvoru Crișului*, *Izvoru Muntelui*, *Izvoru Mureșului*, *Izvorul Miron*, *Izvorul Tăușoarelor*. Adică *Izvorul* intră după ce s-au epuizat toate denumirile care încep cu *Izvoru*.

Lacu Tăbăcăriei. Lista completă, așa cum arată ea în dicționar, este¹⁶:

Lacul celor Patru Cantoane
Lacul cu Mușchi
Lacul fără Fund
Lacul lui Baban
Lacul Renului
Lacul Sclavului
Lacul Superior
Lacul Ursului
Lacu Roșu
lacunar
lacună
Lacu Sărat
lacustru
Lacu Tăbăcăriei

Sunt situații în care articolul, având aceeași formă peste tot, nu produce nicio derută, dar șirul este spart de substantive comune, ca în ordinea următoarelor substantive proprii formate cu primul element substantiv feminin:

Ocna de Fier
Ocna Dejului
Ocna Mureș
Ocna Pustie
Ocna Sibiului
ocnaș
Ocna Șugatag¹⁷

sau:

Pădurea Boemiei
Pădurea Craiului
Pădurea de Piatră
pădurean
pădureancă
Pădurea Neagră
Pădurea Pietrificată¹⁸.

Cu substantivul neutru „semiarticulat” *Râu*, sunt consemnate, în același dicționar enciclopedic, șapte hidronime și un

toponim, dar succesiunea este întreruptă, între antepenultimul și penultimul, de verbul (a) *râura* și de alt nume propriu – *Râureni* (lac și localitate)¹⁹:

Râu Câinelui
Râu de Mori
Râu Doamnei
Râu Mare
Râu Morilor
Râu Negru
(a) **râura**
Râureni
Râu Sadului
Râu Târgului.

Așezarea aceasta, literă cu literă, este atât de anapoda, încât nici cei care o adoptă nu o pot respecta. Greșelile, în acest caz, sunt semn că rațiunea e mai tare. Dicționarul enciclopedic (tot ultima ediție, volumul IV) ne face următorul hatâr:

Lazăr
Lazăr, Aurel
Lazăr, Dorina
Lazăr, Filip
Lazăr, Gheorghe
Lazăr, Ilie
Lazăr Hrebeljanović²⁰,

unde, într-o aranjare literă cu literă (care ucide, cum zice Apostolul Pavel), *Hrebeljanović* ar fi trebuit pus înaintea lui *Ilie*. Ce are a face că între *Lazăr* și *Hrebeljanović* nu e virgulă, din moment ce la cele cu virgulă se sare peste virgulă, considerând: [lazăra], [lazărd], [lazărf], [lazărg], [lazări]? Tot așa e și [lazărh], cu atât mai mult cu cât, aici, nu e virgulă între cuvinte, deci, ca nume compus, e o unitate. Dar, ce a ieșit „din greșeală”, este foarte rațional: întâi, toate numele cu Lazăr „simplu”, apoi numele compus cu Lazăr.

Redăm și din indicele alfabetic al poeziilor lui Octavian Goga (*Opere*, ediția Ion Dodu Bălan din 2001) două eşantioane

¹⁶ Lista logic întocmită ar trebui să fie: Lacu Roșu, Lacu Sărat, Lacu Tăbăcăriei, Lacul celor Patru Cantoane, Lacul cu Mușchi, Lacul fără Fund, Lacul lui Baban, Lacul Renului, Lacul Sclavului, Lacul Superior, Lacul Ursului, lacunar, lacună, lacustru.

¹⁷ Ordinea firească: Ocna de Fier, Ocna Dejului, Ocna Mureș, Ocna Pustie, Ocna Sibiului, Ocna Șugatag, ocnaș.

¹⁸ Dar ar trebui: Pădurea Boemiei, Pădurea Craiului, Pădurea de Piatră, Pădurea Neagră, Pădurea Pietrificată, pădurean, pădureancă.

¹⁹ Corect: Râu Câinelui, Râu de Mori, Râu Doamnei, Râu Mare, Râu Morilor, Râu Negru, Râu Sadului, Râu Târgului, (a) *râura*, *Râureni*.

²⁰ Este numele unui cneaz: Lazăr (Lako) de la Hrebelj (sau, poate, Hrebelja?).

de logică involuntar recuperată. Primul:

[*A fost demult...*]
A fost odat'...
A murit...
Agonie,

unde *Agonie* trebuia să figureze (în stil „literă cu literă”, cum, în general, este conceput acest index) cu un pas înainte, adică [ag] între [af] și [am].

Al doilea pachet:

Oameni
Oaspe vechi
O clipă
O lacrimă
O ramură întârziată
O rază
[O stea îți luminează...]
O țară știu
Oltul
Ostenit,

în care, evident, *Oltul* [olt] trebuia, după același principiu, să stea între *O lacrimă* [ola] și *O ramură întârziată* [or], iar *Ostenit* [osten] trebuia să apară între [*O stea îți luminează...*] [ostea] și *O țară știu* [oț]. E limpede că autorul indicelui a fost furat de cuvinte, chiar dacă ele au (numai în aparență)

o consistență redusă, ca auxiliar – *a* - și ca numeral (după cât pare) – *o*. Perfect logic ar fi, însă: *O clipă*, *O lacrimă*, *O ramură întârziată*, *O rază*, [*O stea îți luminează*], *O țară știu*, *Oameni*, *Oaspe vechi*, *Oltul*, *Ostenit*. Aici, *o* este, în toate titlurile, mai degrabă numeral decât articol. Așa a apreciat, de altfel, și autorul indexului, din moment ce a pus aceste titluri la „o” și nu le-a repartizat pe la literele-inițială ale celui de-al doilea cuvânt.

Bune sunt normele biblioteconomice care, chiar și pentru descrierile la titlu, prevăd organizarea alfabetică pe cuvinte, nemaivorbind de numele de persoane. Singura discuție poate apărea la aprecierea ca articol sau ca numeral a lui *un* și *o* din titluri. (Opțiunea pentru numeral ar facilita căutarea. Nu tot omul știe că în organizarea alfabetică a materialului catalogat articolul se ignoră.)

Siglele se ordonează după aceeași regulă „literală” și poate că așa și sunt căutate. Nu ar strica să fie intercalate, însă, și la litera/literele cu care încep, de aici făcându-se trimitere către sigla citită compact. Un dicționar fără reproș în ce privește aranjarea inițialelor (și realizare absolut meritorie din toate punctele de vedere) este dicționarul de pseudonime al lui Mihail Straje.

CONCEDIU NUMIT PENSIONARE

Maria GÂRBE

„Bibliotecara care a citit peste 1000 de cărți” și-a intitulat o jurnalistă articolul al cărui subiect am fost, reamintindu-mi, astfel, că imaginara listă a lucrurilor pe care nu le-am făcut se completează cu cea a lecturilor parcurse.

Preocupările concediului numit pensionare mă țin aproape de carte și bibliotecă.

Pentru că statul ajută pensionarii cu 3 (6) bilete de călătorie cu 50% reducere la clasa a II-a (CFR, AUTO, NAVAL), două dintre ele le-am folosit mergând la București.

În capitală, am fost la concerte cuprinse în Festivalul „George Enescu”. După întoarcerea acasă, i-am povestit unei prietene, care m-a întrebat dacă mi-am folosit legitimația specială de la Ministerul Culturii. Această legitimație permite intrarea gratuită a „pensionarilor din sistemul asigurărilor sociale de stat, precum și a pensionarilor din alte sisteme proprii de asigurări sociale, care au acționat cel puțin 10 ani în domeniile culturii și ale artei...”²¹. Recunosc că încă nu am solicitat această legitimație.

A fost apoi întâlnirea cu biblioteci bucureștene – de data aceasta, ca cititor/pensionar, nu în grup organizat sau cu delegație, ca altădată. Nuanțele întâlnirii au diferit de la o instituție la alta. La toate era stabilită o taxă pentru înscriere (doar că sume diferite). Un exemplu (unde am plătit 1 leu): - c/v taxă acces... (2 zile), reducere 50%. În altă parte aveam nevoie de o fotografie pentru permis, pentru care trebuia să caut un atelier în oraș. În al treilea loc am dorit să fac copii pentru șapte pagini dintr-o revistă. Mi s-a cerut încă o chitanță de 19 lei, în baza căreia puteam să-mi copiez până la 200 de pagini. Am precizat câte copii doresc eu, pentru care nu mi se părea firesc să plătesc 19 lei. Mi s-a răspuns că taxa este fixă, nu negociabilă (presupun că acel xerox aparține unei firme).

Am însumat toate astea, după ce parcursesem 800 de km, 12 ore cu trenul și 40 de ani bibliotecară... Mă înțelegeți, prin urmare, că nu eram încântată de ce mi se spunea. Dar – asta-i sistemul – mi-am zis în sinea mea. Nu mai pun la socoteală faptul că donasem fiecărei biblioteci (trimise prin poștă) câte un exemplar din cele două volume pe care le-am editat în anul 2009. Și nici faptul că amândouă se refereau la un paleograf sau că una a fost donată de Ziua bibliotecarilor.

Sunt câteva picanterii care dau culoare perioadei numită pensionare (atunci când ea este considerată un prelungit concediu).

Ar putea cineva să aprobe o legitimație de intrare gratuită la biblioteci pentru bibliotecarii pensionari?

La Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, permisul de cititor la sala de lectură se eliberează pe loc (cu fotografie făcută la biroul de înscriere, laminat și imprimat), gratuit, pentru oricare locuitor al planetei.

²¹ Hotărârea Guvernului nr. 385 din 18 martie 2004, Hotărârea Guvernului nr. 723/2005

PRIN BIBLIOTECILE AMERICANE... O NOUĂ EXPERIENȚĂ BĂIMĂREANĂ

Adina DOROLȚAN

După aproape trei ani de activitate în cadrul American Corner Baia Mare, mi s-a oferit ocazia de a vizita Statele Unite ale Americii, atât din punct de vedere profesional cât și turistic. Dacă odată nici măcar nu aș fi îndrăznit să visez să pun cândva piciorul pe pământ american, iată că am reușit să ajung să respir aer american, să văd și să explorez America!

Programul la care am participat, numit *International Visitor Leadership Program* (Programul de Vizitare a SUA de către Lideri Străini), este sponsorizat de Departamentul de Stat al Statelor Unite și administrat de Phelps Stokes Fund, un ONG care, din 1911, promovează relațiile internaționale, prin schimburi de oameni și idei. Programele de schimburi oferă posibilitatea oamenilor din alte țări și culturi să-și dezvolte propriile impresii despre SUA, despre cultura și oamenii săi.

De peste 50 de ani, Programul de Vizitare a SUA de către Lideri Străini, sponsorizat de către Guvernul Statelor Unite, a adus lideri din diverse țări pentru a împărtăși experiențe și pentru a extinde rețeaua profesională, a construit relații de durată bazate pe înțelegere reciprocă. Phelps Stokes Fund, este de peste 25 de ani partener în Programul de Vizitare a SUA de către Lideri Străini prin oferirea de programe culturale și educaționale pentru mii de străini din diverse sectoare de activitate (politic, media, juridic, afaceri, religios etc.)

Două bibliotecare din România - colega mea Rodica Toma de la American Corner Constanța și cu mine - au participat la programul numit: „American Corners: Bibliotecile ca parteneri pentru Diplomația Publică”, desfășurat pe o perioadă de trei săptămâni - din 30 martie, până în 17 aprilie 2009.

Au fost trei săptămâni în care „ne-am plimbat” prin cinci mari orașe ale Statelor

Unite, am vizitat biblioteci mari și foarte mari, precum și biblioteci mai mici, biblioteci publice, biblioteci universitare, biblioteci școlare și biblioteci specializate pe un anume domeniu de cunoaștere, arhive ale statului, organizații profesionale, muzee, școli etc.

Împreună cu reprezentantele Departamentului de Stat și a Phelps Stokes Fund (de la stânga la dreapta, a doua sunt eu iar a treia este Rodica Toma)

Pe parcursul vizitei noastre, am primit informații despre organizarea și administrarea bibliotecilor din Statele Unite, despre tehnologia folosită în aceste biblioteci în procesul de digitizare, despre modul de păstrare și conservare a colecțiilor, despre programele și serviciile pe care le oferă bibliotecile, despre rolul lor ca centre de educație și informare civică și, nu în ultimul rând, despre serviciile pe care le oferă biblioteca persoanelor cu dizabilități motorii și deficiențe de vedere.

Să cuprind într-o singură pagină tot ceea ce am văzut și am învățat din punct de vedere profesional și ca turist, mi-ar fi practic imposibil. Voi vorbi, în mai multe episoade, despre bibliotecile pe care le-am vizitat și, asta, pentru a le descrie cât pot de bine.

Prima vizită a fost în capitala Statelor Unite, **Washington D. C.**, un oraș, pe care colega mea (Lia Sabău) l-a descris atât de frumos într-unul dintre articolele ei despre vizita sa în SUA. Washington D. C. a fost

primul meu impact cu Statele Unite. Pe drumul dinspre aeroport spre hotel, m-au impresionat sistemul de autostrăzi, curățenia, spațiile verzi cosmetizate de pe marginea drumului și imaginea că nimic nu există lăsat la voia întâmplării, peste tot se poate observa mîna omului, cu spirit artistic și organizatoric.

În oraș, clădiri nu prea înalte, majoritatea străzilor cu sens unic, străzi nu prea late, oameni de toate culorile, de toate națiile, oameni îmbrăcați la fel ca și la noi, oameni grăbiți și oameni care se plimbau, oameni de afaceri, îmbrăcați „la patru ace”, dar și oameni fără adăpost și cerșetori. Peste tot, chiar dacă intri într-o bancă sau într-un magazin oarecare, întâlnești funcționari și vânzători care te salută prietenește și te întreabă ce faci sau cum te simți și sunt oricând dispuși să te ajute și să te îndrume. N-am observat oameni posomorâți, nervoși sau plictisiți.

Un prim tur al Washington-ului l-am făcut în ziua următoare sosirii noastre acolo. Mi-au plăcut spațiile aerisite, parcurile aranjate cu mult simț artistic, vererile care se plimbau printre oameni nestingherite, clădirile, majoritatea construite în stil roman și grecesc, cu multe coloane și statui și, nu în ultimul rând, sutele de magnolii înflorite alături de alte flori de toate speciile și culorile, care împodobeau orașul. Pe lângă toate acestea, să nu mai vorbesc de spectacolul de vis pe care ni l-au oferit cireșii care împrejmuiesc cele mai importante monumente din Washington D. C. Cei peste 3.700 de cireși sunt urmașii arborilor dăruți de guvernul nipon în anul 1912, pentru a aniversa 60 de ani de prietenie între Statele Unite și Japonia. Dintre aceștia, doar trei mai trăiesc, ceilalți au fost înlocuiți

în 1965 cu alți trei mii de cireși trimiși în Washington D. C. de guvernul japonez. Festivalul Cireșilor în floare, care marchează venirea primăverii în capitala americană, este

sărbătorit anual cu mult fast de peste un milion de persoane.

San Diego este al doilea oraș ca mărime din California și al optulea din Statele Unite ale Americii. Este orașul care mi-a plăcut cel mai mult, dintre toate cele cinci orașe vizitate. Ce-ți poți dori mai mult decât să ai și ocean și munte la doar câțiva kilometri depărtare de centrul orașului? E un oraș al contrastelor, unde pe pereții zgârie-norilor se reflectă imagini ale clădirilor mai vechi, unde lângă o clădire veche se înalță un colos de sticlă, unde plantele, pentru noi exotice, sunt la ele acasă, unde palmierii parcă vor să facă concurență zgârie-norilor. Sunt mai mulți albi decât oameni de culoare, în mare majoritate hispanici.

Am putut observa și aici curățenia de pe stradă, amenajarea parcurilor de promenadă cu mult bun gust și o varietate de flori vii colorate, toate aranjate să-ți încante privirea și să te minunezi. Unul dintre parcurile acestea este Balboa Park, un parc urban, ce conține faună și floră, grădini, precum și zone de iarbă și de joacă și un teren de golf. Se întinde pe o suprafață de peste o mie de hectare și este unul dintre cele mai vechi parcuri din America, deschis pentru public la începutul anilor 1800. Cea mai mare parte a arhitecturii este un amestec de stiluri spaniole și sud-americane, ce te duc înapoi în timp. Majoritatea atracțiilor se află pe El Paso, o alee lungă, care trece prin centrul parcului. Aici se găsesc muzeele parcului, cum ar fi Muzeul de Artă San Diego, Muzeul de Artă Fotografică, Centrul Științific Reuben H. și Muzeul de Artă Timken. Multe din clădirile aliniate pe această străduță sunt construite în stil renascentist spaniol. Parcul este deschis tot anul și este gratuit pentru public, doar intrările la muzee se plătesc.

Din punct de vedere turistic, San Diego este un centru de recreere cunoscut și apreciat nu numai în Statele Unite. Am vizitat aici San Diego Wild Animal Park (Parcul animalelor sălbatice), unde se găsesc peste 3000 de animale în libertate și care trăiesc în condiții asemănătoare celor din zonele de unde aparțin, apoi Sea World of California (Lumea Mării), unde se găsesc numeroase viețuitoare ale apelor, de la rechini, urși po-

lari și pinguini, până la balenele ucigașe, care sunt marea atracție a acestui parc.

Am vizitat aici o bibliotecă micuță, specializată (Athenaeum Music and Arts Library) dar și o bibliotecă mare, universitară (Geisel Library), cu o structură arhitectonică impresionantă, despre care voi vorbi altădată.

Fără nicio îndoială, pot spune că San Diego este orașul care mi-a desăvârșit imaginea pe care o aveam înainte despre cum arată un oraș tipic american, este exact așa cum mi-am imaginat eu din ceea ce am văzut în filmele americane.

Următorul popas a fost la **Salt Lake City**, un „altfel” de oraș american. Prima impresie a fost de-a dreptul ciudată... mi s-a părut pustiu și sărăcăcios. Nu mai existau blocuri înalte de sticlă, nu mai exista vegetația din San Diego. La prima ieșire în oraș, m-a surprins lățimea străzilor, fiindcă sunt cele mai late din Statele Unite. Nu-mi venea să cred că, deși eram în centrul orașului, nu văd lume multă pe stradă, că nu e forfotă și agitație, că nu sunt magazine sau localuri de-a lungul străzilor. Apoi, ridicându-mi privirea de la nivelul asfaltului și privind în zare, am văzut Munții Stâncoși, acoperiți de zăpadă, iar la poalele lor vegetația, care începea să prindă viață. Era mult mai frig aici și primăvara încă nu își intrase în drepturi, de aceea mi se părușe mie atât de deprimant peisajul.

Orașul este situat la 1300 de metri deasupra nivelului mării și are reputația de a avea cea mai bună zăpadă din lume. De fapt, orașul nu e pustiu, fiind capitala și cel mai populat oraș al statului Utah. Imaginea că e un oraș pustiu mi-a dat-o de fapt amplasarea clădirilor la mare distanță una de alta. E un oraș vast, cu multe case, unde nu vezi clădiri înghesuite. Punctul de atracție este, fără îndoială, Temple Square (Templul Bisericii Mormone – Biserica lui Iisus Hristos a Sfinților din Zilele din Urmă), o construcție importantă ce atrage între 3 și 5 milioane de vizitatori pe an. Tot aici se găsește și Tabernacle, spațiu dedicat întâlnirilor membrilor Bisericii Mormone și spectacolelor oferite de către Corul Tabernacolului Mormon, recunoscut în întreaga lume pentru înregistrările alături de unele dintre cele mai renumite orchestre ale lumii și datorită spectacolelor oferite la mai

multe inaugurări prezidențiale. Aici poți admira și asculta cea mai mare orgă cu tuburi din lume (11623 de tuburi).

Oamenii sunt în mare majoritate albi, și sunt cei mai politicoși și ospitalieri oameni pe care i-am întâlnit, oameni care se bucură de fiecare turist străin care vine să-i viziteze și le vorbesc cu atâta patos despre ceea ce au ei și ceea ce fac ei, încât îți dau impresia că te-ar lua și acasă dacă ar putea. Aceeași impresie ne-au lăsat-o și bibliotecarii de la biblioteca universitară pe care am vizitat-o. Ne-au vorbit, ne-au arătat și explicat cu atâta devotament și dragoste despre biblioteca și colecțiile pe care le au (au și două polițe de carte românească!), încât ne-au creat tuturor impresia ca ar mai fi putut vorbi ore în șir despre munca și biblioteca lor, dar din păcate timpul nostru era limitat.

Memphis, al patrulea oraș din traseul nostru, este considerat „leagănul blues-ului și al rock-ului”. Este un oraș mai mic, față de celelalte orașe pe care le-am vizitat, dar este cel mai mare oraș al statului Tennessee și e situat pe malul Mississippiului. E un oraș mic, ca număr de locuitori, dar foarte întins, astfel că mergeam minute bune pe autostrăzile care trec prin mijlocul orașului și mă întrebam dacă mai suntem în Memphis sau nu.

Mi s-a părut un oraș vechi, care încă păstrează izul celebrei străzi „Beale Street”. Beale Street e o stradă-muzeu, care încă mai reproduce atmosfera primei jumătăți a secolului XX. E strada blues-ului și jazz-ului și are multe cluburi și restaurante de gen. Louis Armstrong și BB King au cântat acolo. Tot aici, la Memphis, se află celebrul Graceland, casa memorială a regelui rock-and-roll-ului, Elvis Presley, și Muzeul Drepturilor Civile, unde Martin Luther King jr. a fost asasinat.

Oamenii sunt în majoritate de culoare, există mulți imigranți, drept urmare, pe stradă poți auzi oricare altă limbă decât engleza.

Aici am fost invitate acasă la o doamnă (frânzușoică de altfel), pentru a cunoaște mai bine stilul de viață al americanilor. Am văzut o casă tipic americană, aranjată cu mult bun gust. Doamna Silverman, împreună cu prietena Domniei Sale, s-a oferit să-și petreacă o seară de Paști alături de noi și să ne vorbească despre școlile din Memphis (doamna

Silverman este profesor de limba engleză în una din școlile generale din Memphis, școală pe care am și vizitat-o în ziua următoare). Am povestit despre noi și despre România, despre americani și despre America și despre importanța pe care o are voluntariatul în comunitatea în care trăiesc.

Bibliotecarii pe care i-am întâlnit aici au fost încântați să ne aibă ca oaspeți și ne-au vorbit despre rolul pe care îl are biblioteca în comunitate, despre serviciile pe care le oferă biblioteca publică comunității, servicii pe care nu le-am întâlnit în nicio altă bibliotecă.

Ultimul popas al călătoriei noastre a fost **Philadelphia**, oraș aflat pe locul cinci în SUA după numărul locuitorilor săi. Este unul dintre cele mai vechi și mai importante orașe istorice din SUA, este „locul de naștere al Americii”, fiindcă aici s-a semnat Constituția SUA.

În „centrul nou” te poți plimba pe străzi înguste, unde, din cauza coloșilor din oțel și sticlă, soarele nu atinge asfaltul și, la fel ca în San Diego, zgârie-norii se îngheșuie lângă clădirile vechi. Oamenii pe stradă parcă sunt mai mulți decât în orice alt oraș pe care

l-am văzut, e o forfotă continuă, care nu se termină nici după ce soarele apune. În schimb, în centrul istoric al orașului, clădirile vechi sunt renovate și conservate pentru a aminti de timpurile coloniale, majoritatea având ca stil arhitectural, stilul georgian. Tot în partea aceasta de oraș plin de semnificații istorice, există spații de promenadă, multe locuri de servit masa și magazine de suveniruri. Bibliotecarii pe care i-am întâlnit aici, oameni extraordinari, cu multe inițiative și realizări de programe pentru comunitatea pe care o deservesc, se pregăteau, la ora la care i-am vizitat, de un târg de carte de o asemenea amploare, încât au ajuns să închidă o stradă întreagă.

America e o țară a contrastelor, o țară colorată, unde m-aș întoarce oricând pentru a o descoperi mai mult. Oamenii pe care i-am întâlnit pe stradă sau cu ocazia vizitelor noastre, sunt toți drăguți și zâmbitori, prietenoși și politicoși și dornici să ne ajute să înțelegem mai multe despre ei și despre munca pe care o depun pentru comunitățile pe care le deservesc.

Mi-a plăcut America, cu tot cu oamenii ei.

(va urma)

MICA BIBLIOTECĂ ROTUNDĂ DIN CLAMART. UN UNIVERS AL COPILĂRIEI ÎN „BULLETIN DES BIBLIOTHÈQUES DE FRANCE”

Laura HORVATH

Revista „*Bulletin des bibliothèques de France*” (*Buletinul Bibliotecilor din Franța*) propune o abordare integratoare a mișcării informației în perimetrul bibliotecilor franceze, dar și în al celorlalte țări europene, extinzându-și, de multe ori, geografic, aria de cercetare, pentru consolidarea profesiei infodocumentare, chiar și la nivel mondial.

Contribuind la evaluarea corectă a meseriei de bibliotecar și a produselor sale²²

prin studii de caz, investigații, prezentarea unor expoziții, manifestări culturale, întâlniri, schimburi de experiență etc., publicația participă la crearea valorii adăugate a acestora, prin emergența transferului de informații.

„Identitatea activă nu se construiește și nu se afirmă prin izolare. Ea nu poate fi decât o identitate de relație și cooperare, realizată printr-o reconfigurare a resurselor și a structurilor din perspectiva partajării și a punerii în co-

²² „o profesie care nu știe exact cum să se evalueze pe sine și produsele sale nu va fi ascultată cu mare atenție” firma P.K.Mc. Pherson în „Accounting for

the value of information”. În: Ion Stoica. Puterea cărții. Constanța, Ex Ponto, 2005, p. 95.

mun”²³. În această ordine de idei, „Bulletin des bibliothèques de France”, „reper profesional indubitabil”²⁴, sprijină dorința de cunoaștere a specialiștilor din domeniul infodocumentar prin preluarea și redarea experiențelor colegilor lor din alte țări, orașe sau tipuri de biblioteci, pe care le înmănușează în chip de forțe sinergice, pentru conturarea și statornicirea orizontului profesional.

Publicat la 1 ianuarie 1956, „Buletinul Bibliotecilor din Franța” apare, din 1995, și în format electronic, pe adresa de site <http://bbf.enssib.fr> iar din 2008, prin inițiativa lăudabilă a directorului Bibliotecii Metropolitane București, dr. Florin Rotaru, revista cunoaște prima traducere, la nivel mondial, din limba franceză într-o limbă străină, cea română, bucurându-se de distribuția ei la nivel național.

Publicația, concepută într-o manieră profesională ireproșabilă, tratează, în fiecare număr, în secțiunea *Dossier*, o anumită tematică, celelalte rubrici permanente: *À propos*, *Tour d'horizon* (Tur de orizont), *Critiques* (Părerii critice) și *Nous avons reçu* (Am primit la redacție), completând paleta informațională deosebit de densă.

În diversitatea temelor tratate, un loc aparte îl ocupă, încă din primele numere ale revistei, lectura copiilor. Articolele relatează despre publicațiile seriale destinate acestora și despre modalitatea în care poate fi adaptată literatura pentru cei mici nevoilor lor, por-

nind de la primele cărți citite. Sunt amintite expozițiile de carte pentru copii din cadrul bibliotecilor, regăsim informații despre lectura publică în Bordeaux, Toulouse sau literatura pentru copii din Polonia, despre bibliotecile pentru ei din Suedia, despre cărțile rusești ilustrate pentru copii etc.

Dacă formatul tradițional al revistei presupune, în vederea accesului la informațiile pe care le conține, deținerea acesteia în forma ei concretă, palpabilă, iar căutarea unui anumit subiect, răsfoirea mai multor numere ale publicației, versiunea electronică beneficiază de atuurile tehnologiei, făcând posibilă regăsirea exactă a datelor dorite. Motorul de căutare, de care aceasta dispune, filtrează masa stufoasă, densă, grea, de date, punând la dispoziția utilizatorului cunoștințele de care acesta are nevoie și concretizând conceptul de disponibilitate a informației pe care savantul Conrad Gesner îl iniția, prin demersul său științific, încă din celebra sa „Bibliotheca Universalis”²⁵. Astfel, dând căutare după cuvântul „enfants” („copii”), în cadrul câmpului „Cuvinte din titlu” și „Toate cuvintele”, pentru perioada 1956 - anul apariției revistei - și până în 2009, au rezultat cinci pagini conținând patruzeci și patru de articole referitoare la informația căutată; după „jeux” („jocuri”), o pagină cuprinzând șapte titluri de articole, după „jeu” („joc”), o pagină conținând șase articole despre una dintre modalitățile de apropiere a celor mici de carte, cea prin divertisment, iar în urma căutării materialelor care să vorbească

²³ Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare: Sensuri și semnificații contemporane. Constanța, Ex Ponto, 2001, p. 37

²⁴ Valeriu Dișuleasa -*Buletinul Bibliotecilor din Franța*. În: Revista Biblioteca Bucureștilor: Revista Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din România. Nr. 10 din 2008 (http://www.bmms.ro/continut/xhtml/ro/Revista_online/Nr.10_2008/BBF.html)

²⁵ „Rolul bibliotecii este să păstreze cărți pentru timp îndelungat și să le facă disponibile pentru folosința imediată a cititorului” scria părintele bibliografiei în 1545. În: Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare: Sensuri și semnificații contemporane. Constanța, Ex Ponto, 2001, p. 29.

despre copilărie, articolele rezultate în urma căutării sunt în număr de 28, pe trei pagini.

În privința „dosarelor” tematice care tratează problematica lecturii în rândul elevilor, amintim *Enfants, lectures et bibliothèques* (Copii, lecturi și biblioteci) care conține douăzeci și unu de articole, *Bibliothèques et écoles* (Biblioteci și școli) cu douăsprezece articole, *Enfance* (Copilăria) conținând douăzeci de materiale și *Lire à l'école* (Lectura în școală) cu douăzeci și cinci de articole pe această temă.

Informații despre una dintre cele mai renumite biblioteci pentru copii din lume, biblioteca pentru copii din Clamart²⁶, instituție pilot a „Bucuriei prin cărți”, purtând, din 2007, numele Asociației „Mica bibliotecă rotundă”, găsim în numeroase articole ale revistei.

Prima mențiune din cadrul publicației cuprinde o amplă descriere a sa în articolul *Cronica bibliotecilor*. Biblioteci municipale: „această bibliotecă atrage și impresionează prin arhitectura sa originală, opera unor tineri arhitecți care au căutat să amintească, printr-un ansamblu de volume cilindrice, un joc de copii.”²⁷

Înscrisă în inventarul Monumentelor istorice, biblioteca din Clamart este, în același timp, o construcție a arhitecturii secolului XX și un veritabil „far” al literaturii pentru copii.²⁸

În 1963, doamna Anne Gruner-Schlumberger iniția fondarea unei Asociații, „La joie par les livres” („Bucuria prin cărți”) al cărei scop „era să favorizeze dezvoltarea bibliotecilor pentru copii în Franța”²⁹.

Prima manifestare a acestei Asociații a fost construirea, în Clamart, a unei biblio-

teci experimentale pentru copii. Municipality consimțea să cedeze terenul și să întreprindă clădirea, iar Asociația se angaja să construiască, să amenajeze și să suporte restul cheltuielilor legate de personalul angajat timp de optsprezece ani.

Astfel, grație mecenatului doamnei Gruner, Consiliului de administrație (din care făceau parte Julien Cain - președinte de onoare - și Rémi Schlumberger - președinte), care urmărea evoluția „Bucuriei prin cărți”, și a îndrăzelii unei echipe de arhitecți, s-a construit o bibliotecă care avea să revoluționeze lectura pentru copii și să devină un loc al experiențelor inovatoare.

Din 1963 au fost angajate trei bibliotecare, dintre care două fuseseră inițiate profesional la renumita „Ora veselă”³⁰. Ele au avut libertatea de a pregăti deschiderea bibliotecii prin formarea și catalogarea fondului de carte și prin posibilitatea exprimării propriilor opinii în discuțiile cu arhitecții, vizavi de construirea clădirii.

Din dorința de a le forma copiilor un orizont deschis asupra operelor adresate lor, din literatura altor țări, și a diverselor stiluri de ilustrații, a fost angajat, din 1967, un bibliotecar străin care a contribuit la îmbogățirea colecției de documente prin selectarea celor mai frumoase cărți pentru cei mici din literatura universală.

Dând dovadă de rigurozitate maximă în alegerea operelor clasice, fondatorii bibliotecii au dorit crearea unui Comitet de lectură care să reunească responsabili ai serviciilor pentru copii, provenind din alte biblioteci ale Franței (Caen, Pau, Troyes, Metz etc.). Părerile acestora au fost notate, la început, pe fișe critice și, ulterior, au fost publicate în revista

²⁶ Această bibliotecă „experimentală”, cu serviciile pe care le-a dezvoltat, a rămas un model în perimetrul infodocumentar, asemeni „Orei vesele”, subliniază Louis Baize în *Laissez-les lire! Les enfants et les bibliothèques*. În BBF, în nr. 6, 1987.

²⁷ *Cronica bibliotecilor*. Biblioteci municipale. BBF, Nr. 11, 1965, p. 393-400 (<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-1965-11-0393-001>)

²⁸ http://ruedeslivres.com/livre/2070779645/espace_lire_la_bibliotheque_des_enfants_clamart.html

²⁹ Geneviève Patte. *La bibliothèque pour enfants de Clamart*. În : BBF, 1972, nr. 11, p. 495-499 <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-1972-11-0495-003>

³⁰ Aparținând rețelei de biblioteci din cartierele orașului Paris, „L'heure joyeuse”- „Ora veselă”, este cea mai mare dintre cele 13 biblioteci care se adresează tinerilor. Creată în 1924, Biblioteca e situată în Cartierul Latin și a fost prima bibliotecă veritabilă pentru copii din Franța. La început, „Ora veselă” a fost instaurată în Belgia, în 1920 și, mai apoi, în Franța, cu ajutorul Asociației americane „Book Committee on Children's Libraries”: <http://209.85.129.132/search?q=cache:1TD8j7GTSNMJ:www.ricochet-jenes.org/rech.asp%3Fid%3D97+1+heure+joyeuse&cd=1&hl=ro&ct=clnk&gl=ro>

de specialitate „*Buletinul de analiză al cărților pentru copii*”³¹. Acest demers a beneficiat, după cum relatează Geneviève Patte³², de sprijinul președintei Asociației Bibliotecarilor Francezi, doamna Honoré, și de cel al președintei Comitetului de lectură al aceleiași asociații, doamna Myriem Foncin.

În 1967, colecția de fișe critice, precum și bogatul fond de carte franceză și străină al specialistului în literatură pentru copii, Natha Caputo, se alătură celui existent deja, adăugând un plus de valoare bibliotecii în formare.

Se inițiază un Centru de documentare, al cărui fond e îmbogățit de opiniile critice ale Comitetului de lectură asupra noutăților și reeditărilor operelor pentru copii. Acesta pune la dispoziția cercetătorilor documentația conținând materiale referitoare la literatura pentru copii, bibliografii, o colecție de reviste specializate franceze și străine, un fond de carte din literatura pentru copii și documente din domeniul pedagogiei.

„Bucuria prin cărți” vine în întâmpinarea dorinței Comitetului de lectură, aceea a unei selecții riguroase a documentelor pentru cei mici, creând cursul „Cunoașterea și alegerea cărților pentru copii”. Acest curs implică bibliotecari, studenți, librari, critici, editori, autori, ilustratori, traducători, iar conferențiarilor sunt specialiști ai literaturii pentru copii sau specialiști ai diverselor discipline: istorie, literatură, etnologie.

Biblioteca își deschide porțile la 30 septembrie 1965, punând accentul pe sprijinul utilizatorilor în regăsirea documentelor căutate și pe animația culturală tradițională (ora poveștii, ora cărții ilustrate, clubul de lectură) sau pe cea mai puțin obișnuită, care presupunea dezvoltarea expresiei grafice, mânuirea marionetelor, teatrul, imprimăria sau folosirea tehnicilor audio-vizuale pentru informare, loisir, ori ca modalitate de expresie: fotografia, înregistrările magnetice.

Colaborarea cu școlile a fost inițiată chiar de la început, încercându-se diverse forme de cooperare care să atragă atenția copiilor asupra importanței bibliotecii în activitatea lor.

Strălucirea acestei instituții de cultură a fost imediată și durabilă, atât pentru frumusețea arhitecturii sale, cât și pentru calitatea vieții culturale propuse copiilor și nu numai³³. Mai bine de patru decenii, profesioniștii cărții și ai lecturii s-au informat și s-au format la Clamart, o parte importantă a muncii bibliotecii dedicându-se studiului de proiecte, consilierii, stabilirii bibliografiilor pentru colegii francezi sau cei din străinătate. De asemenea, biblioteca acorda sprijinul profesional stagiarilor provenind din diverse instituții (școli care formează bibliotecari sau educatori, ori din biblioteci municipale).

Prin convenția semnată în 1971, diversele activități ale Asociației „Bucuria prin cărți”, inclusiv Biblioteca pentru copii din Clamart, Centrul de documentare și publicațiile sale, cursurile și cercetările experimentale, sunt luate în grijă de către Stat, care își asumă continuarea spiritului de cercetare și inovație în care au fost create.

Asociația „Schimburi și biblioteci”, care se substituie Asociației „Bucuria prin cărți” - dizolvată în 1971 -, pune la dispoziția Bibliotecii și a Centrului de documentare, pe o perioadă de doisprezece ani, un anumit număr de angajați și finanțează activitățile experimentale din cadrul bibliotecii.

Din dorința de a fi un sprijin moral și financiar pentru continuarea acțiunilor întreprinse de către „Bucuria prin lectură”, s-a înființat asociația „Prietenii bucuriei prin cărți”, care dorea să reunească persoanele interesate de lectura pentru copii, biblioteci și educație.

La 1 ianuarie 2008, Biblioteca Națională a Franței a integrat Centrul Național al Cărții pentru copii și Revista cărților pentru copii sub numele „Bucuria prin cărți”, titlu purtat, din 1965, de către asociația și biblioteka pentru copii din Clamart.³⁴

Astăzi, Mica Bibliotecă Rotundă din Clamart îi întâmpină pe copii cu o paletă lar-

³¹ Primul număr al „Buletinului de analiză al cărților pentru copii” apare în 1965 - Geneviève Patte. *La joie par les livres en 1982*. În: BBF nr. 1, 1983, p. 59-64

³² Geneviève Patte. *La bibliothèque pour enfants de Clamart*. În : BBF, 1972, nr. 11, p. 495-499 <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-1972-11-0495-003>

³³ Geneviève Patte. *La joie par les livres et les groupes de lecture*. În: BBF, nr. 8, 1977, p. 523-526

³⁴ <http://www.lapetitebibliothequeronde.com/home>

gă de activități, adresându-li-se atât celor mai mici dintre ei, celor cu vârsta cuprinsă între 0 și 3 ani, așa cum se arată pe site-ul bibliotecii³⁵, cărora le este dedicată prima duminică din lună, cât și celor mai mari. Cei mai mici pot petrece, împreună cu părinții, un moment în bibliotecă, să descopere cărțile sau să asculte o poveste în cadrul activității „Le rendez-vous des petits bouts” (Întâlnirea omuleților). Ultima duminică din lună este dedicată povestirilor, poveștilor, lecturii cu voce tare sau teatrului japonez (kamishbaï)³⁶. Pentru această activitate, povestitorii amatori sunt bineveniți.

Atelierele multimedia de miercuri oferă copiilor un atelier de creație digitală personală care le permite să descopere instrumentele informatice de retușare a imaginii sau să exploreze tehnicile video în cadrul activității „Împătimitii artei”. Cu ajutorul softului Art Rage și a sistemului său de calc, copiii ajung să-și poată picta personajele favorite sau să deseneze cele mai frumoase lucrări ale pictorilor celebri, cele patru ședințe de curs oferindu-le ocazia să descopere pictura digitală și posibilitățile acesteia. Compozițiile realizate de copii vor fi postate pe blog. Aceste ateliere multimedia se desfășoară lunar în reprize de câte patru ședințe, tematica lor fiind diferită. Timp de două ore, copiii pot să creeze propria bandă desenată, învățând să retușeze un desen existent sau să realizeze o secvență video cu un aparat de filmat, pentru a înțelege efectele speciale, montajul și mixajul.

Internetul de sâmbătă este o altă activitate oferită copiilor, de două ori pe lună, fiind o ocazie de descoperire și aprofundare a practicilor Internetului prin intermediul unor site-uri utile scopului propus. „O fereastră deschisă spre lume” este una dintre activi-

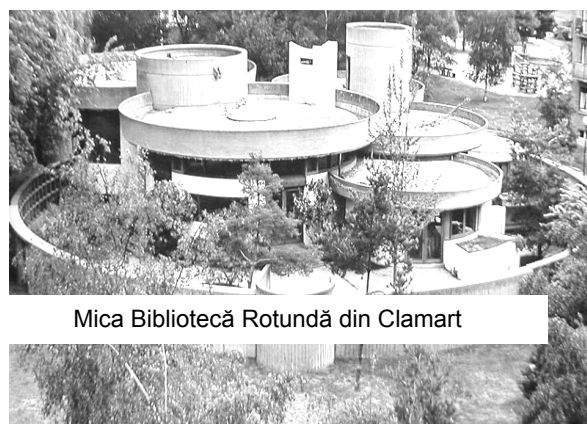
tățile lunii aprilie, care le va arăta copiilor, cu ajutorul Google Earth, Pământul văzut de sus sau, cu Google Street View, străzile diferitelor orașe.

Jocul de șah la bibliotecă îi așteaptă pe copii săptămânal, miercurea, oferindu-le ateliere de inițiere.

Orarul, restrâns în timpul săptămânii (16 ore) din cauza personalului insuficient (trei bibliotecari și un animator media), se concentrează în zilele libere, miercurea și în week-end, inclusiv duminica după-masă.

Blogul copiilor de pe site-ul Miciei Bibliotecă Rotunde, Bibenfants-clamart.over-blog.com, oferă acestora posibilitatea exprimării propriilor opinii, impresii și a dialogării sau a informării asupra diverselor propuneri de lectură prin scurtele prezentări de carte. Diversele link-uri informează asupra activităților micilor utilizatori ai bibliotecii și a modalității prin care pot să-și facă propriul blog.

Un atelier săptămânal, organizat sâmbăta, se adresează copiilor de peste opt ani, aceștia fiind coordonați de plastician. Cursul îi inițiază în confecționarea figurinelor pop-up din hârtie, lucrările realizate de copii urmând să fie expuse în bibliotecă în luna iunie.

Mica Bibliotecă Rotundă din Clamart

³⁵<http://www.lapetitebibliothequeronde.com/accueildestout-petits>

³⁶ kamishbaï, mic teatru de imagini de origine japoneză, instrument pedagogic de o mare bogăție. Mulți pedagogi, adepți ai mișcării Freinet, îl folosesc pentru a desfășura la oră activități de învățare deosebite:
http://209.85.129.132/search?q=cache:PHV4AEYT XJEJ:www.cafepedagogique.net/lemensuel/lenseignant/primaire/maternelle/Pages/2008/90_utiliserlekamishiba%C3%AF.aspx+kamishiba%C3%AF&cd=3&hl=ro&ct=clnk&gl=ro

Blogul copiilor de pe site-ul Micii Bibliotecii Rotunde, Bibenfants-clamart.over-blog.com

Una dintre activitățile desfășurate de către bibliotecă de-a lungul timpului este „biblioteca de stradă”³⁷, care pleacă de la premisa că biblioteca este un loc relativ închis, în timp ce strada oferă deschidere spre potențialii utilizatori. Experiența, inițiată de către „Bucuria prin cărți” și ATD - Quart monde, și făcând parte dintr-un proiect amplu ce viza combaterea analfabetismului, consta în deplasarea bibliotecarilor într-un loc precis și la o anumită oră, cu un coș de cărți, pentru a le prezenta copiilor curioși și a încheia un dialog cu aceștia. Cartea era, în acest caz, timp de o oră, pretext pentru întâlniri, discuții și lectură.

„*Bulletin des bibliothèques de Fran*

ce” abordează numeroase subiecte interesante, asemeni celor tratate în articolele care vorbesc despre biblioteca pentru copii din Clamart, asupra cărora merită să ne îndreptăm atenția, deoarece constituie puncte de plecare, repere solide pentru cercetare sau pentru extinderea diverselor experiențe spre aplicare.

Reper al lumii bibliotecărești, biblioteca din Clamart, prin activitatea desfășurată de-a lungul timpului și în prezent, oferă un exemplu de urmat. Împărtășirea experiențelor profesionale prin intermediul revistelor de specialitate este binevenită pentru că „abordările globale apropie distanțele, în timp ce absența lor conduce la evoluții paralele, ineficiente”³⁸.

³⁷ Yvonne Johannot. Le livre contre l'exclusion. Lecture et bibliothèque de rue à Besançon. BBF, nr. 5, 1995

³⁸ Ion Stoica. Puterea cărții. Constanța, Ex Ponto, 2005, p. 44.

BIBLIOTECA DEPARTAMENTALĂ DIN ROSARIO, ARGENTINA

Prof. univ. dr. Cristián DELGADO³⁹

Rosario este al doilea mare oraș al Argentinei, ca putere de influență în zonele centrală și de nord-est ale țării și ca importanță și dezvoltare culturală. Orașul Rosario se află pe o câmpie și este traversat de râul Paraná, care izvorăște în pădurea tropicală din Brazilia. Parcursul său este de 4.200 km și străbate multe zone din America Latină, foarte diferite sub aspect geografic, lingvistic, etnic și istoric.

Biblioteca Departamentală „Dr. Juan Alvarez” din Rosario a fost înființată în anul 1910. În același timp, s-a născut și o asociație culturală formată din prietenii bibliotecii, având obiectivul de a organiza conferințe, expoziții și concerte muzicale.

Până în 1989, clădirea a suferit diverse modificări, în acel an definitivându-i-se aspectul arhitectural.

Aici funcționează o mare sală pentru cititori, în care au loc și concerte de muzică simfonică, pentru că are o acustică excelentă. Alături, este o sală pentru expoziții de fotografie și pictură.

Ca *serviciu special*, Biblioteca din Rosario oferă o *sală de lectură pentru nevăzători*. Este primul serviciu de acest gen într-o bibliotecă publică din toată America Latină. În cadrul acestui serviciu, există posibilitatea de a scana materialul transformat, apoi, în arhivă digitală și, după ce a fost corectat, este păstrat pe diferite suporturi potrivite pentru persoanele cu handicap vizual.

O dată cu încorporarea noii tehnologii, fiecare carte a devenit disponibilă în format audio: MP3 sau CD, această modalitate fiind utilă pentru cine nu folosește computerul. Vocea audio-cărților poate fi sintetizată după stilul audio-cititorului dar este, de regulă, foarte plăcută și armonioasă pentru ascultător. Pe de altă parte, oricine poate să-și înregistreze audio-cărțile direct pe un MP3, memori stick sau pe telefonul mobil, dacă are capacitate suficientă. Catalogul complet din Editura Departamentală, Editura Universității Naționale din Rosario și Editura Universității Tehnologice Naționale oferă materialele (audio-cărțile) fără nicio restricție în privința drepturilor de autor, pentru a fi folosite cu exclusivitate de nevăzători.

Beneficiind de o sală proprie – *Sala pentru copii* –, lectura este aproape de copii, cu obiectivul de a deveni o activitate obișnuită și care poate fi deprinsă ușor. Ideea este ca micul cititor să poată avea propria experiență și deplină libertate în legătură cu materialul tipărit. Totodată, sunt disponibile materiale de joc intelectual (de exemplu, șah) și psihomotor (pentru stimularea evolutivă). Sunt oferite și ore de lectură pentru copii, coordonate de adulții care citesc în fața grupelor de copii.

Destinată profesorilor și studenților interesați de cercetarea tematică specifică, *Sala pedagogiei* pune la dispoziție un spațiu vast, unde se pot desfășura întâlniri de studiu, conferințe, prezentări de edituri sau lansări de carte.

Biblioteca Departamentală din Rosario este o bibliotecă cu suflet tânăr interesată de evoluția cotidiană și deschisă la toate categoriile de public.

³⁹ **Cristián Delgado**. Născut în Rosario, Argentina. Profesor universitar, din 1987, la Catedra de Biologie a Facultății de Psihologie, de la Universitatea Națională din Rosario. Profesor de fizică, chimie și tehnologie la Institutul de Învățământ Superior. Din anul 1989, se ocupă, ca artist plastic, și cu FOTOGRAFIA ARTISTICĂ. A avut expoziții personale și a participat la expoziții colective în Argentina și în străinătate.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ARGENTINEI

Monica FIGUS⁴⁰

Biblioteca Națională a Argentinei adună, prin colecțiile ei, un mare fond de documente și este considerată printre cele mai importante din America Latină. Putem găsi aici, de la texte și alte documente istorice unicate din timpul descoperirii continentului, până la scrieri și materiale audiovizuale de absolută actualitate.

Ca toate țările continentului american, Argentina, ca republică, are o istorie foarte tânără. S-a născut în ziua de 25 mai 1810, o dată cu revoluția politică împotriva colonialismului spaniol. Patru luni mai târziu, în data de 7 septembrie 1810, a fost întemeiată Biblioteca Națională a Argentinei - simultaneitate elocventă, ea vorbind despre legătura dintre viața socială și cultura națională, în Argentina, amândouă dezvoltându-se în paralel.

Printre cele mai renumite personalități care au condus biblioteca este istoricul francez **Paul Groussac**, director în perioada 1885-1929, perioadă în care patrimoniul bibliotecii a fost mult îmbogățit. Alt director remarcabil este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori argentinieni - **Jorge Luis Borges**, director în perioada 1955-1973. Influența lui a fost copleșitoare, în sens cultural, prestația lui lăsând urme unice și amintiri de neșters fiecărui cititor cu care a vorbit (el susținea, zilnic, dialoguri cu cititorii, pentru orientarea lor sau pe diverse subiecte). Borges a inițiat și înălțarea noii construcții - clădirea în care instituția funcționează în prezent.

Edificiul arhitectonic a fost finalizat în anul 1992. El are o structură vizuală revoluționară pentru epocă, oferind publicului condiții excelente. Biblioteca este amplasată într-un mare parc din Buenos Aires. Sala de lectură este la nivelul superior, oferind o panoramă superbă spre portul din Buenos Aires și râul De la Plata. Pe un alt nivel, beneficiind, din belșug, de lumină naturală, se află Galeria de artă, utilizată pentru diverse expoziții, spațiul vast permițând și expunerea unor lucrări de mari dimensiuni. Biblioteca dispune de trei depozite subterane, dintre care, două, având o capacitate de trei milioane de unități de bibliotecă, sunt destinate publicațiilor în volum, iar unul, cu o capacitate de cinci sute de mii, este rezervat publicațiilor seriale.

Din anul 1956, pe lângă Biblioteca Națională a Argentinei, funcționează Școala Superioară a Bibliotecarilor, care oferă o diplomă cu valabilitate națională.

Pentru iubitorii de carte veche, există Sala Tezaurului (*Sala del tesoro*), unde se conservă incunabule și alte documente vechi, din toată lumea. În colecția aceasta, se găsesc, între altele:

„De civitate Dei”, a Sfântului Augustin, Venezia, 1486;

„Divina Comedie” a lui Dante Alighieri, Venezia, Octaviano Scoto da Monza, 1484;

„Haerenniu Rhaetoricor” de Cicero, 1474;

„Quaestiones de Potentia Dei” a Sfântului Thomas d'Aquino, 1476.

Biblioteca Națională a Argentinei este membră a Asociației Bibliotecilor Naționale din Iberoamerica⁴¹ (ABINIA), înscriindu-se într-o legătură culturală cu celelalte biblioteci din continentul sud-american și aducându-și contribuția la cercetarea academică.

⁴⁰ Monica Figus. Născută la Buenos Aires, Argentina. Psihoterapeut, din 1983, la Universitatea Națională din Mar del Plata. Profesoară, din 1987, de ARTE VIZUALE. A avut expoziții personale și a fost prezentă în expoziții colective din Argentina și străinătate, inclusiv România: Cluj-Napoca și Oradea – în anul 1998, Baia Mare – 1999 și 2003, Carei – 2001.

⁴¹ America Latină.

ABINIA – ASOCIAȚIA BIBLIOTECILOR DIN AMERICA LATINĂ

Monica FIGUS

ABINIA a fost creată în Mexic, în anul 1989, reunind 22 de biblioteci naționale din America Centrală, America de Sud, Portugalia și Spania și având obiectivul de a conserva și îmbogăți patrimoniul bibliografic și documentar al țărilor, ca și de a obține resurse financiare pentru cercetarea literară, istorică, lingvistică, și pentru modernizare tehnică.

După zece ani de permanentă dezvoltare, asociația a fost aprobată la Întrunirea de la Lima, Peru, în anul 1999, primind statutul de organism internațional, cu denumirea: „Asociația Statelor Iberoamericane⁴² pentru Dezvoltarea Bibliotecilor Naționale din Iberoamerica”, păstrând, oricum, sigla inițială - ABINIA. În fiecare an este convocată Întrunirea Generală, putându-se convoca și Întrunirea Extraordinară.

Consiliul Director este constituit din reprezentanți ai bibliotecilor.

Secretariatul executiv își are sediul administrativ în Caracas, la Biblioteca Națională din Venezuela.

Teritoriul în care operează ABINIA ocupă o arie geografică vastă, ceea ce îngreunează comunicarea între instituții. Este o necesitate fundamentală păstrarea unei legături zilnice, cu fluiditate normală, între bibliotecile naționale, federale și publice, realizată printr-o rețea internațională modernă.

Instituția oferă programe de formare profesională academică adresate bibliotecarilor și de orientare spre perfecționare tehnică. În acest scop, elaborează strategii de conservare a colecțiilor de bibliotecă, adoptând mijloace de comunicare comune pentru toate țările și o terminologie destinată facilitării schimbului de informații.

Comunitatea iberoamericană are, ca limbi oficiale, spaniola și portugheza. Întreaga documentație oficială a ABINIA este redactată în ambele limbi. Dar realitatea idiomatică a continentului este mai complexă. În afara spaniolei și a portughezei, se vorbesc mai multe limbi, dintre care, unele autohtone se folosesc și în prezent. Nu e vorba de dialecte locale, ci de adevărate limbi naționale, cu structură proprie, născute natural, într-un spațiu cultural specific. Fiecare limbă indigenă oferă, pe lângă individualitatea ei fonetică și a sistemului gramatical, o poartă deschisă spre o literatură care reflectă un stil de viață și mentalitatea oamenilor continentului.

Servicii de colaborare internațională pentru conservarea limbilor autohtone

Varietatea etnică și culturală a civilizațiilor precolumbiene s-a păstrat până astăzi, împreună cu limbile. Grupele etnice ale civilizațiilor INCA, MAYA și AZTECĂ sunt universal cunoscute datorită cercetărilor arheologice și studiilor istorice și artistice. Literatura acestor civilizații constituie un element deosebit de semnificativ. Cea mai importantă operă literară maya este „Popol Vuh”, care

⁴² Iberoamerica – America Latină.

înseamnă „cartea comunității” și conține relații din istoria, tradițiile și mitologia poporului. Originalul a fost scris pe piele de cerb și a fost tradus în latină în anul 1542, în spaniolă în 1701 și în franceză în secolul al XIX-lea. Zona maya a cuprins teritoriul ocupat astăzi de Honduras, Guatemala, Salvador și o parte din Mexic.

Altă mare operă este „Memoria Chakchiqueles” - un document istoric despre viața și mitologia indigenilor numiți *Chakchiqueles*, scris, cu caractere latine, în limba maya.

Civilizația aztecă a folosit, la început, o scriere ideografică și hieroglifică. La sosirea cuceritorilor spanioli, aztecii aveau deja o scriere fonetică. Multe documente au fost distruse, dar s-a păstrat, prin tradiție orală, o mare parte a creației poetice, care, mai târziu, a fost fixată în scris, în limba spaniolă.

Fiecare bibliotecă națională se poate înscrie într-o colaborare pentru păstrarea în perfecte condiții a documentelor vechi și căutând să realizeze traduceri fidele textului original. Există, de exemplu, un acord de colaborare între Biblioteca Națională din Paraguay și Biblioteca Națională din Argentina. Amândouă sunt preocupate de aceeași limbă autohtonă, una dintre cele mai bogate ale continentului: limba GUARANI. Limba aceasta are o bogată expresivitate și o sonoritate specială. Leagănul civilizației indigenilor

guarani este Paraguay, de unde s-a extins spre sudul Braziliei, în nord-estul Argentinei, vestul Boliviei, și nordul Uruguayului, ocupând o mare zonă din centrul continentului, adică regiuni în care se vorbesc, oficial, spaniola și portugheza, dar locuitorii au adoptat și limba guarani, care este vorbită curent, în viața cotidiană. Pe de altă parte, spaniola sud-americană și-a însușit definitiv o mare cantitate lexicală din limba guarani, în special substantive proprii florei și faunei specifice acestei zone. De asemenea, în cadrul toponimiei, multe localități, cetăți, râuri, păduri etc. păstrează denumirile din limba guarani, de exemplu, râul Iguazú (*iguazú* înseamnă „apă mare”), râul Paraná („părintele mării”).

Continental american are o bogată istorie, născută o dată cu civilizația omenirii. Istoria și cultura sa au o vechime de cinci mii de ani. După secolul al XV-lea, legăturile cu Spania și Portugalia s-au intensificat, ceea ce a contribuit la dezvoltarea unei noi civilizații. Înainte și după descoperirea Americii, sunt, practic, două istorii care s-au întâlnit. Pentru o Bibliotecă Națională din America Latină, această realitate nu este doar o problemă a trecutului, ci este și o invitație la conservarea rădăcinilor poporului, prin realizarea unor bibliografii de calitate, în care să se regăsească lucrări despre urmele antropologice, culturale și lingvistice.

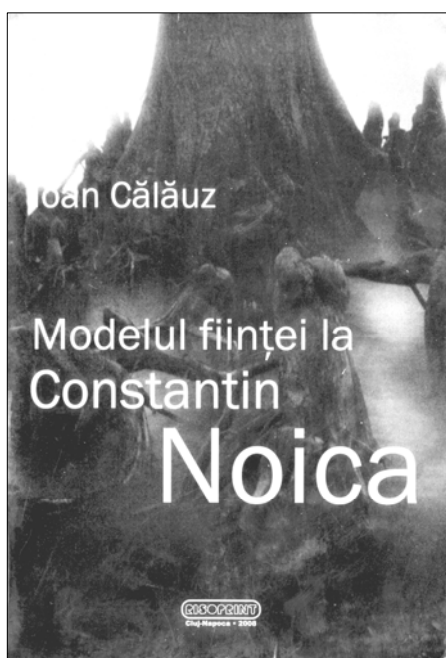
A FI. FIINȚĂ. DEVENIRE

Adrian POP

Modelul ființei la Constantin Noica/ Ioan Călăuz. - Cluj-Napoca : Risoprint, 2008

La apariția sa, lucrarea lui Ioan Călăuz a produs uimire în rândul multora dintre cei ce-l știau pe autor în tripla sa ipostază – cea de poet, cu două cărți publicate –, cea de medic veterinar și cea de primar al comunei Băsești. Pe lângă pregătirea sa de medic, a absolvit și o facultate de filosofie, de unde se pare că vine apetența autorului pentru subtila lume a ideilor.

Cartea ce poartă titlul „*Modelul ființei la Constantin Noica*” a apărut pentru a demonstra că ilustrul gânditor român este

printre reperele de marcă ale gândirii europene din secolul trecut. Chiar dacă nu are un sistem filosofic într-un tot recunoscut, în comparație cu marea filosofie germană - Kant, Hegel sau Nietzsche - Noica este maestrul unicei mișcări filosofice românești post-belice, nemarxiste, fondator la vremuri de restriște al grupării culturale, așa numita „Școală de la Păltiniș”, exemplu de practică filosofică serioasă în mijlocul unui sistem

totalitar represiv, când concesia făcută sistemului are drept justificare dorința de recuperare a gândirii clasice, fără de care e de ne-concept o cultură la nivel european.

Autorul lucrării la care facem referire aici se ocupă exact de fenomenologia termenului „ființa în sine și pentru sine”, termen definitoriu pentru „noimele” lui Noica: ființa rostită românește, modelul devenirii întru ființă. Cartea se structurează pe trei capitole importante, individualizate atât tematic, cât și istoric.

Primul capitol cuprinde o scurtă istorie a temei ființei, pornind de la ontologia grecească, în care se pun în evidență concepțiile și sensurile care pot ajuta la exprimarea ființei, a existenței, a principiului a ceea ce este, pentru a desluși înțelegerea principiului metafizicii. Parmenide, Platon, Aristotel, Heraclit sunt cei care dezvăluie, pentru prima oară, deși uneori antagonic, aceste principii. Autorul arată că „Noica întrebuințează întreaga suită terminologică întrebuințată de-a lungul istoriei filosofiei pentru a-și articula propriul sistem, ceea ce uneori poate deruta, poate induce în eroare ori poate crea neînțelegere”. Fiind un foarte bun cunoscător al filosofiei grecești, Constantin Noica își compune propriul său sistem filosofic, bazat pe un dialog permanent între gândirea greacă și cea modernă europeană (de la Descartes și Leibniz până la Kant, Hegel sau Heidegger). Cea mai remarcabilă parte a acestui capitol, după părerea noastră, este cea în care e prezentată cartea *Douăzeci și șapte de trepte ale realului*, al cărei conținut a fost conceput în mare parte în anii detenției. Categoriile lui Platon, Aristotel și Kant sunt reinterpretate și recompuse, oferind o imagine mai amplă a lumii. Ultima parte a primului capitol vorbește despre *spiritul încarnat în lume*, unde filo-

soful roman reușește să îl redea în manieră inteligibilă pe Hegel realizând una dintre cele mai frumoase cărți ale sale, *Povestiri despre om*.

În cel de-al doilea capitol, autorul se oprește la *Ființa rostită românește*, pentru ca din acest plan să se poată defini în cunoștință de cauză „Modelul devenirii întru ființă”. „Demersul nostru - spune Ioan Călăuz - a fost ghidat de intenția de a argumenta că filosoful român Constantin Noica elaborează cel mai impresionant sistem ontologic din cultura noastră și că este justificată teza existenței unei ontologii regionale, care capătă caracteristicile limbii române, implicit ale tradiției românești. Sunt mulți sceptici care consideră că filosofia vorbește o singură limbă, limba conceptelor și categoriilor universale și are drept instrument de lucru rațiunea, care ar fi de asemenea universală. Această poziție, justă în fond, uită tocmai nuanțele, asupra cărora Noica s-a aplecat de-a lungul întregii lui activități.”

Pentru filosoful român, Eminescu era „omul deplin al culturii românești”, un model pedagogic: „În Eminescu substanța a devenit subiect. Cultura noastră folclorică, cultura lumii întregi..., în sfârșit rostirea noastră românească” (*C. Noica - Introducere la miracolul eminescian*). Geniul poetului, caietele, manuscrisele, în a căror facsimilare și publicare vedea o răspundere națională, poeziile, constituiau pentru Noica „un miracol al culturii românești”. Rațiunea acestei fascinații s-ar putea să fi fost încercările lui poetice din tinerețe, atașamentul organic, dar și tematic față de spiritul românesc ce-ar salășlui în limbă, dar și influența lui Heidegger după care „Omul este păstorul ființei, iar Limba casa ființei... Fiecare limbă este survenirea acelei rostiri esențiale în care unui popor istoric i se performează felul în care își concepe esența sa, adică apartenența la Istoria lumii” (*M. Heidegger - Originea operei de artă*). Gândirea, categoriile conceptuale, „se abandonează Ființei”, numai poezii numesc sacral, căci „în chip poetic locuiește omul...”, Hölderlin, în „lumișul Ființei”, Heidegger. Noica afirmă că ființa românească stă în limbă, în gramatica modulațiilor verbului „a fi”, în lexic „Cuvintele acestea, care sunt ciripitul

nostru de fiecare zi, poartă răspunderea noastră mai adâncă, și reprezintă adevărul nostru neștiut..., o limbă îți dezvăluie lumea într-un fel anumit... cuvântul poate purta în el o bogăție mai mare ca și conceptul” (*C. Noica - Cuvânt împreună despre rostirea filosofică românească*). După el, limba, vorbirea poeziei populare, limba poetică a lui Eminescu sunt însăși rostirea filosofică românească. Rostirea devine, într-un fel „tăcerea ființei” ca la Heidegger, limba ca vorbire rostind ființa „luminând și ascunzând, învăluie” acel „dangăt al liniștii” Ființei.

Ultimul capitol al cărții reprezintă de fapt structura de rezistență a acestei lucrări și cea care îi sugerează titlul. Intitulat *Modelul devenirii întru ființă*, capitolul al treilea redă în fapt termenii pe care Noica îi utilizează în compunerea propriului său sistem ontologic, exprimat în *Devenirea întru ființă* și *Tratatul de ontologie*.

După Noica, modelul ontologic este temeiul ființei, codul sau procedeul arhetipal care comandă toate întruchipările, atât cele individuale, cât și cele generale. Modelul ontologic este legea care comandă trecerea unului în multiplu, trecerea de la un principiu la o serie nesfârșită de ființări. Dacă plecăm de la lucruri și vrem să vedem care este codul lor cel mai intim, vom găsi, în afară de individual și general, o dublă serie de determinații și o conversiune: individualul își dă oricâte determinații libere sau contingente, dar aceleași determinații pot ține de o diversitate controlată de general. Atunci când există o corespondență între prima serie de determinații și a doua serie de determinații, modelul ontologic se împlinește, iar realul atinge „prima instanță a ființei”, adică devenirea.

La un alt nivel al ființei, „ființa de a doua instanță”, Noica pune în evidență existența unui adevărat mediu din care apar lucrurile și în care apoi dispar, numit *element*. Modelul ontologic este acum descris ca fiind compus din determinațiile comune individualului și generalului și din care se pot desprinde atât individualul, cât și generalul. Elementul nu este ceva ce rezultă din lucrarea individualurilor și a legităților generale, dimpotrivă, el este cel care se desface în nume-

roase întruchipări individuale și în numeroase legități generale. Elementul, ca mediu în care plutesc liber nesfârșite determinații, permite realizarea unui anumit individual și a unei anumite legități generale. Dacă atât individualurile, cât și legitățile generale își pot găsi un obștesc sfârșit, nu la fel este cazul mediului, căci ființa persistă înainte și după existența întruchipărilor individuale și a legităților generale. Poate că o bună caracterizare din punctul de vedere al statutului ontologic al elementului este că acesta subzistă (nu că există). Noica arată însă că, dintr-o altă perspectivă, chiar și elementul își dă obștescul sfârșit, și anume atunci când determinațiile nu se mai pot ține laolaltă ca mediu și nu mai pot genera individualuri și legități generale. Atunci modelul ontologic colapsează, iar ființa secundă lasă loc haosului.

Noica își continuă însă investigația chiar și dincolo de ființa lucrurilor (devenirea) și de ființa de a doua instanță (elementul). El vrea să ajungă la sensul ultim al ființei, să ajungă la ființa în ea însăși, la ființa ca ființă. Pe această treaptă înaltă a gândirii speculative, nu se mai poate însă face apel la o descriere fenomenologică, cum s-a procedat anterior, ci este nevoie de o gândire analogică. Noica prezintă acest nivel al ființei drept distribuirea unică a Unului.

Și, poate pentru a înțelege mai bine cât s-a dăruit pe sine celorlați, redăm cuvintele sale rostite de mitropolitul Ardealului la înmormântarea sa de la schitul Păltiniș la 6 decembrie 1987 – un testament de neuitat, mărturie a iubirii sale față de ființă: „Vă iubesc așa cum sînteți, cu tot ce e viu și tot ce,

prin moarte, încă mai viu în rosturile voastre. Voi sînteți partea mea de istorie, sînteți partea mea de eternitate. Dacă nu v-aș iubi așa cum sînteți, ce aș face din dragostea mea? Dacă n-aș înțelege, vedea și nădăjdui în voi, în ce altceva aș nădăjdui și aș înțelege? Voi mă trimiteți dincolo... adică atît de adînc în inima voastră, încît regăsesc toate izvoarele pe care o nebunie arzătoare le secase la suprafață. Vă înțeleg, chiar cînd nu știu să vă tîlmăcesc sensurile, vă iubesc, chiar dacă-mi dușmăniți idealurile. Și întocmai lui Alioșa Karamazov, pe care toți îl simțeau alături de ei, aș vrea să simțiți că vă stau aproape. Că sînt de față”. (**Sînt, de față**, în *Adsum*, p. 1).

Cartea lui Ioan Călăuz are marele merit, prin capacitatea de sinteză a autorului, de a repune în drepturile firești pe unul dintre cei mai de seamă filosofi români, integrîndu-l din punct de vedere al conceptelor și al limbajului printre gânditorii de seamă ai Europei secolului trecut. Ideea de bază desprinsă din paginile cărții este cea care justifică principiul existenței unei ontologii regionale ce capătă caracteristicile limbii române și ale tradiției românești. Astfel, se poate pleda cu argumente pertinente pentru existența diversității în teoria ființei – nu ființa este diversă, ci teoriile ființei diferă de la o limbă la alta și de la o tradiție la alta, prin nuanțele particulare pe care i le împrumută conceptele chemate să o exprime. Noica întemeiază un lexic propriu, contribuind în mod original, cu acest sistem bazat pe tradiția românească și pe expresivitatea limbii noastre, la afirmarea unui sistem ontologic complex, alături de cele elaborate de-a lungul vremii în istoria gândirii.

ASTRA ȘI LIMBA ROMÂNĂ

Conf. univ. dr. Ștefan VIȘOVAN

La prestigioasa editură clujeană Limes a apărut zilele acestea o veritabilă carte românească de învățătură, „un catehism al vieții naționale și culturale a românilor”, după cum o consideră, pe bună dreptate, prefăcătorul ei, profesorul universitar dr. Victor V. Grecu, cercetător principal I al Academiei Române. Este vorba despre lucrarea „Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI”, elaborată de distinsul nostru concitadin, domnul profesor Teodor Ardelean, directorul general al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, doctor în științe filologice. Ea ne amintește că ASTRA (Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român) este o societate culturală de o uriașă însemnătate pentru afirmarea conștiinței noastre naționale. Înființată în anul 1861 la Sibiu, ASTRA a jucat un rol fundamental în emanciparea culturală, politică și națională a românilor din Transilvania, militând neabătut pentru unitatea, puritatea, corectitudinea și cultivarea limbii române, precum și pentru impunerea acesteia ca limbă oficială în toate organismele de stat. A activat până în anul 1950 (când a fost dizolvată printr-un decret al Consiliului de Miniștri) și a cuprins în rândurile ei elitele culturale, științifice și patriotice ale țării: Andrei Șaguna, Timotei Cipariu, George Barițiu, Vasile Goldiș, Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Nicolae Colan, Miron Cristea, Nicolae Ivan, Octavian Goga, Victor Babeș, Silviu Dragomir, Nicolae Drăganu, Tiberiu Brediceanu, Iosif Vulcan, Sextil Pușcariu, Alexandru Odobescu, Bogdan-Petriceicu Hasdeu, Iuliu Maniu, Gheorghe Dima etc. Și-a reluat activitatea în anul 1990 și are filiale în numeroase județe ale țării.

Cartea domnului Teodor Ardelean este o monografie de tip enciclopedic, în care se îmbină într-un mod fericit pasiunea cerce-

tătorului cu profunzimea filosofului și cu pertinenta lingvistului – toate acestea fiind remarcabil susținute de un sentiment patriotic exemplar și de o conștientizare acută a responsabilității intelectualului față de destinele limbii naționale. Piața cărții românești avea mare nevoie de o monografie cum este cea de față, în care biografia recentă a limbii române să fie prezentată într-un mod atât de sugestiv și implicat, evidențiindu-se, în același timp, contribuția marilor intelectuali, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la dezvoltarea și unitatea limbii naționale, ca element definitoriu, crucial în procesul complex și sinuos de desăvârșire a unității de neam. Este o carte-document, în care, pe parcursul a aproape 300 de pagini, autorul pune în lumină preocupările de ordin lingvistic și cultural ale membrilor ASTREI, scoțând în evidență multitudinea de procedee și metode folosite de aceștia pentru cultivarea limbii române: înființarea de biblioteci cu carte românească, alcătuirea de dicționare și enciclopedii, publicarea de studii și articole în revistele vremii, cu deosebire în revista „Transilvania”, care era organul de presă al ASTREI, impulsivarea activității teatrelor, diminuarea analfabetismului, înființarea școlilor țărănești ca „formulă civică de integrare culturală a țărănimii”, inițiată de președintele Despărțământului Maramureș al ASTREI, dr. Vasile Ilea etc. Pentru lingviști, pentru studenții filologi, ca și pentru profesorii de limba și literatura română de la orice nivel sunt deosebit de interesante și pline de substanță paginile rezervate de profesorul dr. Teodor Ardelean promovării de către ASTRA a limbii literare românești, impunerii alfabetului latin, asigurării unor norme ortografice unitare care să corespundă, deopotrivă, principiilor lingvisticii moderne și specificului limbii române etc. În acest domeniu, arată autorul, ASTRA, prin

revista „Transilvania”, s-a dovedit a fi, alături de Academia Română, un for lingvistic competent, care a reușit să informeze, să organizeze dezbateri, să facă propuneri viabile și să promoveze un model ortografic realist și eficient, care este, în structurile sale fundamentale, operant și astăzi.

Scrisă într-o limbă aleasă, într-un stil marcat de puternica personalitate a autorului, lucrarea profesorului dr. Teodor Ardelean

este, fără îndoială, cea mai valoroasă contribuție cu caracter exegetic, enciclopedic și monografic dedicată Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, fiind totodată un omagiu adus frumuseții, bogăției și forței limbii noastre naționale. Citind-o, vom cunoaște mai bine epopeea limbii române, ne vom simți mai împliniți, adăugând elemente noi și importante la cartea identității noastre naționale.

FILE DIN ISTORIA BIBLIOTECII

(Anca Goja - „Un jurnalist prin bibliotecă”, Baia Mare, 2009)

Oana UNGUREAN

Tipărită sub egida Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, în cadrul programului cultural „Maramureșul perpetuu”, seria „Interferențe culturale”, program care are ca scop sprijinirea debutului autorilor maramureșeni, cartea Ancăi Goja „Un jurnalist prin bibliotecă” realizează, într-un mod aproape ideal, apropierea dintre știrea, noutatea în căutarea căreia se află în permanență jurnalistul, și viața bibliotecii, evidențiind dialogul cultural de înaltă ținută rezultat în cadrul manifestărilor și evenimentelor organizate în acest spațiu al contactelor și comunicării.

Pentru lucrătorii din bibliotecă - „truditori uneori anonimi pe altarul cunoașterii” - apariția acestei cărți a fost o adevărată revelație, fiecare regăsindu-și, cu emoție și bucurie, imaginea activității pe care a desfășurat-o pe parcursul anilor în care biblioteca a pășit în noua casă. Astfel, în paginile cărții, autoarea surprinde, într-un stil personal (care se apropie de genul literar), descriptiv până la amănunt, acțiunile care constituie coordonatele esențiale ale activității bibliotecii și anume: marcarea evenimentelor culturale și istorice de interes pentru comunitate, mijlocirea contactelor directe ale utilizatorilor cu personali-

tăți ale vieții științifice, literare și artistice, colaborarea la programele de formare și perfecționare profesională inițiate de alte instituții și organizații, editarea publicațiilor profesionale în care se reflectă activitatea instituției și legăturile ei cu instituțiile similare din județ și din țară. În spatele acestor acțiuni și evenimente organizate de bibliotecă și relateate cu profesionalism de către jurnalistă, stau însă OAMENII bibliotecii, care își pun de fiecare dată priceperea și cunoștințele la dispoziția publicului care trece pragul instituției.

Apariția cărții este și o „recompensă morală” făcută acestei bresle nobile, a bibliotecarilor, precum și o frumoasă reușită în încercarea de a învinge timpul și uitarea.

Lucrarea reunește, pe parcursul a 254 de pagini, 189 de articole consemnate în cotidianul „Graiul Maramureșului”, articole care marchează evoluția bibliotecii în noul sediu, evenimente organizate de bibliotecă precum și evenimente și acțiuni derulate de alte instituții sau personalități, pentru care biblioteca a avut rol de amfitrion. În interiorul cărții au fost cuprinse cele mai frumoase articole, cele mai încărcate de conținuturi, care descriu acțiunile cele mai importante desfășurate în pe-

rioada 2004-2008, și care, totodată, constituie o reliefare perfectă a talentului și performanțelor gazetărești ale autoarei.

Articolele scrise pe parcursul celor cinci ani, prezintă cronologic evoluția bibliotecii:

- I. mutarea în noul sediu – „*Biblioteca Județeană- un vis devenit realitate*” – (29 ianuarie 2004);
- II. prezentarea noilor servicii ale bibliotecii (Salonul Artelor, Sala Multiculturală, Centru de Informare Comunitară, Computerizare maximă, Luna mai - luna model a Secției pentru copii) - «*Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” - un lăcaș cultural european*» (13 mai 2004);
- III. participarea bibliotecii în perioada 2005-2007 ca parteneră la proiectul european „La mixité dans les métiers de l'aide à la personne” - „*Biblioteca Județeană luptă pentru egalitatea dintre femei și bărbați*” (31 octombrie 2005);
- IV. deschiderea Centrului de inițiere în calculatoare și internet pentru vârstnici - „*Cu ajutorul calculatoarelor puse la dispoziție de Biblioteca județeană și Centrul de zi pentru vârstnici, bătrânii de la Centrul de zi pășesc în secolul XXI*” (26 ianuarie, 2006);
- V. inaugurarea „Colțului american” - „*Ieri la Biblioteca Județeană au venit Americanii*” (vineri, 12 mai 2006);
- VI. inaugurarea Mediatecii - „*Inaugurarea mediatecii la Biblioteca Județeană aduce «aer informațional proaspăt» în Baia Mare*” (24 mai 2006);
- VII. inaugurarea filialelor bibliotecii din Spania (biblioteca românească de la Coslada (4.300 volume), biblioteca românească de la Centrul Hispano-Român din Alcalá de Henares (2.900 volume), biblioteca românească din incinta Facultății de Filologie a Universității din Salamanca (peste 1.200 volume), Biblioteca românească de la Universitatea din Alicante (1.600 volume) – „*Săptămâna viitoare se deschid oficial primele biblioteci românești din Spania*”, (8 noiembrie 2006);
- VIII. realizarea unei premiere: organizarea Cursului de perfecționare în bibliote-

conomie la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” - „*În aceste zile bibliotecarii din toată țara se perfecționează în Baia Mare*” (28 februarie 2007);

- IX. organizarea cursului de perfecționare pentru bibliotecari cu tema „Biblioteca în societatea informațională” având ca lector pe conf. univ. dr. Hermina Anghelescu de la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării a Wayne State University din Detroit, Michigan, SUA - „*Bibliotecarii maramureșeni iluminați de știința americană*” (4 martie 2008);
- X. deschiderea librăriei la bibliotecă - „*Librărie la Biblioteca «Petre Dulfu»*” (12 martie 2008);
- XI. lansarea de noi publicații editate de bibliotecă („Buletinul noutăților” și revista „Familia română”) - „*Noi publicații editate de Biblioteca Județeană*” (31 martie 2008).

În lucrare sunt consemnate și evenimente sau acțiuni organizate de bibliotecă, în colaborare sau parteneriat cu alte instituții:

- simpozion cu ocazia împlinirii a 55 ani de activitate cu publicul a bibliotecii - „*Biblioteca „Petre Dulfu” în sărbătoare*” (7 martie 2006);
- expoziție documentară și de pictură „Zumbe”, în memoriam Gheorghe Chivu - „*Gheorghe Chivu - poetul și artistul de care se leagă destine*”, (7 noiembrie 2006);
- masă rotundă pe tema: „Instituții de informare pentru tineri: Biblioteca Județeană și AJOFM” - „*Masă rotundă la Biblioteca Județeană. Tineri Sigheteni au încercat viitorul cu degetul*” (6 martie 2007);
- dezbatere cu titlul: „Dacă biblioteca n-ar exista...” realizată cu ocazia Zilei bibliotecarilor - „*Dacă biblioteca n-ar exista, ea ar trebui inventată*” (24 aprilie 2007);
- colocviu anual al bibliotecarilor cu titlul „Profesie și profesionalism” - „*Tot mai multe edituri băimărene ignoră legea*” (2 octombrie 2007);

- lansări de cărți ale colegilor bibliotecari etc.

În paginile cărții sunt reliefate și activitățile altor instituții sau personalități, pentru care biblioteca a fost o gazdă foarte primitoare: lansări de cărți (tradiționale sau sonore), pentru copii și adulți, expoziții, aniversări, evocări, întâlniri ale scriitorilor, ale tinerilor, colocvii, conferințe, tabere naționale, Zile ale filmului pentru copii, spectacole de teatru:

- seară de poezie dedicată „îngerului cu o carte în mâini” – „*Elevi de la 3 licee l-au omagiat pe Nichita Stănescu*” (4 aprilie 2006);
- vizionare de film documentar „Temnicerul” bazat pe două cărți scrise de Ioan Chertiție – „*«Temnicerul» – dublul film al persecutorului persecutat de destin*” (16 aprilie 2007);

- a III-a întâlnire neconvențională a tinerilor canadianiști – „*Canada – sub lupa neconvențională a tinerilor reuniți în Baia Mare*” (21 aprilie 2008);

- spectacol de teatru în regia lui Claudiu Pintican „Bigudiuri” – „*«Bigudiuri» sau cum să furi un strop de fericire*” (3 iunie 2008).

- desfășurarea Taberei Multimedia cu titlul: „Managementul de proiect și noile tehnologii de predare” – „*Tabăra Multimedia – profesionalism pentru copiii noștri*” (9 iulie 2004);

Ideea realizării acestui „compendiu” a fost una fericită, cartea, devenită o oglindă a activităților bibliotecii, contribuie la scrierea istoriei – istoria Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” – istoria de ieri, de azi, a acestui lăcaș de cultură.

„NEMURIREA” LUI MILAN KUNDERA

Dorina CADAR

„Dacă vrei să ucizi un popor, suprimă-i memoria”. Această frază îi aparține lui Milan Kundera și este gravată pe zidul Memorialului de la Sighet, primul memorial din lume, al victimelor comunismului.

Începutul anilor '60 a fost perioada în care oameni de condei ca Milan Kundera, Ludvík Vaculík sau Ivan Pavel Kohout doreau să scrie, și chiar au scris, fără indicații politice, într-o Cehoslovacie care tocmai atinsese socialismul și care căuta să se destalinizeze. Era perioada romantică a unui socialism cu față umană, cunoscută în istorie sub denumirea de *Primăvara de la Praga*, care accepta libertatea de mișcare, de expresie, de asociere și declama sfârșitul egalitarismului, al centralismului și al economiei planificate.

Toate acestea erau prea mult, însă, pentru URSS, așa încât, la 18 august 1968, la comanda lui Leonid Brejnev, primele trupe sovietice sunt parașutate deasupra Pragăi pentru a prelua controlul asupra aeroportului,

iar la 21 august, *Primăvara de la Praga* luase deja sfârșit. Sute de mii de civili au protestat, peste 100 de oameni au fost uciși, alți 400.000 au luat calea emigrării, 70.000 numai în primele zile după invazie.

Milan Kundera era deja un scriitor cunoscut în Cehoslovacia la acea vreme, își publicase primul roman, *Gluma*, în peste 150.000 de exemplare, publicase poezii, eseuri, povestiri. Alături de scriitori și artiști cehi, printre care Václav Havel, a fost implicat în mișcarea de emancipare a țării sale și nu este de mirare că, apoi, cel care a afirmat că stalinismul l-a învățat „forța izbăvitoare a râsului” nu a mai fost agreat de autoritățile comuniste cehoslovace. Au urmat represaliile: noile autorități cehe prosovietice l-au exclus de la Catedra de literatură universală pe care o ocupa la Academia de Film din Praga și i-au eliminat toate cărțile din bibliotecile și librăriile Cehoslovaciei.

Opțiunea emigrării era iminentă, mai ales că în anul 1973, în Franța a apărut și a

avut un mare succes romanul său *Viața e în altă parte*. În 1975, s-a stabilit în Franța, iar în 1979, i s-a retras cetățenia cehă, după ce publicase „*Cartea râsului și a uitării*”, dar, ca o compensație, a primit cetățenia franceză și a devenit, în scurt timp, un scriitor de talie internațională, fiind, fără îndoială, cel mai mare scriitor ceh în viață.

La 1 aprilie, în acest an, autorul a împlinit 80 de ani. Vârstă venerabilă, la care un om ar trebui să se simtă împlinit și senin. Dar viața nu e simplă deloc, iar Milan Kundera, care a inserat la modul sublim această idee în romanul său, *Insuportabila ușurătate a ființei*, știe foarte bine acest lucru. În Cehia, omul Milan Kundera, este renegat, jurnalistul și scriitorul ceh Martin Danes explicând lucrul acesta astfel: „nu putem ierta plecarea unui ceh, atunci când fugarul nici măcar nu se repatriază, umil, în țara natală. Kundera nu s-a întors, mai mult, și-a schimbat și limba în care scrie”.

Și iată că, prin luna octombrie a anului trecut, a venit lovitura: pe prima pagină a celor mai importante ziare, de la „The Independent” la „New York Times”, apăreau cu litere mari titluri de genul *Milan Kundera trădător*, *Milan Kundera a făcut poliție politică*, *Milan Kundera a fost informator*. Acest lucru s-a întâmplat după ce, cu câteva zile înainte, ziarul ceh „Respekt” publicase un articol prin care îl acuza pe scriitor de trădare, în urma căreia un tânăr fusese condamnat la 22 de ani de închisoare, la o mină de uraniu, din care a săvârșit 14 ani. Kundera a spart, în cele din urmă, zidul de tăcere, negând, categoric acuzațiile: „nu mă înșeală memoria, nu am colaborat cu poliția secretă”, pentru ca apoi să se închidă, din nou, în turul său de fildeș.

Un fragment din *Testamente trădate*, eseu apărut în Franța în anul 1993, unde autorul abordează, la un moment dat, transformarea la care este supus omul în diferitele faze ale existenței sale, în continua căutare a sensului vieții, în care „nicio etapă a itinerarului, nu este din punct de vedere moral superioară alteia”, ar putea fi un răspuns la întrebările care se pun în legătură cu vinovăția sau nevinovăția sa.

Nume cu rezonanță ale literaturii uni-

versale, printre care Gabriel García Márquez, Nadine Gordimer, John Michael Coetzee, Orhan Pamuk, Philip Roth, Carlos Fuentes și Jorge Semprun, au semnat un protest la adresa acuzațiilor aduse lui Milan Kundera și și-au declarat solidaritatea cu scriitorul și indignarea față de această adevărată campanie de denigrare.

Fostul președinte ceh, Václav Havel, și-a exprimat, și el, îndoiala față de aceste acuze și a făcut un apel la prudență din partea istoricilor: „chiar dacă Milan Kundera a mers într-adevăr la poliție pentru a anunța că există un spion undeva, ceea ce nu cred că s-a întâmplat, din punctul meu de vedere, trebuie să încercăm – măcar să încercăm – să vedem lucrurile în contextul epocii... Milan, rămâneți în afara luptei! Știți, cu siguranță, că sunt lucruri mai rele în viață decât o defăimare în presă.”

Oricare ar fi adevărul, un lucru rămâne inatacabil și nu poate fi contestat, nici confiscat: opera sa. Aceasta este prea puternică pentru a avea ceva de suferit, spre deosebire de „zeul infailibil care a redevenit om.”

Cititorii români au avut șansa să cunoască scrierile lui Kundera, acestea fiind traduse în limba română și publicate de Editura Humanitas.

Titluri ca: *Arta romanului*, *Cartea râsului și a uitării*, *Cortina*, *Gluma*, *Identitatea*, *Ignoranța*, *Insuportabila ușurătate a ființei*, *Iubiri caraghioase*, *Lentoarea*, *Nemurirea*, *Valsul de adio* îmbogățesc și fondul de carte al bibliotecii noastre, și sunt foarte solicitate și apreciate de cititori.

Temele abordate de Kundera în romanele sale - iubirea, ura, revolta, resemnarea, trădarea, prietenia, emigrarea, alienarea, uitarea, eșecul, identitatea etc. – sunt profund umane și sunt ancorate, în cea mai mare parte, în cotidianul regimului comunist, iar cititorului român i se dezvăluie, cu umor, o lume palpitantă, plină de viață, în mod straniu cunoscută, deși aproape uitată. Ca pe o scenă, personajele lui Kundera, vin și își joacă marile roluri în raport cu epoca în care trăiesc și care le trasează destinul, roluri din care uneori ies „triste și rănite”, creatorul lor făcând dovada că este un fin cunoscător al ființei umane.

Este greu sau este ușor de citit Kundera? Pentru că, în opera sa, paradoxul apare constant, chiar și răspunsul la această întrebare este paradoxal: este și greu și ușor. Ușor, dacă ne lăsăm ghidați de intuiție, dacă citim ce vrem și de unde vrem, fără nicio încorsetare, fără să ne intereseze critica literară, lăsându-ne ghidați doar de emoții și sentimente. Dar Kundera consideră „ușurătatea” insuportabilă, frivolă și superficială, așa că, putem să-l descoperim și pe Kundera cel greu de citit, raportându-i opera la fondul cultural și tradițional în care autorul s-a format, sondând labirintul imprezvizibil al conștiinței umane.

Este remarcabil faptul că, pe lângă romanele sale de referință pentru literatura universală, eseurile sunt deopotrivă, de excepție.

Arta romanului, Testamente trădate și Cortina sunt teoretizări ale artei, în general, gânduri personale despre ce trebuie să fie literatura sau muzica, despre kitsch, imitație și artă pură, toate acestea puse pe hârtie în stilul inconfundabil al autorului care ni se dezvăluie ca un rafinat om de cultură. Didacticismul sec este exclus, Kundera adresându-se cititorului într-un limbaj neprețios, simplu, dar încărcat de sensuri, presărat, din loc în loc, cu

întâmplări adevărate, evocând amintiri și oameni care i-au intersectat existența.

În anul 2008, Ediura Humanitas a publicat o carte care nu este nici eseu, nici roman: este o piesă de teatru, *Jacques și stăpânul său*, singura piesă de teatru a lui Kundera, un omagiu adus, de acesta, unui scriitor – Denis Diderot – și unui roman – *Jacques Fatalistul*. La 29 aprilie 2009, la Clubul Silver Church, din București, s-a jucat, în premieră, această piesă pusă în scenă de regizorul Marcel Top.

Cu toate că nu a scris piese de teatru, multe dintre povestirile sale se potrivesc punerii în scenă. La Baia Mare, în urmă cu câțiva ani, la 20 octombrie 1996, Teatrul Municipal anunța premiera unei piese de teatru, după o povestire de Kundera, din volumul *Iubiri caraghioase*, piesă cu titlul *Nimeni nu va râde*, dramatizare de Ioana Sava care a semnat și regia artistică.

„Gazeta de Nord-Vest” publica, în iulie 2008, un articol dedicat lui Kundera, semnat de Teodora Anton, *Nemuririle, Micile, marile nemuriri* din care este de reținut afirmația: „la orice punct de cotitură din viața mea, cărțile lui Milan Kundera au avut un răspuns bine plasat la o întrebare niciodată rostită”. Cred că în aceasta constă esența succesului lui Kundera și „nemurirea” sa.

CARTEA ȘI LECTURA ÎN VIZIUNEA CRITICULUI LITERAR NICOLAE MANOLESCU

„Citesc rareori din plăcere, deși nu cunosc plăcere mai mare decât cititul”.⁴³

Paula RUS

Cel mai important critic literar contemporan, Nicolae Manolescu, a publicat, pe lângă mai multe cărți fundamentale de critică și teorie literară (*Metamorfozele poeziei, Contradicția lui Maiorrescu, Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc, Despre poezie, Istoria critică a literaturii române*) și câteva volume (*Cărțile au suflet, Cititul și Scrisul, Sadoveanu sau utopia cărții*) în care vorbește despre cărți și citit, despre felurile și rosturile lecturii: „Nu știu de ce am citit și am scris despre cărți întreaga mea viață. Poate și pentru că am găsit în citit și în scris un mod de a mă cunoaște pe mine însumi, laolaltă cu universul care mă înconjoară”.⁴⁴

⁴³ Nicolae Manolescu în prefața volumului *Cărțile au suflet*, Editura Moldova, Iași, 1995, p. 8.

⁴⁴ Ibidem.

Vorbind despre lectură și experiențele sale legate, într-un fel sau altul, de cărți recunoaște: „ceea ce sunt eu acum la, cincizeci de ani trecuți, este suma lecturilor mele, de toată mâna, de toate felurile. Aceasta nu înseamnă că viața mea a fost o carte dar că, de ce să n-o spun, cărțile au fost viața mea.”⁴⁵

Concepute într-un stil deschis, de confesiune intelectuală și de meditație, eseurile de câteva pagini, adunate în volumul *Cărțile au suflet*, oferă „o imagine emblematică: aceea a prozatorului însetat de lectură”.⁴⁶

Volumul reunește, într-o antologie, doar câteva texte din cele șapte volume de *Teme*, selecție în urma căreia autorul mărturisește: „mi-am dat seama că în mine s-a dat în permanență o luptă: între lectura «profesionistă», să spunem, a cronicarului literar, care trebuie să spună cum e cartea și să greșescă cât mai puțin, și plăcerea lecturii, lectura inocentă din adolescență, când nu citești decât de plăcere.”⁴⁷

Nicolae Manolescu revine asupra cititului, ca mod de viață și activitate dominantă, și exprimă o adevărată profesiune de credință, lansând îndemnul de a iubi cărțile.

Mesajul autorului se cere a fi întâmpinat în inima și sufletul fiecăruia, pentru că „Nu te simți niciodată singur printre cărți. Nu există prezențe mai prietenoase, lucruri mai în stare să-ți țină tovărășie și nu un ceas ori două de călătorie, ci o întreagă viață”.⁴⁸

Titlul însuși al eseului, având o mare încărcătură stilistică, este semnificativ: *Cărțile au suflet*, ele sunt asemenea nouă și noi suntem asemenea lor, idee susținută și de Nicolae Manolescu: „Trăind ani de zile printre cărți, m-am convins de faptul că, pe lângă soartă, cărțile au și suflet. O bibliotecă nu e pur și simplu un loc de depozitare a câtorva mii de volume, ci un lucru viu, cald și familiar.”⁴⁹

Tovărășia cărților este dezinteresată și răbdătoare, ele având nevoie, de altfel, ca și noi, de multă afecțiune: „Prietenii siguri, neîndoielnici, nu și prietenii reci, adică indiferenți sau nepăsători. E destul să privești cu atenție rafturile pline care acoperă pereții ca să-ți dai seama că emană din ele fluide liniștitoare.”⁵⁰

Cărțile „nu ne pretind în schimb decât să ne facem la rândul nostru, timp pentru ele”⁵¹, deoarece, în lipsa unei reciprocități și a unei afecțiuni, ele „au ochii stinși”. Dar, odată exprimată afecțiunea pentru ele, acestea rămân tovarăși nedespărțiți, răsplătind pe fiecare cu „strălucirea lor”.

Mutarea cărților pe noptieră este un gest simbolic: cărțile își îndeplinesc menirea, însoțind cititorul într-o lume mirifică. „Fiecare volum pare treaz și în așteptare. Sunt, în rafturi, cărți necitite de mult, dar care nu se plictisesc așteptând, căci știu că o mână expertă le va adăposti într-un târziu, le va răsfoi sau le va muta pe noptieră”.⁵²

„Preferințele de lectură se conjugă cu modalitățile de lectură. Nicolae Manolescu invocă o clasificare interesantă: epoci «religioase», având cultul Cărții și epoci «laice», având cultul cărților, al bibliotecii. Ambele sunt niște extreme: unul citește (devorează fără discernământ) cărțile, celălalt își impune, sadic, restrictiv, o singură lectură, etern reluată: Cartea. Într-un caz, contează actul, în altul – obiectul. Lectura cărților distruge Cartea, sau: «Cartea s-a degradat în cărți, așa cum Ideea s-a degradat în idei, ori Cuvântul în cuvinte». Pe de altă parte, Cartea (unică) distruge lectura. Toți ambele își au părțile bune – una presupune diversitatea, alta impune *calitatea*”.⁵³ „Simbolul

⁴⁵ Nicolae Manolescu, *Cititul și scrisul* din *Cărțile au suflet*, p. 225.

⁴⁶ Mircea Mihăieș, *Scutul lui Perseu: Nicolae Manolescu între oglinzi paralele*, Editura Curtea Veche, București, 2003, p. 40.

⁴⁷ Nicolae Manolescu într-un interviu acordat lui Mircea Mihăieș în *Scutul lui Perseu. Nicolae Manolescu între oglinzi paralele*, p. 65.

⁴⁸ Nicolae Manolescu, *Cărțile au suflet*, p. 79.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem.

⁵³ Mircea V. Ciobanu, *Glose pentru poetica cititului în Sud - Est. Artă Culturală Civilizație* (http://www.sud-est.md/numere/20060901/article_4/).

lecturii religioase este Cartea, iar al lecturii moderne Biblioteca. Întrebat ce ar duce cu sine pe insulă, medievalul ar fi zis, probabil, Biblia. Din Renaștere încoace, însă, omul nu mai poate concepe cartea ca pe un obiect izolat și, la întrebarea de mai sus, ar răspunde fără îndoială: Biblioteca”.⁵⁴

O altă scriere în care Nicolae Manolescu rezervă lecturii un rol cu totul aparte este volumul de sinteze critice *Cititul și scrisul*. Volum autobiografic, ce subliniază anii de formare ai celui mai apreciat critic literar român din ultimii 50 de ani, această carte conține o suită de notații libere, un inventar al cărților și întâmplărilor legate de cărțile cu influență formativă asupra sa.

Dincolo de gândurile legate de citit și scris, această carte este romanul unei vieți petrecute în mijlocul cărților, o viață pe care însuși autorul o plasează sub semnul replicii lui Sartre: „Mi-am început viața așa cum fără îndoială mi-o voi sfârși: în mijlocul cărților.”⁵⁵

Așadar, Nicolae Manolescu „scrie o autobiografie intelectuală. El reface labirintul proces prin care viața formată din clipe și zile se transformă în viață alcătuită din cărți și file. Altfel spus, nu o viață ca existență, ci o viață suspendată între două pagini de carte.”⁵⁶

Încă de pe coperta cărții, Nicolae Manolescu, se întreabă: „La ce sunt bune cărțile? Îmi vine să răspund la totul și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd e totuna cu a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart”.

Cititorul află, în continuarea citatului, că pentru criticul literar, lectura este o resursă vitală: „În ceea ce mă privește, mă număr printre cei care nu pot trăi fără cărți. Sunt un vicios al lecturii. Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănânc și să beau. Hrana pe care mi-o oferă lectura îmi este la fel de indispensabilă ca și aceea materială. Resimt fiecare zi fără o carte ca pe o zi pierdută. [...] Nu mă pot închipui fără să țin o carte în mână.”

Primele relații cu cartea au fost stabilite la vârsta copilăriei, a primelor amintiri din casa părinților și cea a bunicilor din Sibiu și Râmnicu-Vâlcea. Tot de atunci datează și legătura ciudată dintre boală și lectură: „Slăbiciunea, durerile, confuzia pe care ți-o dă temperatura nu le-am putut niciodată distinge de excitația provocată de lectura neîntreruptă. A nu fi obligat la nimic altceva și a putea citi tot timpul era cea mai dulce dintre libertăți.”⁵⁷

Cititul (și mai târziu scrisul) controlează întreaga viață a lui Nicolae Manolescu. Căutarea cărților devine scopul suprem al existenței sale, asemeni lui Petrușka, care era obsedat nu de conținutul, ci de actul lecturii (îi plăcea nu atât ce citea, cât cititul în sine, sau mai bine zis treaba însăși a cititului”).⁵⁸

Cărțile, sub fascinația cărora autorul trăiește, „devin obiectul unui cult cu valențe mitologice”.⁵⁹ Prizonier, Nicolae Manolescu se imaginează în postura lui Iona, ajuns în burta unei balene care are forma unei biblioteci: „*Cititul și scrisul* ar fi urmat să fie o tentativă mai sistematică de a evada din pânțele balenei. Niște amintiri de lectură, în care cărțile vor fi așezate, în ordine, pe rafturile memoriei, începând cu cele din copilărie, și în care toate se vor privi într-o oglindă dublă: aceea a impresiilor naive din cele dintâi lecturi, și aceea a experienței de lectură pe care am dobândit-o ca profesionist.”⁶⁰ Criticul literar nu citește ca ceilalți, pentru a obține delectarea, el are o atitudine interesată, care îl deosebește de cititorii obișnuiți și îi creează premisele unei melancolii mărturisind „tristețea lecturii ce și-a pierdut inocența”.⁶¹

Nicolae Manolescu dezvăluie, în cartea sa *Cititul și scrisul*, așa cum menționează Vitalie Ciobanu, „o cauzalitate inaccesibilă celor ce nu-și obosesc mintea să mai învețe ceva după o

⁵⁴ Nicolae Manolescu, *Petrușka sau despre lectură în Cărțile au suflet*, p. 15.

⁵⁵ Nicolae Manolescu, *Cititul și scrisul*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 43.

⁵⁶ Mircea Mihăieș, op. cit., p. 54.

⁵⁷ Nicolae Manolescu, op. cit., p. 25.

⁵⁸ Ibidem, p. 83.

⁵⁹ Mircea Mihăieș, op. cit., p. 56.

⁶⁰ Nicolae Manolescu, op. cit., p. 84.

⁶¹ Vitalie Ciobanu, *Confidențele „Castelanului”* în *Contrafort*, 1 (99) ianuarie, la rubrica *Fragmente Critice* <http://www.contrafort.md/2003/99/472.html>

anumită vârstă”.⁶² A citi înseamnă a învăța. E o formă de experiență sau, mai bine zis, un multiplicator pentru experiențele noastre: căci, dacă ne-am mărgini la ceea ce putem trăi sau vedea în jurul nostru într-o viață de om, am fi foarte săraci [...] Cititul furnizează vieții o enormă cutie de rezonanță, în care întâmplările trăite de noi se confruntă cu cele trăite sau imaginate de alții și în care, prin comparație, semnificațiile le sporesc considerabil. [...] Necitind, suntem ignoranți, dar nu numai fiindcă nu avem idei de ce gândesc și simt alți oameni, ci și fiindcă nu ne putem explica propria noastră viață”.⁶³

După cum mărturisește Mircea Mihăieș, „Nicolae Manolescu trăiește într-un prezent continuu al lecturii și doar convenția, doar pactul autobiografic îl determină să ne ofere – după modelul scutului ahilian – o înșiruire de titluri, autori și personaje care i-au marcat existența.”⁶⁴

Pentru criticul literar, biblioteca înseamnă „spațiul vital” în care este adăpostită cartea și devine reperul său existențial: „Nu-mi amintesc ce haine sau ce pantofi purtam, nici dacă le-am cumpărat eu însumi. Dar cărțile le știu, pe absolut toate ca și cum aş avea în cap un catalog.”⁶⁵

Eseul dedicat lui Sadoveanu „Utopia cărții”, titlu ironic și simbolic totodată, propune ca temă „utopia cărții” sau cartea dată drept model al vieții: „Omul, crede Sadoveanu, poate fi salvat din vitregia istoriei prin carte, învățând din ea, lăsându-se condus de ea pe marea agitată a tuturor timpurilor. Este vorba din nou, aici de o utopie a cărții: viața trebuie să ia cartea drept model”.⁶⁶

În capitolul *Utopia cărții*, criticul literar analizează trei cărți ale marelui scriitor: *Creanga de aur*, *Ostrovul lupilor* și *Divanul persian*. De la *Hanu Ancuței* - operă de răscruce - până la aceste trei cărți amintite, imaginarul sadovenian ar evolua pe un traseu conducând lent de la lume spre carte: „Lumea e o carte pe care filosofii o citesc”.⁶⁷

Nicolae Manolescu vorbește aici și despre conceptul de „infidelitate a lecturii”: „lectura infidelă e o *lectură literală*, căci, păstrând litera, ea creează alt spirit. Cărțile ne sunt date în literalitatea lor: sunt pentru noi un text ce nu poate fi schimbat: lectura însăși e capacitatea de a introduce în acest cadru fix un spirit.”⁶⁸

În încheiere, redăm concluziile criticului Nicolae Manolescu despre carte și lectură: „A citi înseamnă a descoperi calea de acces la sufletul cărților. O cale dificilă și delicată, care ți se deschide pe neașteptate sau ți se închide când ți-e lumea mai dragă. Orice cititor cunoaște gustul acestei experiențe.”⁶⁹

Bibliografie:

Mihăieș, Mircea, *Scutul lui Perseu. Nicolae Manolescu între oglinzi paralele*, Editura Curtea Veche, București, 2003.

Vakulovski, Mihai, Nicolae Manolescu. Monografie. Antologie. Receptare critică, Editura Aula, Brașov, 2000.

XXX Dicționarul general al literaturii romane, vol. 4 L-O, coordonator general Eugen Simion, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

⁶² ibidem.

⁶³ Nicolae Manolescu, op., cit., p. 197.

⁶⁴ Mircea Mihăieș, op., cit., p. 56.

⁶⁵ Nicolae Manolescu, op., cit., p. 91.

⁶⁶ Nicolae Manolescu, *Sadoveanu sau utopia cărții*, Editura Minerva, București, 1993, p. 261.

⁶⁷ Ibidem, p. 268.

⁶⁸ Idem, p. 266.

⁶⁹ Nicolae Manolescu, *Cărțile au suflet*, p. 83.

PRIN LECTURĂ SPRE CUNOAȘTERE, EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ

Amalia TALPOȘ

Deși s-a scris mult pe marginea acestui subiect, totuși, oricând ar mai fi ceva de adăugat referitor la lectură. Lectura are relații profunde cu fenomenul cunoașterii, oferă perspective ample și produce efecte de lungă durată, cartea reprezentând mijlocul cel mai potrivit pentru a ajunge la această cunoaștere.

După cum precizează Ion Stoica în cartea sa intitulată „Puterea cărții”: „*Se citește de aproape patru mii de ani, dar cititorul, ca fenomen socio-cultural, este un produs al modernității, începând cu tiparul și culminând cu Internetul. Epoca Internetului este tot o epocă a lecturii*”⁷⁰. Așadar, „*literatura și calculatorul nu sunt într-o opoziție, ci, am putea considera că literatura este stră-străbunica lui*”⁷¹ după cum observă Sanda Cordoș în articolul „*Un loc în care viața este mai densă*”, articol publicat în revista „Dilema Veche”.

Foarte interesante sunt anchetele realizate printre scriitori pe subiecte neașteptate și neconvenționale precum și dosarele tematice ale revistelor „Dilema Veche” (revistă cu o apariție săptămânală) și „Dilemateca” (revistă cu o apariție lunară, fiind prima revistă despre cărți și lectură din România, frumoasă, ca aspect, și cu un conținut interesant, o revistă cu caracter insolit în peisajul revistelor cultural-literare), ambele reviste având aceeași echipă redacțională. Anchetele și dosarele pe care aceste reviste le conțin propun dezbaterea unor subiecte în cadrul fiecărui număr, temele abordate fiind din cele mai diverse domenii, dar cele care atrag atenția sunt dintre cele referitoare la analiza cărții și a lecturii.

Aș aminti câteva titluri de anchete care îmi par a fi foarte bine alese și gândite: „*Ce necazuri, nemulțumiri sau regrete v-a adus critica literară?*”⁷², „*Ce cărți ați fi vrut să le fi scris dumneavoastră? Cu ce cărți ați adormit în brațe de plictiseală?*”⁷³, anchete apărute sub semnătura lui Marius Chivu. Ar fi de remarcat aici că se păstrează un echilibru între poezii și prozatorii intervievați, anchetele amintite meritând să fie citite și apreciate. Ar trebui amintite și câteva dosare: „*Un fals mit: moartea lecturii*”⁷⁴, apărut sub semnătura lui Mircea Vasilescu și „*Cum citeau femeile?*”⁷⁵ (reprezentări ale lecturii feminine) – semnat de Alexandru Ofrim.

Un alt articol interesant al revistei „Dilema Veche” este intitulat „*Gustul lecturii la elevii din alte țări*”, articol care redă discuția dintre Ioana Bot (conferențiar universitar doctor la Facultatea de litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Catedra de literatură română) și Jacqueline Derrer-Hunkeler (profesoară de limba și literatura franceză la Școala Cantonală din Baden, Argovia – Elveția), adică la liceeni germanofoni, discuție în care se afirmă că „*un elev în fața unui compu-*

⁷⁰ STOICA, Ion. *Puterea cărții*. Constanța : Ex Ponto, 2005, p. 16-17.

⁷¹ CORDOȘ, Sanda. *Un loc în care viața este mai densă*. În: Revista Dilema Veche. an V, nr. 242. 2008.

⁷² CHIVU, Marius. *Ce necazuri, nemulțumiri sau regrete v-a adus critica literară?* În Revista Dilemateca, anul II, nr. 8, 2007, p. 55.

⁷³ CHIVU, Marius. *Ce cărți ați fi vrut să le fi scris dumneavoastră? Cu ce cărți ați adormit în brațe de plictiseală?* În Revista Dilemateca, anul II, nr. 14, 2007, p. 57.

⁷⁴ VASILESCU, Mircea. *Un fals mit: moartea lecturii*. În Revista Dilemateca, anul II, nr. 16, 2007, p. 15.

⁷⁵ OFRIM, Alexandru. *Cum citeau femeile? (reprezentări ale lecturii feminine)*. În Revista Dilemateca, anul III, nr. 31, 2008, p. 15.

ter nu este neapărat un cititor pierdut pentru cauza literaturii. Elevii sunt încurajați să-și caute resurse electronice de lectură, unde pot să-și găsească de exemplu ediții integrale ale operelor literare, care câștigă teren în ultimul timp, în detrimentul vechilor versiuni prescurtate și rezumate”⁷⁶.

Revista „Dilema Veche” propune cititorilor săi, în cadrul fiecărui număr, câte o temă a săptămânii. Una dintre aceste teme este „*Mai puneți mâna pe o carte? E criză!*”⁷⁷. Prin intermediul acestor articole, se subliniază necesitatea lecturii, mai ales în această perioadă de criză, deoarece trebuie să fim cât mai informați. Într-o asemenea perioadă, cea mai sigură investiție este aceea în noi înșine. Prin lectură, vom fi mai câștigați, ca oameni.

„*În vremurile pe care le trăim, vechea și până nu demult înrădăcinata opoziție dintre viață și cărți – unii trăiesc, alții citesc – nu mai este valabilă*”⁷⁸; afirmă Sanda Cordoș în cartea „*Ce rost mai are să citim literatură?*”

„*Pentru cei mai mulți dintre noi cărțile constituie, de fapt, un necesar combustibil al vieții. Adevseori apelul la informația înscrisă și sistematizată într-o carte este cel puțin confortabil, dacă nu important sau chiar vital. Dar acest apel nu stă decât în puterea unui om educat*”⁷⁹. Educația este, la rândul ei, un proces îndelung, în care cărțile sunt indispensabile. A educa nu înseamnă doar a pregăti o viitoare profesie, un viitor om al muncii, ci înseamnă a crea o personalitate complexă (prin aceasta înțelegând nu doar dobândirea de noi cunoștințe, aptitudini și deprinderi, ci, educația presupune și modelarea unei interiorități).

„*Încă din primii ani de viață ai copiilor ne îngrijim ca în imediata lor apropiere cărțile să fie o prezență; căutăm pagini atrăgătoare și instructive, care să-i încânte și să-i învețe ceva*”⁸⁰, cu scopul de a-i obișnui cu frumosul sau pentru a-i învăța, cu riscuri minime, să deosebească binele de rău. Mai târziu, la școală, alegerea cărților pentru copii este orientată (uneori) de recomandările învățătorilor și apoi ale profesorilor. Îndrumătorii de la clasă apreciază ce este necesar și ce le-ar mai fi folositor elevilor în materie de lectură (atât cea obligatorie, cât și cea suplimentară), iar aceștia se străduiesc să respecte aceste cerințe sau sugestii. În dorința de a urma recomandările didactice, dar și din proprie inițiativă, copiii aleg și alte cărți decât cele propuse. Deși intenția lor este aceea de a-și crea un moment de relaxare, considerentul după care-și aleg cărțile este și acela al utilității, întrebarea: „*cartea aceasta folosește la ceva?*” punându-se și-n acest caz. Cărțile alese sunt atât cele de literatură cât și cele din diferite domenii ale cunoașterii, orientându-se în special spre volumele de cultură generală (descoperiri și invenții, expediții științifice, geografie, istorie) cât și spre cele de învățare a limbilor străine sau spre cele necesare pentru dobândirea cunoștințelor necesare la folosirea calculatorului. Desigur, alegerea unei cărți depinde în mare măsură de personalitatea fiecăruia.

S-ar putea spune, deci, că citim atât pentru a ne instrui, pentru a ne face o cultură solidă sau, pur și simplu, de plăcere – doar în acest caz cititul poate deveni o activitate de durată, dacă nu este considerat o corvoadă (poate citim pentru a ne pune în postura anumitor personaje, pentru a le trăi viața în minte sau pentru a întâlni oameni mai interesanți decât am putea cunoaște în viața de zi cu zi, pentru a ne automodela sau pentru a ne nuanța personalitatea, poate că cititul a devenit o dependență definitiv instalată, iar cartea înseamnă, pentru noi, o poartă de intrare în-

⁷⁶ BOT, Ioana. *Gustul lecturii la elevii din alte țări*. În: Revista Dilema Veche. an V, nr. 242. 2008, p. 12.

⁷⁷ Revista Dilema Veche, anul VI, nr. 267

⁷⁸ CORDOȘ, Sanda. *Ce rost mai are să citim literatură?*, București : Compania, 2004, p. 5.

⁷⁹ Ibid., p. 6.

⁸⁰ Ibid.

spre alte lumi). O dată cu lărgirea orizontului cultural, lectura contribuie și la însușirea unui limbaj mai ales, cu o exprimare mai clară și mai precisă.

„*Lectura este procesul cel mai direct legat de sensul evoluției societății*”⁸¹. Într-o lume din ce în ce mai dinamică și mai complicată, e greu să fim la curent cu toate noutățile, dar e și mai greu să înțelegem ce se ascunde în spatele diverselor evenimente; așadar, e necesar să citim pentru a ne informa și pentru a înțelege mai bine anumite lucruri.

A citi o carte este un mod plăcut de a petrece timpul, și nu o pierdere de timp: este una din cele mai trainice investiții pe termen lung. Nimic nu ilustrează mai deplin ideea de libertate și de independență a individului decât lectura. În postura de cititor (în procesul lecturii) omul își este stăpân. El hotărăște ce citește, când citește, cum, sau a câta oară.

Odată format, gustul pentru lectură se poate transforma într-o adevărată pasiune, această pasiune fiind un câștig pentru cititor mai ales atunci când cărțile sunt bine alese. În lectură, o carte o cheamă pe alta, cărțile vin neîncetat, într-o înlanțuire fără sfârșit. Interesant este că, oricât de atras sau de dependent ar fi de cărțile deja citite (la unele se revine mereu și mereu; de fiecare dată descoperind lucruri noi, care, poate, la o lecturare anterioară nu i-au atras atenția), cititorul e oricând disponibil pentru o nouă lectură.

Așadar, dacă dorim o societate de oameni liberi și creatori, trebuie să încurajăm lectura, dispariția literaturii și a cititorilor nu este posibilă deoarece aceasta este arta cea mai ieftină și mai accesibilă pentru cei mai mulți dintre noi.

„*Puterea cărții într-o țară se împlinește prin calitatea actului lecturii. Societățile moderne ar putea fi evaluate și diferențiate extrem de sensibil și prin prisma trăirii și acoperirii nevoii de lectură și a modului de a citi. De aceea, educația pentru lectură trebuie să devină un imperativ general al educației, o cale înțeleaptă și productivă pentru traversarea tuturor tipurilor de crize, pentru că se întemeiază pe însușirile informației care reprezintă o importantă forță în societate.*

Absența cărții echivalează cu superficialitatea și cu neîmplinirea. Întrebarea referitoare la puterea cărții în societate este întemeiată și gravă, trimite profund, nu atât la viitorul cărții, cât la sărăcia unei umanități fără cărți”⁸².

⁸¹ STOICA, Ion. *Puterea cărții*. Constanța : Ex Ponto, 2005, p. 17.

⁸² Ibid., p. 12.

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ „BIBLIOTECA PUBLICĂ ȘI WEB 2.0”

*Simona GABOR
Alina LEMNEAN*

Printre manifestările organizate de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, un loc distinct revine Conferinței Internaționale cu tema „Biblioteca publică și Web 2.0”, desfășurată în perioada 8-12 iunie 2009. Ideea unei conferințe internaționale a fost fructul unei discuții de principiu, a domnului director dr. Teodor Ardelean cu doamna conf. univ. dr. Hermina Anghelescu, cu privire la problemele esențiale și reale cu care se con-

fruntă bibliotecile și posibilitatea soluționării acestora.

Programul conferinței, cuprinzând o tematică deosebită, s-a adresat deopotrivă bibliotecarilor implicați atât în managementul general, cât și sectorial (director, director adjunct, șef serviciu). De asemenea ștacheta conferinței a fost ridicată, nu numai datorită temelor propuse, ci și reputației internaționale a specialiștilor veniți să conferențeze:

- **Judy Field**, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Președinta Diviziei III IFLA, Servicii de Bibliotecă;
- **Dr. Robert P. Holley**, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, membru al consiliului ALA (American Library Association);
- **Dr. Hermina G. B. Anghelescu**, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Președinta Secției de Istoria Bibliotecilor, IFLA;
- **Jeri Oltman**, Director, Perquimans County Library, Hertford, Carolina de Nord;
- **Dan Matei**, Director C.I.M.E.C. București;
- **Dr. Teodor Ardelean**, Director, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare.
- **Drd. Cosmin Sabo**, Informatician, Director, Direcția Județeană pentru Statistică Maramureș.

Temele abordate și dezbătute au fost ilustrate cu situații reale, ce au reprezentat un bun exemplu pentru participanții interesați de aceste aspecte, care se ivesc în activitatea zilnică.

Bibliotecile din România așa cum le văd eu. – Dr. Hermina G.B. Anghelescu, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan

Bună profesionistă, cu o bogată experiență și cunoaștere în domeniul biblioteconomic, conf. univ. dr. Hermina Anghelescu își structurează cursul, în mod pragmatic, pe situații reale sau ipotetice, cu care se confruntă sau pe care le poate întâlni spațiul biblioteconomic, îndeosebi în urma abundenței de informații neverificate, parvenite utilizatorilor pe alte căi (internet, media) decât cele tradi-

ționale și reprezentative pentru o instituție „cetate a cărții”. Astfel, biblioteca trebuie să fie un spațiu plăcut, cu un personal competent, amabil, disponibil, pregătit să facă față și să sprijine toate nevoile utilizatorilor. Trebuie îmbinate oferta clasică de servicii cu cea modernă (multimedia), tocmai în ideea de a atrage cititorii și de a le înțelege mai bine necesitățile, pentru a le putea răspunde acestora. Cheia în această relație de succes o reprezintă cei 3 „C”: Colaborare, Comunicare, Coordonare.

Zece lucruri pe care le-am învățat despre bibliotecile publice – Jeri Oltman, Directoare, Perquimans County Library, Hertford, Carolina de Nord

Cele zece lucruri expuse de Jeri Oltman sunt concluziile multor ani de muncă, rezultatul unei bogate experiențe, și sunt prezentate ca axiome ale domeniului biblioteconomic, fără de care nu concepe o activitate eficientă:

1. planificarea face ca totul să meargă mai lin;
2. programele atractive, diversificate încurajează oamenii să vină la bibliotecă;
3. utilizatorii trebuie puși înaintea hârtiilor;

4. relațiile cu publicul sunt o activitate zilnică;
5. bugetul trebuie cheltuit eficient;
6. un mediu îmbietor invită oamenii să pășească înăuntru;
7. confortul contează;
8. computerele fac/nu fac viața în bibliotecă mai ușoară;
9. cataloagele tradiționale fac/nu fac viața în bibliotecă mai ușoară;
10. munca în bibliotecă nu se termină niciodată.

Respectarea acestor idei este secretul unui efort depus și recompensat de satisfacția oferită de cititorul mulțumit.

Serviciile tradiționale pentru utilizatori – Jeri Oltman, Directoare, Perquimans County Library, Hertford, Carolina de Nord

De data aceasta Jeri Oltman analizează utilizatorul, ținând seama de părerile pe care acesta le are în folosirea serviciilor oferite de bibliotecă și nemulțumirile sale în acest sens. Pentru a evita insatisfacția de a vedea un cititor plecând nemulțumit, lectorul are câteva secrete cu ajutorul cărora se pot evita situații dificile. Bibliotecarul trebuie să acorde o atenție specială așezării la raft a materialelor, spațiului de cercetare și lectură, înregistrărilor din cataloage, atitudinii personale etc.

Cele cinci legi ale biblioteconomiei sunt adaptate afirmațiilor de mai sus:

Cărțile și alte materiale sunt făcute să fie folosite.

Fiecare utilizator are materialul său.

Fiecare carte are cititorul ei.

Timpul utilizatorului trebuie cheltuit în mod judicios.

Biblioteca este o instituție în continuă creștere și evoluție.

De ce nu este nevoie de evaluarea bibliotecarilor – Dr. Robert P. Holley, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, membru al consiliului ALA (American Library Association)

În pledoaria sa privind evaluarea bibliotecarilor, Dr. Robert P. Holley expune concluziile sale, rezultate în urma unor experiențe personale în relația de manager cu angajații bibliotecii pe care o conduce, privind

evaluarea anuală a angajaților. Astfel, el consideră că evaluarea anuală nu ar trebui făcută, referindu-se la multiplele aspecte negative ale acesteia. Ca alternativă la această metodă, dovedită neeficientă, sunt prezentate câteva

trucuri ce pot fi folosite în maniera de apreciere a personalului și care pot fi motivante pentru cel evaluat: descoperirea punctelor

forte, comunicarea fără formalități, trasarea de obiective ș.a

Cum operăm cu un buget redus – Dr. Robert P. Holley, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, membru al consiliului ALA (American Library Association)

Vorbind despre modalitățile de reducere a cheltuielilor unei biblioteci, dr. Holley prezintă aspectele negative ale administrării unui buget redus, apelând la câteva soluții care să minimizeze problemele rezultate în urma aplicării unei astfel de măsuri și să afecteze cât mai puțin activitatea, personalul și serviciile instituției. El enumeră deciziile ce pot fi luate, oferind soluții experimentate, sfaturi legate de evitarea reducerilor ce necesită mo-

nitorizare în plus, de continuarea investițiilor, de reducere a costurilor, de dezvoltare a colecțiilor, dar și metode de creștere a veniturilor și de promovare a serviciilor în situație de criză financiară.

Calitatea serviciilor destinate publicului – Judith J. Field, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Președinta Diviziei III IFLA, Servicii de Bibliotecă

Judith Field analizează în mod obiectiv cele două profiluri: cel al bibliotecarului - ofertant al serviciilor și cel al utilizatorului – beneficiarul modern. Profilul utilizatorului modern este cel care definește acțiunile bibliotecarului, nevoit să se plieze cerințelor utilizatorilor, chiar dacă dintre aceștia sunt unii moderni, cu pretenții de cunoaștere în

domeniul tehnologiei sau a unor metode de comunicare moderne. Abilitățile bibliotecarului și promptitudinea sa în a oferi servicii variate și de calitate trebuie să convergă în mod fericit cu așteptările utilizatorilor pentru menținerea și dezvoltarea unei bune relații ofertant – client.

Bibliotecarul modern: competențe, – Judith J. Field, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Președinta Diviziei III IFLA, Servicii de Bibliotecă

În prezentarea competențelor bibliotecarului modern, accentul cade pe profilul profesional și uman al acestuia. Acestea din urmă sunt esențiale pentru cel care

intră în relația cu cititorii, întrucât bunăvoința și amabilitatea sunt trăsăturile ce ar putea determina un cititor să revină în bibliotecă sau să recomande și altora serviciile respectivei biblioteci. Sunt puse în antiteză punctele forte și punctele slabe ale bibliotecarului, în vederea găsirii unor soluții.

Utilizatorul invizibil – Judith J. Field, Profesor, Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării, Wayne State University, Detroit, Michigan, Președinta Diviziei III IFLA, Servicii de Bibliotecă

Lectorul analizează profilul utilizatorului invizibil, cel care nu vine personal la bibliotecă, dar care are pretenția de a fi servit prin intermediul Internetului, telefonic sau prin corespondență poștală (cazul celor mai în vârstă). Acestora trebuie să li se acorde o

atenție specială de către bibliotecarul de referință, care nu poate avea o imagine completă despre cel de la capătul firului sau din fața calculatorului. Sunt prezentate câteva categorii de astfel de utilizatori care folosesc aplicații de tipul Facebook, Flickr, Second Life etc.

Utilizarea căutărilor semantice în cataloagele bibliotecilor – Cosmin Sabo, asist. univ. drd., Director, Direcția Județeană de Statistică Maramureș

Materialul prezentat de către asist. univ. drd. Cosmin Sabo reprezintă rezultatele preliminare ale studiului său împreună cu Dr. Victoria Frâncu, bibliotecar la Biblioteca Centrală Universitară București, pe tema „Implementarea unui tezaur multilingv bazat pe CZU: Studiu de caz BiblioPhil”.

Lectorul descrie accesul la informația dintr-un catalog electronic al unei biblioteci pornind de la clasificarea CZU. Pentru a ușura utilizarea CZU în extragerea de informații, autorii studiului mai sus menționat au reprezentat clasificarea prin intermediul unui tezaur de descriptori și au automatizat procesul de regăsire a informației. În plus, au fost folosiți descriptori în mai multe limbi, pentru

asigurarea interfeței cu clasificarea zecimală. Studiul ilustrează o soluție de implementare în aplicația pentru bibliotecă, BiblioPhil. Este utilizat formatul UNIMARC pentru descrierea înregistrărilor de autoritate cu suport MARCXML pentru transferul de date. Tezaurul multilingv a fost construit în conformitate cu standardele existente, iar elementele ce constituie descriptorii CZU sunt utilizați ca bază pentru regăsirea înregistrărilor bibliografice în urma căutărilor multilingve. Echivalențele verbale, descriptorii și non-descriptorii sunt utilizați pentru a extinde numărul de concepte și sunt prezentați în limbile română, engleză și franceză. Această abordare economisește timp de indexare și oferă un acces mai ușor la informații bibliografice. Caracteristica multilingvă a tezaurului permite accesul la informațiile bibliografice descrise pentru un număr mai mare de utilizatori.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” - centru cultural internațional – Prof. dr. Teodor Ardelean, Director, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Maramureș, Baia Mare

În mod tradițional, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, ca bibliotecă publică, trebuie să satisfacă, în principal prin lectură, nevoile de educare, culturalizare, informare și recreere ale tuturor locuitorilor zonei teritoriale deservite. Respectând acest principiu, biblioteca noastră și-a câștigat un binemeritat loc de onoare în

Cetate, devenind „a treia casă”, explicația lectorului fiind: dacă „prima casă” este cea în care locuiești, iar „a doua casă” cea în care muncești sau înveți, atunci „a treia casă”, înseamnă că din bugetul de timp rămas la dispoziție, cea mai însemnată parte o constituie fie prezența într-o sală de lectură, fie citirea unei cărți împrumutate, fie accesarea unor informații stocate într-o bază de date modernă.

Diversificarea ofertei culturale și satisfacerea cerințelor exprimate de membrii comunității prin organizarea manifestărilor

culturale de valorificare a patrimoniului, susținerea unui dialog cultural de înaltă ținută între grupuri și indivizi în cadrul dezbaterilor, colocviilor, simpozioanelor, medalioanelor aniversare și comemorative organizate în scopul accentuării rolului bibliotecii ca spațiu al comunicării și contactelor, stabilirea unei relații cu românii din diaspora prin acțiunea „Carte pentru românii din afara granițelor”

(Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Spania, și, din noiembrie, Marea Britanie), realizarea parteneriatului cultural-educational cu instituții de cultură și educație din municipiu și județ, precum și cu instituții similare din țară și din străinătate, proiectarea și derularea unor programe culturale, ar fi unele dintre activitățile care definesc biblioteca drept Centru Multicultural Internațional.

Crizele informaționale și repositionarea bibliotecii – Dan Matei, Director, C.I.M.E.C. București;

La fel de incitant și original ca întotdeauna, domnul Dan Matei a captat atenția

timp, și soluții pentru adaptarea din mers la

auditoriului, punctând inspirat elementele ce definesc societatea informațională, scoțând în evidență felul în care restructurarea mijloacelor și surselor de informare afectează activitatea bibliotecilor, dar oferind, în același

noile contexte informaționale. Bibliotecile și bibliotecarii au din plin șansa de a-și manifesta creativitatea și utilitatea prin oferte și servicii apte să transforme aparenta concurență instituțională în beneficiul imaginii lor, capabile să pună în evidență necesitatea unor aptitudini și abilități profesionale de înalt nivel în mănuierea informației, pentru că aceasta numai în mod aparent este la îndemâna tuturor. Nu au lipsit nici considerațiile filosofice privitoare la evoluția și destinul cărților și al bibliotecii în societatea informațională.

Deși nicio activitate profesională nu poate avea o abordare exhaustivă a problemelor existente, putem afirma cu toată certitudinea, că niciuna dintre preocupările esențiale cu care se confruntă domeniul biblioteconomic nu a fost evitată de lectorii care s-au perindat la tribuna conferinței. Este cunoscut faptul că modelul biblioteconomic american este reprezentativ pentru întreaga lume și dă tonul celor mai frumoase realizări în domeniu pe arena internațională. Acest aspect a fost ușor de remarcat din comunicările susținute de lectori în cadrul conferinței, iar ideile care se desprind vor fi punctele de pornire pentru activitatea noastră viitoare.

În loc de apreciere (dar ca o concluzie) scrisoarea doamnei Hermina Anghelescu:

Stimate Domnule Dr. Teodor Ardelean,

În numele meu și al colegilor din S.U.A. care am avut onoarea să participăm la Conferința „Biblioteca publică și Web 2.0” vă mulțumesc atât pentru inițiativa de a organiza această manifestare la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” cât și pentru șederea pe care ne-ați prilejuit-o în Baia Mare și în Maramureș.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” servește drept lider între bibliotecile județene din România în materie de organizare a colecțiilor, management al personalului și administrarea clădirii în sine. Noul local al bibliotecii servește drept model în toată țara și pe bună dreptate este de invidiat și reprezintă un vis pentru mulți directori de biblioteci județene. Vă felicităm pentru toate realizările dumneavoastră și ale colectivului de bibliotecari pasionați și devotați

profesiei pe care îi conduceți. A fost o plăcere să venim în contact cu ospitalitatea colegilor din Maramureș.

Pe parcursul săptămânii petrecute în Baia Mare am avut ocazia să vizităm obiectivele culturale din oraș cât și să savurăm produsele culinare locale. Excursiile în județ ne-au prilejuit contactul cu arta lemnului, lăcașurile de cult, etnografia și portul popular, cât și cu peisajul de paradis maramureșean, unic prin componentele sale specifice.

Nutrim speranța ca această primă manifestare biblioteconomică româno-americană să se transforme într-o tradiție de tip „bienala de biblioteconomie”, care să ofere ocazia bibliotecarilor din toată țara să viziteze biblioteca dumneavoastră model și să-și îmbogățească cunoștințele de specialitate în același timp.

În speranța continuării colaborării între instituțiile noastre, vă rog să primiți înalta noastră apreciere pentru tot ceea ce faceți pentru profesia de bibliotecar în România.

Cu prietenie, Hermina G. B. Anghelescu, Ph. D. Profesor

Instantanee din timpul lucrărilor Conferinței

CARTE DE VITRINĂ

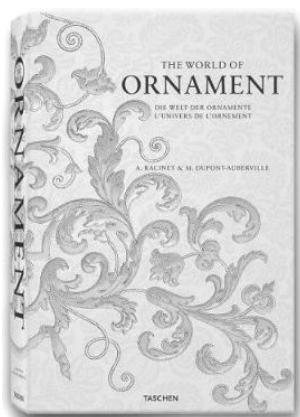
Începând cu acest an, la inițiativa conducerii bibliotecii a fost inițiat ciclul de acțiuni sub genericul „Carte de vitrină”.

În ordine alfabetică, personalul de specialitate prezintă, în fiecare zi de joi, de la ora 13, o carte deosebită din colecțiile bibliotecii, carte selectată după criterii proprii, care să motiveze așezarea „în vitrină”.

I. LUMEA ORNAMENTELOR

Daliana BONAT

Oamenii dintotdeauna și-au împodobit casa, uneltele, alte obiecte de uz și îmbrăcăminte, cu ajutorul unor nesfârșite varietăți de elemente ornamentale. Aș putea spune că nevoia sau dorința de ornament în viața noastră pare a fi una universală pentru că acest aspect poate fi găsit în peșterile omului preistoric, în piramidele și mormintele Egiptului Antic, în templele grecești, în ornamentele Islamului și până la țesăturile de astăzi.

„Ironie vorbind, pare mai ușor de aflat ce nu este sau nu ar putea fi ornament, întrucât orice obiect, gest sau fenomen, într-un anumit context, poate funcționa ca ornament sau poate dobândi valoare ornamentală. Un cântec într-un film non-muzical, un glonte purtat ca pandantiv, un tablou de perete, un fier de călcat vechi folosit ca vază, un panou publicitar pe o cornișă – toate sunt ornamente”. (M. Criticos)

Am dorit să promovez cartea THE WORLD OF ORNAMENT = DIE WELT DER ORNAMENTE = L'UNIVERSE DE L'ORNAMENT deoarece: 1. conține ilustrații reprezentative ale unor perioade istorice ale lumii, precum și ornamente specifice unor popoare, toate acestea într-o prezentare deosebită (format mare, calitate foarte bună a imaginilor); 2. datorită unicității acestei publicații în fondurile unei biblioteci județene din România.

Cartea este, de fapt, o compilație a două dintre cele mai valoroase lucrări de orna-

mentică ale secolului al XIX-lea, și anume: **L'ornement des tissus** de M. Dupont-Auberville (1877) și **L'ornement polychrome** de Auguste Racinet (două volume, 1869-1888), și a apărut la Editura Taschen din Koln în anul 2006.

Despre Racinet se cunoaște destul de puțin, în afara faptului că a dorit să devină pictor și chiar a urmat cursurile unei școli de pictură din Paris pentru a îmbrățișa această carieră. Profesorii acelei școli l-au îndrumat mai degrabă spre desen, spre reproducerea unor opere de artă (considerau că nu are destulă imaginație pentru a deveni un artist desăvârșit).

Urmând sfaturile acelor profesori, Auguste Racinet devine un tehnician deosebit care reușește să înregistreze și să reproducă imagini ale trecutului (dar recunoaște că preferă perioada Renașterii).

El era convins că arta are puterea de a-ți îmbogăți viața, astfel, adună într-un volum diverse imagini decorative (din multiple surse), selectându-le pe perioade istorice.

Trecutul lui A. Dupont-Auberville a fost foarte diferit de al lui Racinet. El a fost un om bogat, care era pasionat de artă și un mare colecționar de porțelanuri și țesături.

Acesta spunea că *„încă de când Isaac i-a dăruit lui Iosif o haină țesută din diferite fire colorate, țesăturile cu motive ornamentale au jucat un rol important în cultură și chiar în viața politică, pentru că de cele mai multe ori hainele erau asociate cu statutul social”*.

Dupont-Auberville continuă, într-un fel, prin lucrarea sa, publicația lui Auguste Racinet, o completează cu ilustrații de țesături și încearcă să arate cât de deosebite și de importante au fost hainele și țesăturile, începând încă din Egiptul Antic, China, Persia și

până la somptuoasele articole de îmbrăcăminte din Europa secolelor 17-18.

Autorul nu s-a limitat la exemplele din propria sa colecție, ci a folosit mai multe surse, și anume: muzee, colecții private și chiar reprezentări ale unor țesături în picturi și desene (acestea provenind în principal din China).

Lucrarea este împărțită în 27 de capitole, fiecare capitol referindu-se la câte o perioadă istorică sau la arta unui popor: arta primitivă, arta greacă, arta japoneză, arta arabă etc. și mergând până la arta secolului al XIX-lea.

Cartea este impresionantă prin ilustrațiile deosebite și de o calitate foarte bună care reprezintă diverse tipuri de ornamente, și anume: vitralii, ornamente ale manuscriselor, țesături, bijuterii, ceramică, picturi murale, tapete, covoare, ornamente arhitecturale etc.

Fiecare ilustrație este însoțită de o notă explicativă care oferă informații referi-

toare la proveniența sau la istoricul acelei ilustrații (notele sunt în limbile engleză, franceză și germană). Statistic vorbind, cartea conține peste 4000 de ilustrații, iar cele mai prolifiche perioade reprezentate în această carte sunt: Renașterea, Evul Mediu sau Secolul al XVII-lea sau al XVIII-lea.

Ilustrațiile se regăsesc și pe DVD-ul care însoțește cartea, de asemenea ordonate pe perioade istorice.

Un index alfabetic al tipurilor de ornamente prezentate în carte, precum și o bibliografie care cuprinde publicațiile cu și despre ornamente ale secolului al 19-lea aduc un plus de valoare cărții.

Artiștii, istoricii sau iubitorii de artă sigur vor aprecia această carte, vor fi încântați de calitatea ilustrațiilor, atât din carte, cât și scanările lor de pe DVD, mai ales pentru că acestea nu sunt protejate de copyright.

II. DIPLOME MARAMUREȘENE DIN SECOLELE XIV ȘI XV DE IOAN MIHALYI DE APȘA

Sorina BERETEAN

La 25 ianuarie s-au împlinit 165 de ani de la nașterea lui Ioan Mihalyi de Apșa, „istoric profund, jurist de primă forță și în același timp la curent cu literatura română” (Ioan Rusu Șirianu).

Repere biografice:

Ioan Mihalyi de Apșa (fișă biobibliografică) (25 ian. 1844, Ieud – 25 oct. 1914, Gherla)

- Data și locul nașterii: 25 ianuarie 1844, comuna Ieud, Maramureș. Pe Wikipedia, precum și în lucrarea *Membrii Academiei Române: dicționar*, apare la locul nașterii Apșa de Mijloc, Maramureș, azi Sredne Vodiane, Ucraina. A fost un istoric român, membru corespondent (25 martie 1901) al Academiei Române (după Mihalyi Victor,

membru de onoare al Academiei Române, 12 aprilie 1894).

Familia sa a purtat inițial numele Mihai, dar grafia numelui a fost modificată, Mihályi, o dată cu înnobilarea familiei în timpul regatului ungar, fenomen des întâlnit în istoria Maramureșului și descris tocmai în lucrarea menționată. A fost fratele mai mic al mitropolitului unit Victor Mihalyi de Apșa.

• Studii:

- Primare: la Sighetu Marmăției
- Gimnaziale: la Ungvar (azi Uzhgorod, Ucraina), Kassovia (azi Kosice, Slovacia), Târnavia (azi Trnava, Slovacia), Budapesta, unde și-a dat și examenul de maturitate în 1862.

- Universitare: Facultatea juridică, Budapesta, absolvită în 1866. A obținut doctoratul în drept (1869), fiind primul jurist-doctor în drept din Maramureș.

În această perioadă a urmat cursurile catedrei de limba și literatura română (urmasse cursuri gimnaziale în limba maghiară și germană), ținute de prof. Al. Roman, după cum menționează chiar el în Biografia sa, publicată în ed. a 3-a a Diplomelor maramureșene. S-a pregătit, în particular, cu autorități universitare în istorie, arheologie, numismatică, paleografie „și alte studii asemuite istoriei”.

Activitatea

- s-a stabilit în orașul Sighet, unde și-a deschis cancelarie de avocatură;
- a fost ales în funcția de jurisconsult municipal (pe care a îndeplinit-o din 1872, timp de 42 de ani);
- a desfășurat o bogată activitate cultural-obștească, cum de altfel au făcut și înaintașii săi, mulți fiind „oficiali, ostași, preoți, protopopi de frunte” (în Schiță biografică...);
- membru fondator, apoi notar și casier al *Asociațiunii pentru cultura poporului român* din Maramureș.

„Trebuie să fim triști de cele ce vedem la poporul nostru, căci pe toate tărâmurile suntem rămași în urma altor popoare, deoarece poporul nostru se ferește de comerț și industrie. Menirea năzuințelor noastre este cultura poporului nostru. Deci între hotarele comitatului am dori să se lătească cultura, care, ca un soare lumnator, deșteaptă la viață orice ființă amorțită, dăruind poporului libertate, avere și tărie.”

- membru al ASTREI din 1867 și membru pe viață din 1904;
- a înființat Despărțămintele Sighet și Vișeu de Sus ale Astrei;
- a luptat pentru înființarea unui liceu pedagogic românesc în Sighet, ipotecându-și moșiile din Șieu și Ieud pentru a depune garanție în vederea construirii localului școlii (asta ne fa-

ce să ne gândim că au existat oameni care și-au folosit averea lor spre binele comunității, cum a fost și evreul Jacques Elias, când am primit o lucrare despre el și testamentul său, și am văzut ce a făcut, am fost uimită).

La inaugurarea școlii, I. Mihalyi a spus: „A sosit timpul supreme, când trebuie să fim pătrunși de aceea, că numai o educație națională poate să șteargă de pe fața noastră urmele rușinoase ale trecutului, dacă vom crește români culti, învățați, liberi și virtuoși. Trăim într-o epocă de transformare și acel popor care va ieși dintr-însa fără o clasă cultă, va fi condamnat la o soartă mai tristă decât toate acelea care ne-au încercat în veacurile trecute.”

- membru al congregației comitatense, a combătut tendințele de deznăționalizare a școlii și bisericii românești;
- a susținut cauza limbii române, protestând împotriva legislației reacționare (legea școlară Apponyi, 1907);
- a înființat o tipografie românească la Sighet;
- a participat la Conferința națională de la Sibiu din 1881, când s-a constituit Partidul Național Român din Transilvania;
- a contribuit la deschiderea Băncii Maramureșene din Sighet;
- a sprijinit Societatea de lectură a românilor maramureșeni „Dragoșiana”, care se întrunea în locuința sa (a cărei continuatoare este Fundația Culturală Dragoș Vodă de azi);
- a susținut Societatea pentru crearea unui fond de teatru român;
- a fost unul din patronii serbărilor jubiliare ale Societății „Petru Maior” (1912), prezidând cu acest prilej conferința intelectualilor români care urma să pregătească adunarea de protest de la Alba Iulia împotriva înființării episcopiei de Hajdu-Dorogh;
- a susținut material zidirea bisericii românești, în stil gotic, din Sighet, precum și a palatului vicarial;
- a adunat, timp de 34 de ani, documente maramureșene pentru a dovedi ve-

chimea românilor pe pământul Maramureșului.

„Ori și care generațiune sau popor trebuie să cunoască faptele și modul de cugere a strămoșilor săi, că numai din acelea poate scoate învățătură pentru viitor, în acelea poate afla exemplul atrăgător și vrednic de imitare pentru înaintarea bunăstării concetățenilor săi, îndemn spre jertfire și spre adevărate virtuți cetățenești...”;

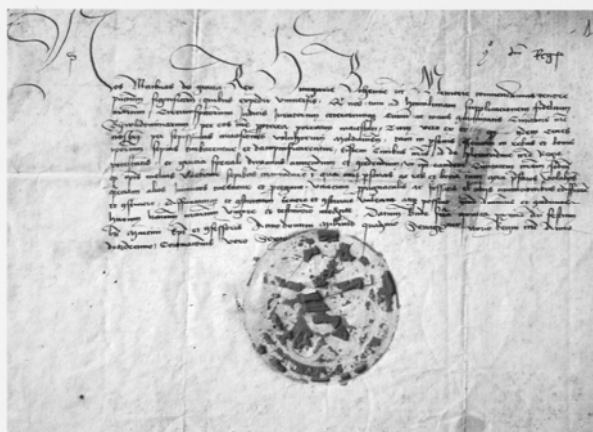
- a tipărit, pe cheltuială proprie, volumul I „Diplome maramureșene din secolele XIV și XV” (1900), la Tipografia lui Mayer și Bergen (Le-a publicat pe spezele sale și cu sprijinul a 218 abonați, în anul 1900);
- a fost ales membru corespondent al Academiei Române (25 martie 1901), fiind primul maramureșean membru al Academiei Române;
- Academia Română i-a acordat premiul „Năsturel Herescu” (1902);
- a lăsat în manuscris volumul al doilea al „Diplomelor maramureșene” și studiul „Pământul Maramureșului în timpul preistoriei”, alte studii, proză, poezii, diplome inedite, hrisoave, nepublicate. Acestea au fost lăsate drept moștenire de către fiica sa, Lucia Mihalyi de Apșa, Muzeului Maramureșului din Sighetu Marmăției;
- s-a bucurat de colaborarea științifică a unor personalități culturale și savanți români (Nicolae Iorga în 1905, 1908).

Ioan Mihalyi de Apșa, descendent al spiței voievodale maramureșene și urmaș al dacilor liberi, a avut o carieră strălucită, dovedind cu orice prilej înalte sentimente cultural-patriotice, făcând cinste originii sale nobile.

Pentru istoriografia românească, *Diplome maramureșene din secolul al XIV-lea și al XV-lea* (Sighetul Marmăției, 1900), este una din cărțile reprezentative, după cum spunea Aurel Răduțiu, istoric. Mulți o numesc „cartea de aur a Maramureșului” sau „cartea de căpătâi a Maramureșului”.

Ioan Mihalyi de Apșa a depus o muncă migăloasă de scotocire a lăzilor multor

țărani maramureșeni, de cercetare a arhivelor Conventului de la Lelesz (azi în Slovacia), care era însărcinat cu păstrarea acestor acte de solicitări la diferiți deținători particulari; a urmat munca de copiere a textelor și redactarea rezumatelor celor 366 de diplome. Studiind tabelul sinoptic din *Precuvântare la Diplome*, rezultă că cea mai mare parte a colecției provine „de la privați”, urmașii familiilor nobile din Maramureș (162 „bucăți”), adăugându-se apoi cele copiate din arhiva conventului din Lelez (56), colecții particulare (105), între care se detașează colecția Petrovay (49) și din arhiva comitatului (32).

Matei Corvin, regele Ungariei, etc. permite orașului Său Mare să se înconjoare cu ziduri pentru a se putea apăra de atacurile venite din partea românilor din Moldova

9 noiembrie 1469, Suda
Originalul în limba latină se păstrează la Arhivele Naționale Direcția Județeană Maramureș

În anul 1900, la cumpăna dintre secole, Ioan Mihalyi de Apșa a publicat mesajele lăsate de veacuri de străbunii maramureșenilor. Această primă carte tipărită în limba română la Sighet, dezvăluie o lume veche ce a trăit pe plaiurile maramureșene, prin anii 1300-1500, „luptători viteji distinși cu pergamente și pământ, cneji cu puteri feudale, voievozi mândri și neaplecați puterii regelui când acesta le știrbea independența, ctitori de mănăstiri cu prerogative episcopale, proprietari lacomi de pământ care-și înjunghiau vecinul pentru depășirea mejdei.”

Diplomele maramureșene trebuie să fie într-adevăr scoasă la lumină, pusă în vitrină. Biblioteca noastră deține 17 exemplare din cele trei ediții. Din prima ediție, de la

1900, la secția Colecții speciale, există două exemplare în limba maghiară și un exemplar în limba română, textul propriu-zis al diplomelor fiind în limba latină.

La noi în bibliotecă se găsesc, de asemenea, exemplare din edițiile a II-a și a III-a, adică cele din anul 2000 și 2002, apărute la Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, la Cluj-Napoca, editor fiind Vasile Iuga de Săliște. Ediția a III-a, care e mai aproape de complet, conține, pe lângă textul de bază al diplomelor, următoarele:

- o schiță biografică a lui Ioan Mihalyi de Apșa, genealogia familiei sale, întocmite de Vasile Iuga de Săliște;
- genealogia voievozilor din secolul al XIV-lea, după lucrarea Istoria Maramureșului, de Alexandru Filipașcu;

Hotărârea canonului Nicolae, cunoscut din Zagreb, care în baza mandatului regel, la cererea voievozului Gale, a fratelui său Drag și a altor bîrbași de frunte din Maramureș, s-a deplasat în acest comitat pentru soluționarea mai multor cauze litigioase și a stabilit mezele dintre localitățile Cămpulung la Teu și Săpinaș

30 octombrie 1373

Originalul în limba latină se păstrează la Arhivă Națională Direcția Județeană Maramureș

- documente referitoare la personalitatea lui Ioan Mihalyi de Apșa (o autobiografie a acestuia, din 20 ian. 1912), scrisori trimise și primite de istoric cu ocazia numirii sale ca membru corespondent al Academiei Române, în 1901, și cu ocazia decernării premiului Năsturel-Herescu pentru lucrarea sa Diplome maramureșene, precum și Raportul lui Constantin Erbiceanu cu ocazia oferirii premiului Academiei).

- Ecouri din presa vremii (Tribuna 1894, Szazadok 1901, Arhiva Someșană 1924, Patria 1925, Contemporanul 1984, 1998) și dialoguri cu Lucia Mihalyi de Apșa 1998.

- Postfață de Aurel Răduțiu.
- Anexe (abonații, donații în țară și străinătate, ecouri cu ocazia apariției celei de-a doua ediții).
- Prezentarea a Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”.
- Hărți: Maramureșul istoric, Țara Maramureșului din sec. XIV. Țara dacilor, Imperiul Roman.

Această lucrare a fost, rând pe rând, lucrare de referință pentru mari istorici români. Pe ea se întemeiază documentar, în proporție majoră, monografia solidă despre Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea scrisă de Radu Popa. Diplomele s-au folosit, în mare parte, la redactarea lucrării Enciclopedia familiilor nobile maramureșene de origine română a lui Alexandru Filipașcu.

A fost o lucrare de referință pentru istorici și filologi în studierea originii maramureșene a lui Ion Creangă. Unul din strămoșii marelui povestitor a purtat cognomenul „Bârsanul” (Ștefan Creangă Bârsanul), făcându-se apoi legătura cu localitatea Bârsana din Maramureș. Conform Dicționarului istoric al localităților din Transilvania. I, București, Ed. Academiei R. S. R., 1967, p. 83., localitatea Bârsana e atestată documentar în anul 1390, însă, în realitate, atestarea documentară a localității este mai veche - anul 1326, conform Diplomelor maramureșene din secolele XIV-XV. Sighet, 1900, p. 6-7.

Mă bucur că, pe lângă exemplarele pe care le deținem din această lucrare, vom intra în curând în posesia ultimei ediții a Diplomelor maramureșene, ce va apărea tot la Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, la Cluj-Napoca, dar de această dată și textul integral al diplomelor va fi în limba română.

INAUGURAREA COLECȚIEI DE MEDALII A BIBLIOTECII

Simona DUMUȚA

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare a marcat încă un punct important pe harta culturală a activităților acestui an prin inaugurarea expoziției de medalii pe care le deține. Evenimentul a avut loc în deschiderea lucrărilor Conferinței internaționale „Biblioteca publică și WEB 2.0”, găzduită de biblioteca noastră în perioada 8-12 iunie, în prezența a numeroase personalități. Putem afirma cu bucurie că, până la această dată, expoziția a fost studiată și admirată de foarte mulți vizitatori.

Colecția, care a fost achiziționată de la *conf. univ. dr. Constantin Mălinaș* din Oradea și poartă numele acestuia, constituie un prim pas în conturarea unui viitor cabinet de

medalistică în bibliotecă. Ea numără peste o sută de piese, unele dintre ele unicat, altele lucrate manual, realizate din cupru, bronz, aluminiu, tombac, nichel și purtând semnătura unor renumiți artiști gravori români și străini, cum sunt: Constantin Dumitrescu, Maximilian Fetița, Nestor Culluri, Semion Odainic, Gheorghe Adoc și Vasile Gabor.

Ideea organizării unui spațiu dedicat medaliilor în bibliotecă nu este nouă, există și „a existat o îndelungată tradiție de colecționare a medaliilor în bibliotecă, în lume și în România”⁸³.

În țara noastră, totuși, colecționarea medaliilor de către bibliotecă a fost vreme de aproape cizeci de ani practic anulată, din cauza percepției, eronate de altfel, a medalisticii ca fiind similară cu numismatica⁸⁴, lăsându-se colecționarea medaliilor în seama muzeelor.

Inițiativa de a crea un spațiu dedicat medaliilor la biblioteca băimăreană nu poate fi decât benefică pentru iubitorii și cunoscătorii medalisticii din Maramureș sau de oriunde. Mai mult, este cât se poate de naturală și de firească această idee dacă ne gândim că la Baia Mare, încă din secolul al XIV-lea, exista o vestită monetărie, una dintre „cele mai vechi monetării din Transilvania”⁸⁵, care „în 1411 este atestată documentar, fiind amintită textual”⁸⁶ într-o scrisoare a regelui Sigismund și care, pe lângă monedele necesare regatului, a bătut și medalii. De numele orașului nostru se leagă și apariția primei medalii românești, o medalie omagială, bătută în aur, pentru Mihai Viteazul, în anul 1600.

⁸³ Constantin Mălinaș. *Medalia ca document de bibliotecă*, Oradea, 2007, p. 10.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Gheorghe Csoma. *Baia Mare 670*, Ed. Helvetica Press, Baia Mare, 1999, vol. 1, p. 216.

⁸⁶ Idem, p. 224.

Amenajată într-un cadru adecvat, **Salonul artelor**, expoziția este structurată pe secțiuni: medalii omagiale, medalii realizate la aniversarea unor personalități, la aniversarea atestării documentare a unor localități,

la aniversarea unor evenimente istorice, aniversarea unor instituții importante (universități, școli, muzee). Marelui poet național Mihai Eminescu îi este consacrată o întreagă secțiune, având în vedere numărul mare de medalii dedicate lui, cu diferite ocazii, atât în România, cât și în Republica Moldova, Ungaria, Rusia sau chiar în Letonia.

Pe lângă aceste medalii deosebite, expoziția are în componență mulaje de ghips, platouri din porțelan și ceramică, din același registru omagial ori aniversar, precum și o colecție cuprinzând peste 30 de titluri de cărți

de specialitate din domeniul numismaticii și medalisticii.

Un îndrumar valoros în prelucrarea biblioteconomică a acestei colecții ne este lucrarea conf. univ. dr. Constantin Mălinaș, *Medalia ca document de bibliotecă* (Oradea, 2004, reeditată în 2007), lucrare distinsă cu Premiul și medalia „Teiul de aur” la Botoșani, în anul 2005.

DIN EPOCA DE AUR A CULTURII

Confer. Vezi

Angela Monica JUCAN

Terminologia destinată diverselor indicații care se fac în lucrările științifice ale oricărui domeniu este și bogată, și destul de puțin cunoscută. Bogăția provine din faptul că numeroși termeni se prezintă în dublet, de regulă, unul exprimat într-o limbă clasică (predominând latina), celălalt – în traducere românească; iar altă sursă a bogăției sunt prescurtările acestor termeni dintre care unii au chiar două prescurtări pentru aceeași limbă. Sensul ocult, pentru unii, al cuvântului sau formulei respective, din care derivă și decriptarea greșită a formelor prescurtate, duce la folosirea anapoda a acestor termeni, în paralel cu întrebuințarea corectă a lor, de către alții, și, astfel, crește și mai mult sfera acestei terminologii.

Cel mai sever caz îl prezintă *confer*, deoarece a devenit, în mod necuvenit, sinonim cu *vezi* (fapt consumat, ireversibil deja) și tinde să fie echivalat cu adjectivul *conform* (ceea ce, încă, se mai poate salva de la generalizare).

Compus (cu prefixul *con-*) al verbului latinesc *fero, ferre, tuli, latum* („a purta”, „a duce”), verbul *confero, conferre, contuli, collatum* păstrează cele trei teme ale acestuia (*fer* - a prezentului, *tul* - a perfectului, *lat* - a supinului) și, implicit, neregularitatea flexionară. *Confer* este o formă conjugată: este imperativul prezent singular și (la mintea cocoșului!) se traduce tot prin imperativ, dar este folosit, numai în forma latinească. Semnificația verbului este multiplă și, deși sensurile sunt înrudite, unele par diferite. Dintre ele, în cazul nostru, sunt acceptate traducerile: „adună”, „compară”, „pune împreună”, dar este dat, din păcate, uitării cel mai important: „fă să se lupte”, „fă-i/fă-le să se lupte”. Nici înainte de revoluție (1989), când școala se făcea mult mai temeinic decât astăzi, nu se menționa acest din urmă sens, dar *confer* era larg folosit în acest sens (e drept că nu de către toți). *Confer* era mai rar egalizat cu *vezi* (sinonimie absolut inutilă) și era specializat pe o trimitere către o opinie total sau parțial diferită de a autorului⁸⁷. Astfel, indicația *confer* avea și sensul „compară” (părerea mea cu a altcuiva), și „adună”, „pune la un loc” (ideile, pentru a le putea confrunta), dar se exercita în mod special prin imperativul „fă să se lupte” (ideile acestea), iar a le face să se lupte presupune faptul că ele sunt opuse cel puțin într-un aspect, două sau câteva, dacă nu total.

Trimiterile către texte conținând idei similare sau foarte asemănătoare se fac prin cuvântul *vezi*⁸⁸ (tot un imperativ, dar, acesta, numai românesc).

Era un cod util, din care inițiații înțelegeau imediat dacă sunt ghidați spre o concepție *pro* sau către una *contra*. După revoluție, s-a profanat totul în cultură, și se împuținează tot mai mult inițiații. Locul rămas vacant tinde să fie ocupat de ignoranță. Ajută mult la aceasta faptul că, din economie de spațiu și efort, *confer* se folosește mai mult în prescurtările *cf.* și *conf.* (până deunăzi era admisă numai prescurtarea *cf.*, dar acum ea nu spune atât de multe câte se crede că spune *conf.*). Necunoscându-l pe *confer* (că nici autorii noștri de dicționare nu pun deloc umărul, complăcându-se în lucrul superficial), cea mai „logică” descifrare a lui *cf.* și, mai ales, *conf.*, li se pare, unora, a fi... „conform”, folosit în sensul: „care este corespunzător”, „potrivit” (cuiva sau unui lucru). Acuma, chiar logic, fără ironice ghilimele, este să pui, nu-i așa, continuarea (adică indicația bibliografică) în dativ! Nu?

Păi, nu... Că nu-i *conform*, ci *confer*, cu care „se poartă” acuzativul.

⁸⁷ Dacă trimiterea se face la o lucrare unde a fost formulat un punct de vedere diferit de al celui care face trimiterea sau numai în parte asemănător, indicațiile bibliografice sînt precedate de abrevierea *cf.* (*confer* = *compară*) – vezi Mirela Teodorescu, *Tehnica elaborării unei lucrări științifice privitoare la limba română*, în Elena Barborică; Mirela Teodorescu; Liviu Onu, *Introducere în filologia română*. Orientări în tehnica cercetării științifice a limbii române, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972, p. 54.

⁸⁸ [...] indicațiile cuprinse într-o trimitere la o lucrare din care se citează sau ale cărei idei, interpretări sau material sînt discutate sau preluate, sînt precedate de abrevierea *v.* (uneori chiar de cuvântul întreg: *vezi*) – ibid.

„PRODUCĂTORI” VS. „CONSUMATORI” DE CULTURĂ

Ioana DRAGOTĂ

În piramidele sociale există curenți ascendenți și descendenți. În curentul descendent se înscriu și „achizițiile” social-economice, științifice, culturale ce intră în lume ca apanaj al elitelor, la vârf, și apoi, într-un proces de „democratizare” a accesului, se răspândesc spre bază, în rândul maselor largi - în paralel cu un proces de diluare a calității lor, de cele mai multe ori. Nu altfel a fost cu bunurile materiale ca: aparate electrocasnice, telefoane, televizoare, computere, autoturisme etc. La fel, dreptul la vot, accesul la educație, accesul la cărți. Iar acestui fenomen pare să nu i se poată sustrage nici creația culturală.

Toate aceste gânduri mi-au fost provocate de o statistică⁸⁹, bazată pe datele INS⁹⁰, ce pune fața în față anii 2002 și 2007, discutată, nu de mult timp, pe ProLibro, cu ale cărei concluzii catastrofice, prevestind abandonarea de către români a actului cultural, majoritatea nu am fost de acord.

Iată câteva dintre pasajele „fierbinți”. Trec peste „Numărul persoanelor care intră în sălile de cinema a scăzut de la 13 milioane în 1990, la 3 milioane în 2007. Chiar dacă o parte dintre tineri nu frecventează cinematografele pentru că își dau jos filmele de pe net, tendința este clară.”, remarcând în treacăt că, dacă nu se poate face o estimare a numărului de filme descărcate de pe internet, tendința nu mi se pare clară deloc. Oare sunt mai multe sau mai puține filme vizionate? Ar fi interesant de agățat aici problema YouTube. Chiar! Fenomenul YouTube, unde poate fi încadrat? – milioane de mici filme documentare de

amator, de regulă, de calitate variabilă, dar cum să le spunem altfel, decât „filme”?

Mai departe: „Deși numărul muzeelor și colecțiilor publice a crescut cu 50% din 1990 și până în 2007 (de la 450 la 679), numărul biletelor vândute a crescut cu doar 16%, de la 10.5 la 12.25 milioane.” Mda, „deși-ul” acela de la început, minimizează, aruncă în umbră, creșterea spectaculoasă a ofertei, care este tot un act cultural, implicând multe persoane și, de asemenea, creșterea numărului de vizitatori.

Și încă: „Numărul spectacolelor de teatru și al concertelor a crescut cu 40% între 1990 și 2007, timp în care numărul spectatorilor a scăzut cu 30%, de la 1.7 la 1.2 milioane.” Dar, dacă o parte din cei 30% a trecut cu arme și bagaje în realizarea celor 40%, fenomenul cum îl interpretăm?

Și, în sfârșit, ajungem la cărți: „În acest moment, o carte are succes dacă tirajul depășește 5-10.000 de copii. Înainte de Revoluție, tirajele serioase începeau de la 100.000 în sus.” Nu vreau să discut aici dubioasa relație succes – tiraj, care ne este sugerată. Secretele succesului literar au făcut să curgă râuri de cerneală... Deci, vorbim despre tiraj. Este un mic element statistic, o fațetă. Dacă vrem să vorbim despre producția editorială, trebuie să facem corelație cu numărul de titluri. Extrag din Bibliografia Națională a României:

- în 2006 Bibliografia Națională Română. Cărți, albume, hărți (Nr. 24/2006), înregistrează apariția a 14.313 titluri noi;

⁸⁹ <http://khris.ro/index.php/06/2009/pe-elodia-nu-o-vom-gasi-in-biblioteca/>

⁹⁰ <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/index.ro.do>

- în 2007 Bibliografia Națională Română. Cărți, albume, hărți (Nr. 24/2007) înregistrează apariția a 15.335 titluri noi;
- ultimul număr văzut, 21/2008, înregistrează 12.749 titluri noi (mai sunt trei numere până la sfârșitul anului).

Revin la anul de referință 2007, pentru care am și datele complete, și fac puțină aritmetică. O simplă împărțire ne dă rezultatul năucitor de puțin peste 42 titluri noi pe zi. Nu mă rabd și împart la 24 h: peste 1,7 cărți, albume, hărți pe oră!!! (Moment în care cititorul lăuntric abandonează lupta.)

Cred că, în România, numai cine chiar nu vrea nu publică ceva. Și sunt din ce în ce mai puțini cei care nu vor. A scoate o carte e mai mult o problemă de bani, decât orice altceva. Să mai adăugăm la cărți, revistele (cu sau fără ISSN). Nu este clasă de elevi mai răsărită care să nu aibă revista ei... Doamne! Mai putem spune că nu se citește? Fiecare nouă tipăritură are câțiva cititori obligatorii: autorul/autorii (opțional familia), culegătorul, tehnoredactorul, redactorul, omul editurii și... criticul, dacă e cazul. Când fiecare va stăpâni tehnica și va putea scoate cartea lui, va avea, cu siguranță, măcar un cititor: el însuși.

Ce vreau să spun e că, pe ansamblu,

numărul celor implicați în acte culturale sau cu tentă culturală crește continuu (în cel mai rău caz rămâne constant). Se poate observa, de asemenea, un intens fenomen de „migrație” din tabăra „consumatorilor” spre cea a „producătorilor” de cultură (cu vizibile efecte asupra calității actului cultural). Web 2.0 vine și el să ilustreze același fenomen. Și chiar în cazul în care nu produc „opere” originale, oamenii vor să interacționeze și comentează, comentariile constituindu-se, la rândul lor, într-o adevărată artă.

Frenezia lecturii, dată de deschiderea accesului la educație și cărți, pare să-și fi atins limitele. „Furia culturală” se îndreaptă acum spre poziția mult mai râvnită, aceea de autor. Inhibițiile au dispărut, zeii sunt dați jos de pe soclul lor. Este abandonat rolul pasiv, se preferă ieșirea la rampă, fiecare vrea să-și asume un rol activ în piesa creației. Toată lumea vrea să scrie sau să dea (să se dea în) spectacol.

Ca biblioteci publice, nu ne putem permite să ignorăm fenomenul. Deși, prin tradiție, instituția bibliotecii se adresează, cu precădere, „consumatorilor” de cultură, ar trebui să găsim modalități de a răspunde adecvat și nevoilor „producătorilor”, laturii creative a omului. Cenaclurile, expozițiile, cercurile de creație de tot felul (de la scenă până la sală de pictură și muzică), concursurile de creație, cercurile de dezbateri sunt numai un început.

SISTEMUL DE SCRIERE BRAILLE.

200 de ani de la nașterea inventatorului – Louis Braille

Angela Monica JUCAN (SPIRIDON)

Louis Braille s-a născut la 4 ianuarie 1809, în satul Coupvray, departamentul Seine-et-Marne (Franța) – un adevărat centru rural, pe vremea aceea, cu medic, farmacist, meseriași. Tatăl lui Louis Braille era curelar și în atelierul acestuia a avut loc accidentul în urma căruia Louis a orbit la vârsta de 3 ani. Copilul se juca, încercând, neîndemânatic, să-și imite tatăl. Nu se cunoaște exact cauza orbirii (s-a înțepat cu un cosor, i-a intrat în ochi o bucată de piele sau altceva), destul de cert este, însă, că a fost vorba de oftalmie prin simpatie. Deși a fost dus imediat la doctorul satului, boala s-a agravat și, după un timp, copilul a orbit. Din fericire, deși oameni simpli, părinții lui Louis au înțeles că singurul lucru care putea contrabalansa nenorocirea era educația. Copilul (cel mai mic, între frați și cel mai iubit în familie) a fost dat, mai întâi, la școala din sat, alături de copiii valizi, unde a căpătat unele

cunoștințe și și-a format, empiric, niște abilități. În urma demersurilor tatălui său, la 16 ianuarie 1819, Louis Braille este admis, la Paris, ca elev al Institutului Regal al Tinerilor Orbi și începe școala la 15 februarie 1820. De la început, se va remarca și va obține premii atât la disciplinele intelectuale, cât și la dexterități. Înainte de împlinirea vârstei de 15 ani, i se încredințează funcția de „contramaistru”, îndeplinită în anii 1823-1827, iar la 8 august 1828 este numit „repetitor”. În această calitate, elaborează câteva cursuri pentru elevii săi, dar metoda proprie de scriere o inițiasă cu mult înainte, aducându-i, în continuare, cu perseverență, îmbunătățiri. În 1830 este imprimat în relief linear cursul *Mică metodă de aritmetică pentru uzul începătorilor, cuprinzând numere întregi și fracții zecimale, având și 100 de probleme*. În anii școlari 1831-1834, Braille predă gramatica și geografia. În 1839, a publicat o broșură de 16 pagini în 12°, tipărită, tradițional, negru pe alb, intitulată *Procedee noi pentru a reprezenta cu puncte, literele întocmai, hărțile geografice, figurile geometrice, notele muzicale etc. pentru uzul orbilor, de Louis Braille, repetitor la Institutul Regal al Tinerilor Orbi*. Din cauza clădirii nesănătoase, umede, a internatului în care a locuit în primii ani la Paris, înainte de 26 de ani, apar primele semne ale tuberculozei. Din 1840, nu a mai predat decât lecții de muzică, iar din 1844, a fost scutit de învățământ. Nu s-a reușit pensionarea lui, fiindcă ar fi obținut o pensie prea mică. A ocupat, apoi, câteva posturi de organist în diferite parohii din Paris. Era un om evlavios, sobru, calculat. În noaptea de 4 spre 5 decembrie 1851, a avut o hemoptizie foarte violentă, care s-a repetat în zilele următoare. S-a stins senin, împăcat, înconjurat de cei dragi (un frate și câțiva prieteni), la 6 ianuarie 1852. A fost înmormântat în satul natal, la 10 ianuarie 1852.

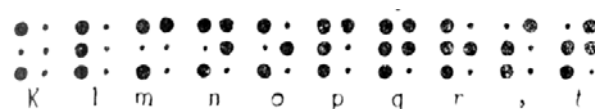
Mult mai mult decât un alfabet, braille este un sistem de scriere folosit de nevăzători. Cuprinde un alfabet, cifre, semne de punctuație, semne matematice, semne auxiliare (de majusculă, de cifră, de abreviere, de subliniere), un ansamblu de prescurtări, notație muzicală. Totul i se datorează lui **Louis Braille** care, deși nu a pornit chiar de la „zero”, este un inventator, nu numai un inovator. Ceea ce fusese înainte de el scriere pentru orbi trecuse prin mai multe faze – de la scrieri lineare, reproducând, mai fidel sau mai stilizat, alfabetul pentru văzători, până la descoperi-

Prima serie (literele de la *a* la *j*) nu ocupă, din triunghi, decât registrul superior de patru puncte:

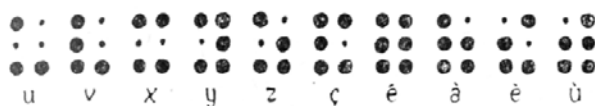

Dispoziția lor nu este întâmplătoare, dar metoda lui Braille nu este, din păcate cunoscută; cel mult, poate fi dedusă, fără a exista certitudinea justetei concluziilor desprinse din observații. *Braille, în expunerea procedurii sale (p. 3), arată cu o deosebită grijă pentru exactitate, poziția punctelor, constituind fiecare semn al acestei serii, dar n-a crezut necesar să ne indice și principiul care a prezidat la formația lor. Totuși aceasta presupune o metodă*⁹⁴.

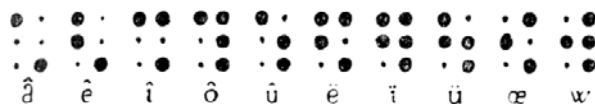
Următoarea serie (*k - t*) respectă, în ordine, configurația primeia, adăugându-se, invariabil, un punct în stânga zonei inferioare a dreptunghiului:

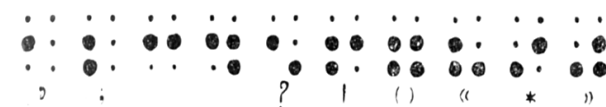
A treia serie (ultimele cinci litere ale alfabetului simplu și cinci litere cu semne diacritice – *ç* și literele accentuate) primește ambele puncte de pe linia de jos a dreptunghiului, bineînțeles, adăugate celor din prima serie:

A patra serie (celelalte litere cu diacritice plus literele speciale *œ* și *w*) capătă punctul din dreapta jos:

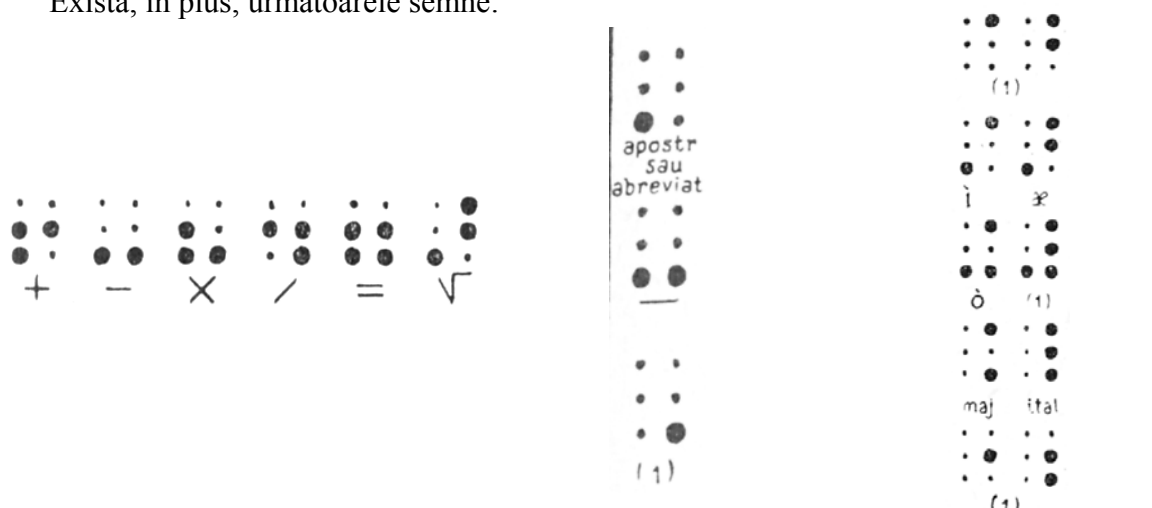

A cincea serie cuprinde semnele de punctuație. Șirul lor repetă întocmai configurația primei serii, cu deosebirea că punctele sunt dispuse în registrul inferior de patru puncte, cel superior rămânând liber:

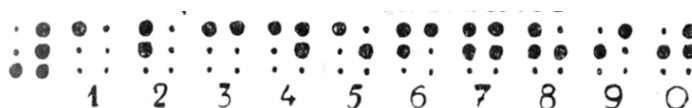

⁹⁴ Ibid., p. 54.

Există, în plus, următoarele semne:

Cifrele de la 1 la 0 sunt identice cu literele $a-j$, dar primesc, în față, semnul de cifră. Reprezentarea semnelor matematice este următoarea:

Folosind metoda braille, se scrie de la dreapta spre stânga și se citește (pe verso) de la stânga la dreapta. În felul acesta, „imaginea” literelor apare identică, la scris și la citit, lectura nerealizându-se „în oglindă”. Singurul inconvenient al tiflografiei braille este acela că ocupă mult spațiu. Toate propunerile de înlocuire, însă, au fost neacceptabile. S-au adus numai câteva îmbunătățiri în privința economiei de spațiu și, desigur, tehnica permite, astăzi, o mai rapidă multiplicare a scrierilor în braille. S-a reușit și adaptarea sistemului braille la scrieri nonalfabetice.

Orice scriere este o modalitate de comunicare a omului - în postură de emițător sau de receptor. Pe lângă această înlesnire, codul lui Braille a făcut posibil un pas uriaș peste mentalități. Dispunând de acest instrument, nevăzătorii s-au putut exprima în domeniile științei și culturii; și-au putut ameliora existența particulară. În loc să fie invers, lucrul a grăbit dezvoltarea defectologiei în ramura tiflopedagogică. Șirul oamenilor mari lipsiți de vedere este, deja, impresionant (dintre ei se disting mulți români; dar vom numi aici numai foarte puțini dintre contemporani⁹⁵: Vasile Adamescu, Ana Hompot, Ion Podosu, Radu Sergiu Ruba și, din păcate, dispărutul, pentru noi, Petre Mereuță).

Toate sunt rezultatul geniului unui om taxat (de unii...!) ca lipsit de cultură, dovada zdrobitoare fiind faptul că... l-a lăsat pe w ⁹⁶ la urmă!

⁹⁵ Alegerea acestor nume este subiectivă, deloc întâmplătoare și mărturisit sentimentală.

⁹⁶ Dar s-a demonstrat și faptul că poziția lui w în alfabetul braille este justificată.

CÂTE CEVA DIN ISTORIA CLUBULUI EPIGRAMIȘTILOR „SPINUL” BAIA MARE

(5 ani „în gazdă” la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”)

Prof. Ioan ȘIMAN

Președintele Clubului „Spinul” Baia Mare

Ca toate fenomenele în general, și cele culturale au drumul lor în timp și spațiu conturându-li-se o istorie proprie. Mișcarea epigramistică din Maramureș are calea sa. A devenit pregnantă după decembrie 1989. Epigrama din Maramureș merită mare atenție, dacă ne amintim, cel puțin, de faptul că pe meleagurile noastre a ființat, la începutul secolului XX, o revistă umoristică – „Pupăza” –, în care s-au publicat epigrame actuale și astăzi.

Creatorii de epigrame din Maramureș (respectiv Baia Mare) au publicat în „Graiul Maramureșului”, în pagina săptămânală de „Varietăți” și mai ales în pagina a doua a ziarului, după apariția rubricii „Epigrama zilei”, din inițiativa lui Andrei Fărcaș (30 nov. '94). După regândirea arhitecturii ziarului și introducerea de noi rubrici, în pagina „Divertisment” s-au publicat mai des epigrame. În perioada la care ne referim, „Graiul Maramureșului” găzduiește în paginile sale epigrame semnate de: Ion Costin, Mircea Micle, D. T. Remeș, F. Năsui, E. Covaci, Sorin Radu, A. Fărcaș și mulți alții. Ne amintim de una dintre „epigramele zilei” semnată de Andrei Fărcaș dedicată **Unora de mai sus** // *Voi ce adormiți în dosul / Ușilor capitonate, / Hai, treziți, cu sare-i osul: / Semnul de activitate.* (14 dec. 1994).

În mijlocul creatorilor de catrene cu poante, publicate în ziarul „Graiul Maramureșului”, seria nouă, s-a născut ideea de a strânge epigramiștii într-un cenaclu. Aceasta s-a întâmplat în 12 ian. '99 la Teatrul Municipal din Baia Mare, când au fost aleși președinte Gheorghe Roman, Paul Antoniu secretar, iar Ioan Costin președinte de onoare. Începutul a fost frumos dar după 10 luni cenaclul și-a încetat activitatea. După această încercare, a apărut, ca o datorie, editarea unei cărți, o lucrare modestă, dar un început necesar: **EPIGRAMA ZILEI CU 12 UMORIȘTI DIN MARAMUREȘ, Culegere alcătuită de Ioan Șiman**, EDITURA CYBELA BAIA MARE - 2000. (În 1991 Ion Costin a publicat volumul de epigrame „Acupunctură cu umor” la Editura „Gutinel” din Baia Mare, iar în 1997, Ioan Șiman a publicat volumul „Piața de... catrene” la Editura „Umbria” din Baia Mare; poate că acestea sunt primele volume cu epigrame create în Maramureș.)

În perioada 2000-2001, o parte din epigramiștii cenaclului de la Teatrul Municipal s-au întrunit într-un cenaclu umoristic în orașul Baia Sprie, sub conducerea profesorului Mihai Bodnar. Nici acest cenaclu n-a avut viață lungă.

CLUBUL EPIGRAMIȘTILOR „SPINUL” DIN BAIA MARE a luat ființă la data de 1 aprilie 2002, cu o întrunire amicală acasă la Ioan Șiman, gazda fiind aleasă președintele clubului, secretar Nistor I. Bud. După această dată, întrunirile, ca și întreaga activitate, se desfășoară planificat, la început în diferite localuri, până în primăvara lui 2004, când, prin grija directorului Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, prof. dr. Teodor Ardelean, se dă în folosință sala cenaclurilor din clădirea bibliotecii. Clubul „Spinul” are un Regulament de funcționare, Program de activitate anual, cu obiective și responsabilități, graficul ședințelor bilunare, Cronică anuală cu realizările membrilor clubului, Albumul clubului, cu aspecte de la întruniri, lansări de carte, reviste, participări la festivaluri.

Clubul „Spinul” este pe al optlea an de activitate neîntreruptă, iar revista cu același nume împlinește patru ani de apariție trimestrială. În acest timp, pe la club au trecut 20 de simpatizanți, dar au rămas 11 membri activi ai clubului, deveniți între timp, și membri ai Uniunii Epigramiștilor din România. Toți se străduiesc să scrie tot mai reușite epigrame. În fiecare număr al revistei

EPIGRAMA, editată de U.E.R. epigramaștii din Baia Mare sunt prezenți cu mai multe epigrame, unii din membrii clubului au fost publicați în peste 30 de ziare locale și centrale, în reviste de umor și în volume colective (antologii). După patru ani de activitate, creațiile membrilor clubului au fost selectate în volumul *SĂGEȚI RITMATE*, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” – 2005, iar din primele 12 numere ale revistei „Spinul”, în volumul *TOLBA CU ȚEPI*, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” – 2009, ambele volume îngrijite de Ioan Șiman. Tot în timpul amintit au fost lansate următoarele volume de epigrame: *DESCÂNTEC DE... RĂSPĂR*, Editura *Gutinul*, Baia Mare, 2004, autor Ioan Șiman; *ÎNVÂRTITA CU... VORBE*, Editura *RISOPRINT*, Baia Mare, 2005, același autor; *FILIPICE – Epigrame*, Editura *Maria Montessori*, Baia Mare, 2006, autor Romulus Filip; *CRÂMPEIE DE... OGLINDĂ POZNAȘĂ*, Editura *Maria Montessori*, Baia Mare, 2007, autor Ioan Șiman; *PICĂTURI PENTRU... FARMECUL COTIDIAN*, Editura *EUROTIP*, Baia Mare, 2008, același autor; *CĂRTICICA DE VACANȚĂ*, Editura *EUROTIP*, Baia Mare, 2008, autor Toma G. Rocneanu; *PANEM ET CYRCUS, Epigrame*, Editura *EUROTIP* Baia Mare, 2008, autor Nistor I. Bud; *FEMEIA, TIMPUL ȘI... BĂRBATUL, Epigrame*, Editura *EUROTIP*, Baia Mare, 2009, același autor; *ÎN SLUJBA REGINEI... EPIGRAMA, Epigrame*, Editura *EUROTIP*, Baia Mare, 2009, autor Mircea Micle și sunt în curs de pregătire cărți ale celor care încă nu au lucrări tipărite.

Majoritatea membrilor Clubului „Spinul” se încadrează cu seriozitate în mișcarea epigramistică națională. Participă la concursurile revistei *EPIGRAMA*, în care se publică cele mai reușite epigrame. La festivalurile naționale de epigramă participă cu creațiile trimise, dar și în calitate de invitați sau premiați. Așa am ajuns cunoscuți în toată țara, dar și peste hotare. În această privință ne ajută și internetul: revista „Spinul” este cunoscută în toată Europa și până în Australia. Un exemplu pentru a arăta cum este apreciată munca epigramaștilor băimăreni. În anul 2009 la festivalul de la Vișeu a fost premiată cartea *ÎN SLUJBA REGINEI... EPIGRAMA* de Mircea Micle, la festivalul de la Buzău, Ioan Fîrte a luat premiul III, iar la festivalul de la Târgu Jiu a luat un premiu special. Poate că e bine să cităm câteva epigrame valoroase apărute în publicații de seamă.

Curtezanul și ea

N-o să-i facă primăvară
Cu o floare, chiar de-i rară,
Nici cu un buchet măcar,
Dacă nu-i milionar.
(Mircea Micle, *Epigrama*, 43/2008)

Unui crai

Nu-ți oferă amănunte
Când se duce-n vârf de munte,
Pe cărare singur suie,
Dar coboară... c-o duduie.
(Nistor I. Bud, *Epigrama*, 48/2009)

Dilemă

Având de-ales, ca om prosper,
Un singur lucru mă reține:
Onoarea este sus, în cer,
Iar onorariul lângă mine.
(Ioan Fîrte, *Onoare vs. Onorariu*,
Cluj, 2008)

Mirarea unui bătrân

Doamne, cu a ta măsură
Ne-ai făcut cu plai bogat,
Că, de când mă știu, se fură
Și-ncă nu s-a terminat.
(Ioan Șiman, *Urmașii lui Cincinat*,
Câmpina, 2004)

Asemenea, dar și mai bune, epigrame apar săptămânal în ziarul local „Graiul Maramureșului” și în revista trimestrială „Spinul”. Așa se face că epigrama băimăreană este bine cunoscută în Maramureș. Singura nemulțumire a epigramaștilor este faptul că epigrama nu se elaborează și în rândul tinerilor, dar nici în rândul celor care muncesc cu tinerii. Aceasta este o problemă care ține de răspândirea literaturii în rândul tuturor generațiilor. (Poate se va rezolva când se vor sfârși atâtea crize.)

ILUSTRAȚIA DE CARTE

LIANA POP

Cartea se afirmă tot mai mult ca un instrument eficient și la îndemâna oricui de pregătire și perfecționare profesională, de adaptare la schimbări și de integrare socială, răspunzând astfel unor cerințe tot mai diversificate ale omului contemporan. Dar ea trebuie să-și atragă cititorii nu numai prin text, ci și prin imagine. Textul fără imagini începe să devină mohorât, mai ales pentru ochii tinerei generații. De aceea ilustrația de carte a început să fie selectată după criterii din ce în ce mai severe: calitatea imaginii în sine, alegerea adecvată a culorilor, concordanța imagine-text, respectarea rolului educativ etc.

Ca urmare, între diferite edituri și Uniunea Artiștilor Plastici s-au realizat colaborări și contracte pentru ilustrația de carte. Au devenit cunoscute nume ca: Paul Erdős, Ion Drugă și Alexandru Brătescu, Petre Vulcanescu, Val Munteanu.

Începând cu secolul XX, ilustrația de carte românească se dezvoltă, odată cu apariția editurilor specializate. Din punct de vedere grafic și tipografic, editura Minerva din București se detașează prin promovarea unui nou concept și stil de abordare a copertelor conținând elemente decorative românești, inspirate adesea din motivele artei populare. Secolul XX aduce cu sine noi procedee tipografice revoluționare: heliogravură, fototipia etc. care vor ameliora considerabil calitatea și atribuțiile estetice ale cărții.

DEX-ul descrie „ilustrația” ca pe o imagine desenată sau fotografiată, destinată să explice sau să completeze un text, ilustrația de carte fiind un gen al graficii prin care se prezintă tipuri sau momente esențiale ale unui text literar și având, uneori, și rol ornamental. Conform unei definiții în sens restrâns, prin ilustrație se înțelege imaginea care apare, alături de un text, în condiții tipografice asemănătoare cu ale acesteia.

Două dintre rolurile ilustrației de carte sunt, pe de o parte, acela de a prezenta pasajul din text, cu scopul de a sublinia anumite aspecte, iar pe de altă parte, de a reprezenta o prelungire sau o completare a textului. Unele ilustrații au o valoare exclusiv decorativă (frontispicii, chenare etc.), iar altele funcțională, redând imagini legate de text pe care îl explică și îl completează.

Susținătorii valorii estetice a ilustrației de carte deplâneau, până nu demult, nivelul ei slab de prezentare, raportându-l la creațiile majore ale unora dintre ilustratorii de prestigiu. Editurile de beletristică adesea confundau stilul cu maniera, iar preferințele lor forțau originalitatea.

Dacă mai înainte am amintit Editura Minerva, până și Editura Științifică, înclinată prin destinație să cultive factura documen-

Ilustrație de Anamaria Smigelschi

tară, a reușit să integreze factorul estetic în prezentarea vizuală a cărții, prin coperte elegante, prin desene echilibrat compuse, ba chiar printr-o ilustrație artistică acolo unde textul a cerut-o.

Pentru că ne-am referit la rolul instructiv al imaginii, am putea continua cu ilustrarea manualelor școlare, din nefericire, nu cea mai bună, dar imperios necesară. Ea

trebuie să îndeplinească mai multe cerințe: să ajute la asimilarea cunoștințelor (de exemplu hărți geografice), să dezvolte dragostea pentru frumos (cele care ilustrează textele literare), să prevină reacția de respingere, cu alte cuvinte, forma să îndemne cititorul la abordarea conținutului.

În trecut, primatul cantitativ, în ceea ce privește spațiul tipografic, îl avea ilustrația de carte la Editura Tineretului. Dacă în materie de traduceri și adaptări s-au publicat și ilustrații valoroase cu atât mai obligatorie devine misiunea editurii de a rezolva ilustrarea clasicii noastre. „Amintirile” lui Creangă sunt perfect acompaniate de penelul neîntrecut al lui Socoliuc Vasile sau Tănase Valentin, dar și al altora. Elementele folclorice, fizionomia personajelor se integrează perfect viziunii particulare a scriitorului și reușesc să stârnească hazul, conferind ilustrației o valoare nu numai decorativă.

Ilustrație de V. Grescenco

Altă categorie de ilustrații din Editura Tineretului o constituie cea adresată copiilor. Aici ilustrația capătă întâietate față de text. Copiii au optica lor specială, care nu se confundă cu cea a omului matur, redusă la scară. S-au publicat în ultima vreme câteva exemplare ce par a fi rupt gheața didacticismului. Editura Tineretului colaborează permanent

cu câțiva graficieni care s-au specializat în ilustrația cărților pentru copii și care au înțeles cât de importantă este valoarea artistică a imaginii în acest gen de publicații: Ana Bițan, Ionescu Adrian, Condacci Cristea, Cordescu Marcela.

Un loc aparte în ilustrația de carte îl ocupă cărțile din domeniul artei. În funcție de raportul dintre text și imagine sunt fie monografii, fie albume de artă. În primul caz predominant este textul, imaginea are doar rolul de a ilustra cele prezentate în comentarii. În celălalt caz, evident, imaginea predomină în procent de 90%, textul rezumându-se la prefață sau postfață și la mici comentarii sau explicații referitoare la unele imagini.

Editura Meridiane a publicat numeroase monografii și albume de artă dintre care se remarcă prezentările grafice ale lui Mihail Boitor și ale Ioanei Dragomirescu-Mardare.

În literatura pentru copii, ilustrația capătă întâietate față de text, având și o funcție ludică. Dacă cartea este ilustrată cu talent, ea poate chiar să substituie jucăria. Cărțile de colorat fac o trecere gradată de la jucărie la carte. Între text și imagine se stabilește o bună comunicare, datorită tehnoredactării.

Cu părere de rău, ilustrația de carte din cărțile pentru copii, este mai slab reprezentată în zilele noastre, rezumându-se la o grafică simplă care nu atrage ochiul privitorului, ci mai degrabă respinge.

România anilor 70-80 era, paradoxal, mai bogată și mai colorată la capitolul cărți pentru copii decât cea de acum. Majoritatea cărților pentru copii publicate recent merg pe variante tradiționale, cuminți și descriptive de ilustrație.

Cu cât o carte este mai reușită din punct de vedere literar și cu cât ilustrația ei îi ridică valoarea artistică și culturală, cu atât îi va crește și valoarea posibilă comercială și implicit cota de piață.

Bibliografie:

Cheșuț, Cristian. Designul grafic și literatura română pentru copii / Cristian Cheșuț. – Cluj-Napoca : Editura Limes, 2008.

ȘCOALA CIVILĂ DE STAT PENTRU FETE BAI A MARE (1893-1948)
- RADIOGRAFIE ISTORICĂ -
PARTEA A IV-A. IOAN LEȘIANU *, PRIMUL DIRECTOR ROMÂN AL ȘCOLII,
O PERSONALITATE CONTROVERSATĂ

Ioana DRAGOTĂ

Ioan Leșianu a fost primul director român al Școlii civile de fete din Baia Mare, după Unirea din 1918. Stau mărturie a eforturilor depuse pentru edificarea învățământului în limba română, în acest colț de țară, anuarele școlare ale acestei instituții, a căror editare a inițiat-o și care conțin numeroase și interesante date despre ce a însemnat perioada 1919-1923 în istoria Școlii civile de fete, dându-ne și posibilitatea să reconstituim atmosfera acelei epoci atât de complexe.

Cine este așadar, Ioan Leșianu? Un răspuns găsim în „Anuarul Școalei civile de fete, de stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20” (publicat de Ioan Leșianu, Tipografia „Astra” Baia Mare, 1920), la rubrica „Profesori” din capitolul „Corpul didactic”: „Ioan Leșianu director, profesor definitiv (No. 379-1920) calificat din l. română și literatură pentru școalele medii, din contabilitatea statului și cea comercială etc. Născut în Minthiul Român (jud. Bistrița Năsăud) la 10 Mai 1870. Funcționează în învățământ din a. 1890. A început cariera în comuna Giulatelec și Morocaza. Din a. 1893 la școala primară, școala comercială de băieți, la școala civilă de fete ca profesor de contabilitate în Baia Mare, unde a servit 28 de ani până la 30 mai a. 1919, când a fost numit ca director la Școala civilă de fete din Baia Mare și încredințat cu preluarea ei sub imperiul român. Custodele bibliotecii profesionale.”⁹⁷

Cea mai veche mențiune este, însă, cea din „Journalul” școlii confesionale pentru elevii români din Baia Mare, școală ce își desfășura activitatea pe lângă biserica greco-catolică din localitate. (Primul învățător consemnat în documentele acesteia este „cantorul Torai Gheorghe care a funcționat până în anul 1858 (februarie 1859) când face schimb de posturi cu Mihail Lucaciu”⁹⁸. Îi succede în post, cu începere, cel mai probabil, din anul 1892, Alexiu Pocol, devenit ulterior mare proprietar de mine și chiar primar al orașului Baia Mare, figură fascinantă, pe seama căruia s-au țesut și au circulat numeroase legende. „La 9 martie 1893 în «Journal» apare Ioan Leșian: «Lui Juon Lessiu în soluțiune învețietorescu de faur, mar[tie], 40 florini»⁹⁹. „Până în 1905 la 1 septembrie salariul de învățător revine lui Ioan Leșian, al cărui nume, la fel cu al lui Mihail Lucaciu este fluctuant grafiat, după inspirația sau știința celui care a întocmit evidențele. Informațiile din documentele amintite corespund celor din «Raportul» din 1933 al directorului școlii, Alexandru Manu, care arată că în anul 1893 «este ales ca învățător Ioan Leșian, absolvent al Preparandiei din Gherla și care servește Școala Confesională până în anul 1905 când acesta a trecut la Școala de Stat» (cu învățare în limba maghiară).”¹⁰⁰

* Am optat pentru această formă a numelui, care a fost ortografiat în moduri diverse de-a lungul timpului, iar în „Bibliografia românească modernă” figurează ca Ioan Leșian, deoarece în acest fel a semnat anuarele Școlii civile de fete, realizate după Unirea din 1918, când nu poate fi eliminată suspiciunea de constrângeri ortografice.

⁹⁷ Anuarul Școalei civile de fete, de stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20, publicat de Ioan Leșianu, Tipografia „Astra” Baia Mare, 1920, p. 17.

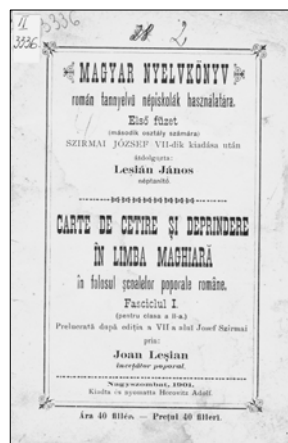
⁹⁸ Școala „Octavian Goga” din Baia Mare, [lucrare monografică alcătuită de:] Simion Vaida, Lotica Vaida, Alexandru Bălănean, Ileana Ilieș. Baia Mare, Ariadna, 2002, p. 11.

⁹⁹ Idem, p. 12.

¹⁰⁰ Idem, pp. 12-13.

Că tânărul învățător era înclinat spre studiu, activ din punct de vedere profesional și preocupat de pedagogie stau mărturie manualele pe care le-a adaptat sau elaborat, în această perioadă, pentru școlile confesionale românești. El este menționat în „Bibliografia românească modernă”, Vol. III: L-Q. (București : Editura Științifică și Enciclopedică, Societatea de Științe Filologice din R.S. România, 1989) cu nu mai puțin de șase lucrări, după cum urmează: **Îndreptar practic la propunerea intuitivă a limbei maghiare în clasa I și a II-a a școalelor populare române.** Pentru folosul învățătorilor români din Regatul Ungariei. Op încununat prin „Academia Maghiară” cu premiul comunei „Román-Petre”. Prelucrat după Michail Lang direct. prep. de Stat prin Ioan Leșian învățător poporal, președintele reun. învățat. gr. cath. din cttele Satmar și Ugocia. Partea I. [Budapesta, Nyomatott Légrády Testvérek. 189...?]. (23,5x16). 130 p.¹⁰¹; **Îndreptar practic la propunerea intuitivă a limbei maghiare. Partea II pentru clasa II (III).** [Budapesta, Nyomatott Légrády Testvérek. 189...?]. (23,5x16). pp. 131-221.¹⁰²; **Îndreptar practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în clasa I și a II-a a școalelor populare române.** Pentru folosul învățătorilor români din Regatul Ungariei. Op încununat prin „Academia Maghiară” cu premiul comunei „Román-Petre”. Prelucrat după Michail Lang direct. prep. de Stat prin Ioan Leșian învățător poporal, președintele reun. învățat. gr. cath. din cttele satmar și Ugocia. Partea I. [Budapesta, Nyomatott Légrády Testvérek. 189...?]. (23,5x16). 130 p.¹⁰³; **Îndreptar practic la învățarea scriso-cetitului maghiar.** Partea II pentru clasa II (III). [Budapesta, Nyomatott Légrády Testvérek. 189...?]. (23,5x16). pp. 131-221.¹⁰⁴; **Îndreptar practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în școalele populare române.** Partea I pentru clasa a II-a. Partea II

pentru clasa a III-a. Partea III pentru clasa a IV-a. În uzul învățătorilor români din Regatul Ungariei. Op încununat de Academia Maghiară cu premiul comunei „Román-Petre”. relucrat după Michail Lang, direct. prep. de stat, prin Ioan Leșian, inv. poporal președ. reun. inv. gr. cath. din cttele Sătmár și Ugocia. [Budapest, Nyomatott Légrády Testvérek, 189...?]. (23,5x16). 208 p.¹⁰⁵; **Amicul copiilor din anul prim de școală, cu numeroase ilustrațiuni.** Întocmit de Ioan Leșian. Ed. 1. Nagybanja, Editura lui Kovacs Gyula (Týparul Ștefan Nánásy), 1911. (20x13,5). 80 p. cu ilustr. Pe copertă mențiunea: „Aprobată pentru folosul școalelor elementare de Înaltul Ministeriu reg. ung. prin ordinațiunea ministerială ddto 20 Sep-

tembre 1911, Nr. 112782.”¹⁰⁶ Dar semnalările din „Bibliografia românească modernă” sunt incomplete. Căutând urmele activității lui Ioan Leșianu, am mai identificat câteva titluri. În colecțiile bibliotecii noastre, există o lucrare ce

nu e menționată în niciuna dintre sursele bibliografice consultate: **Carte de cetire și deprindere în limba maghiară în folosul școalelor populare române.** Fasciculul I (pentru clasa a II-a). Prelucrată după ediția a VII-a a lui Josef Szirmai prin: Joan Leșian învățător poporal = Magyar nyelvkönyv román tannyelvű népiskolák használatára. Első füzet (második osztály számára). Szirmai József VII-dik kiadása után átdolgozta: Lesián János néptanító. Nagyszombat, 1901. Kiadta és nyomatta Horovitz Adolf. Ára 40 fillér – Prețul 40 filleri.” (19,5x12,5). 73 p. Numerotarea ne îndreptățește să credem că au existat și alte fascicule.

Onisifor Ghibu, în lucrarea sa, „Din istoria literaturii didactice românești”¹⁰⁷, face

¹⁰¹ Bibliografia română modernă. Vol. III: L-Q. București : Editura Științifică și Enciclopedică, Societatea de Științe Filologice din R.S. România, 1989, p. 90, poziția 32670.

¹⁰² Idem, poziția 32670a.

¹⁰³ Idem, poziția 32671.

¹⁰⁴ Idem, poziția 32671a.

¹⁰⁵ Idem, poziția 32672.

¹⁰⁶ Idem, poziția 32669.

¹⁰⁷ Lucrare prezentată la Academia Română și publicată în „Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Literare”, Seria II, Tomul XXXVIII, 1915-

referire la **A doua carte de cetire și învățătură pentru clasa II** de Ioan Leșianu. Ed. I. 48 fil. Nagybánya. Editura lui Kovács Gyula. – E aprobată de minister sub Nr. 92.568/1913¹⁰⁸ și **Îndreptarul practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în școalele populare române**. Budapesta 1906¹⁰⁹.

Dintr-o notă de subsol a aceleiași lucrări, putem înțelege că, în anul 1911, Ioan Leșianu ar fi publicat, pe lângă abecedar, și un manual de citire, fără să îi fie precizat titlul. În același loc, se face referire la faptul că a dat spre tipărire o **Geografie și o Istorie a Ungariei**, în două limbi, despre care nu am mai găsit alte referiri. De asemenea, într-un vehement studiu intitulat: „Câțiva trădători ai învățământului nostru național”, publicat în „Gazeta Transilvaniei” de la Brașov, nr. 199-201, an 1912, se fac numeroase trimiteri la titluri de manuale, în limba maghiară, redactate de Ioan Leșianu. Dar, pentru că Onisifor Ghibu, care semnează „Dr. G. Oprean”, nu dă date complete de apariție, nu le putem indentifica pe deplin.

Ce informații suplimentare ne oferă această mică și incompletă bibliografie? Vedem că manualele lui, originale sau prelucrări după autori maghiari, s-au bucurat de aprecierea oficialităților maghiare ale timpului; trei dintre ele - **Îndreptar practic la propunerea intuitivă a limbei maghiare în clasa I și a II-a a**

școalelor populare române, Îndreptar practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în clasa I și a II-a a școalelor populare române, Îndreptar practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în școalele populare române. Partea I pentru clasa a II-a. Partea II pentru clasa a III-a. Partea III pentru clasa a IV-a. (189?) - fiind premiate de Academia Maghiară: „Op încununat prin «Academia Maghiară» cu premiul comunei «Román-Petre»”, după cum se menționează pe pagina lor de titlu. Este foarte probabil ca acordarea premiilor să aibă și rațiuni extraprofesionale, dată fiind politica accentuată de asimilare, practică de dualismul austro-ungar - manualele lui Ioan Leșianu veneau în sprijinul învățării limbii maghiare în școlile confesionale românești. Dar putem presupune, în același timp, că ele corespundeau exigențelor vremii, din punct de vedere didactic, și că Academia Maghiară nu s-ar fi pretat la premiarea unor lucrări penibile din punct de vedere științific.

Astfel putem contura portretul lui Ioan Leșianu ca fiind un om ambițios, activ, cu pregnante preocupări profesionale, dornic de afirmare și, în același timp, funcționar obedient, venind în întâmpinarea dorințelor superiorilor săi. Nu cred că era un lucru foarte rar în rândul intelectualității orașelor din această parte a țării, la adresa căreia Nicolae Iorga are cele mai aspre cuvinte în privința dorinței și grabei de asimilare. Chiar și gestul lui Ioan Leșianu, de a părăsi școala confesională în limba română, în favoarea școlii de stat, în limba maghiară, poate spune ceva despre dorința lui de a se chivernisi cât mai bine. Se pare, însă, că se bucura de apreciere în rândul confrăților săi, raportat la faptul că, deși este la începutul carierei didactice, are funcția de președinte al reuniunii învățătorilor greco-catolici din comitatele Sătmar și Ugocea, după cum scrie pe pagina de titlu a lucrărilor sale. În anul 1901 este menționat (într-un proces verbal) ca făcând parte, din oficiu, din senatul scolastic al școlii confesionale¹¹⁰. Din informațiile găsite, Ioan Leșianu s-a ocupat cu redactarea de manuale școlare în tot intervalul cuprins între ultimul deceniu al secolului al XIX-lea și până în

1916. I. Bucoavnele. Ședința de la 29 ianuarie /11 februarie 1916. II. Abecedarele din Transilvania. Ședința de la 25 martie 1916. III. Cărțile de cetire din Transilvania. Ședința de la 25 martie / 7 aprilie 1916: ¹⁰⁸ Onisifor Ghibu, Din istoria literaturii didactice românești. III. Cărțile de cetire din Transilvania. Ședința de la 25 martie (7 aprilie 1916). În *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Literare. Seria II, Tomul XXXVIII, 1915-1916*, București, Librăriile Socec & Comp., C. Sfetea, Pavel Suru, p. 330. (Dintr-o colecție particulară de la Satu Mare ni s-a semnalat: *A doua carte de cetire și învățătură pentru clasa a II-a școalelor elementare*, edițiunea I, Nagybánya, 1912, Editura lui Kovács Gyula, Tiparul Ștefan Nánásy, pentru școalele primare s-a aprobat prin Dir. gen. Cluj sub No. 36.238-922, deci pentru o identificare corectă mai trebuie insistat.)

¹⁰⁹ Ibidem. Putem lua în calcul și acest titlu, dacă nu cumva există o eroare de datare în „Bibliografia română modernă”, unde sunt semnalate lucrări omonime, dar fără dată de apariție cert identificată. O. Ghibu se pare că a avut exemplarul în mână, raportat la faptul că citează copios din el.

¹¹⁰ Csoma Gheorghe, Baia Mare - 670, Vol. 2 (2000), p. 25.

anul 1913. Este de presupus, în această situație, că se bucura de un anumit prestigiu și în rândul concitadinilor săi. În anul 1911, într-un document din 23 iunie, figurează drept curator, cantor și secretar al ședințelor consiliului bisericesc Baia Mare¹¹¹.

Părerile despre activitatea de creator de manuale a lui Ioan Leșianu sunt foarte împărțite. Onisifor Ghibu, plin de mânie și revoltă, înfierează manualele în cuvinte grele și nu le găsește decât defecte: „Și în sfârșit, alte două Abecedare cari sunt apariții cu totul caracteristice pentru timpurile și locurile în cari apar. [...] Al doilea Abecedar e: **Amicul copiilor din anul prim de școală, cu numeroase ilustrațiuni** de Ioan Leșian¹¹², Nagybanya 1911. Typarul lui Ștefan Nánásy. Editura lui Kovács Gyula.¹¹³ Ca metod n-ar nimic nou. Limba e ca din topor, influențată de limba ungurească; stilul și ortografia – de analfabet. Un exemplu: «Vasiliu grabnic și-a vârat mâna în oală. Racii l-au apucat de degete. Vasiliu, acum spăriat începu a zbera. Mamă sa alergând la el află ce s-a întâmplat. Cu mare greu i-a potut scoate degetele din foarfecele racilor. Așa pătesc une-ori copii lingăreți.» Ilustrații sunt, pe 60 de pagine nu mai puțin de 132, care de care mai mici și mai arbitrar așezate. Interesantă e reclama în limba maghiară pe care i-o face Abecedarului editorul ungur, dl Kovács Gyula. D-sa zice într-o reclamă ungurească: «În editura mea a apărut amicul copiilor, sau abc. și Carte de cetire pentru anul prim al școalelor cu limba de propunere română. – După afirmațiunile specialiștilor, acesta e cel mai bun Abecedar în literatura românească și deocamdată nu li se poate da în mâna părinților și a învățătorilor o carte mai bună»!¹¹⁴ Bietul Nord al Ardealu-

lui, ce soartă tristă i-a fost hărăzită! După ce și așa aproape totdeauna a trăit izolat de frământările culturale generale românești, acum iată-l izolat și mai deplin prin crearea altor două focare școlare noi, care radiază o lumină românească atât de slabă și de dureroasă! Cei care cunosc evenimentele din ultimele decenii pe terenul vieții școlare românești din Transilvania, știu că atât Abecedarele de la Baia Mare și de la Dej, cât și cel de la Făgăraș trebuiau să apară cu o necesitate inexorabilă. Ele sunt urmarea firească a unei politici școlare urmărite în mod sistematic, timp de peste patru decenii...¹¹⁵ Sau, referitor la „A doua carte de cetire și învățătură...”, Baia Mare, 1913: „Cartea aceasta e un document cultural foarte dureros. Ea ne desvelește un colț al culturii învățătorilor din Nordul Transilvaniei, care cultură, cu totul inferioară ca nivel, e puternic influențată de cea ungurească. Apariția unui nou centru cultural la Baia Mare, e un moment regretabil, căci ea însemnează îndepărtarea de Blaj sau de Aradul d-lui Vuia, - căci cu Sibiul nici în trecut n-a avut acest Nord îndepărtat vreo legătură pe terenul școlar. Limba în care e scrisă această carte inspiră cele mai dureroase sentimente.”¹¹⁶

Care sunt argumentele pe care Ioan Leșianu le aduce în sprijinul manualelor sale, aflăm din cuvintele scrise în prefața „Îndreptarului practic la învățarea scriso-cetitului maghiar în școalele populare române”, Budapesta, 1906, reproduse de Onisifor Ghibu:

tică ungurească câtă să cere în școalele de stat la cl. V! Atât de exagerate pretențiuni formulează această carte în ce privește limba maghiară, încât recensentul ministerial a propus ca ea să nu fie aprobată! Totuși ministerul a aprobat-o. Pentru anul școlar 1912-13 Leșian a pus sub tipar o Geografie și o Istorie a Ungariei în două limbi, deși legea nu cere așa ceva [...]. (notă O.G.)

¹¹⁵ Onisifor Ghibu, Din istoria literaturii didactice românești. II. Abecedarele din Transilvania. Ședința de la 25 martie 1916. În *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Literare. Seria II, Tomul XXXVIII, 1915-1916*, București, Librăriile Socec & Comp., C. Sfetea, Pavel Suru, p. 320-323.

¹¹⁶ Onisifor Ghibu, Din istoria literaturii didactice românești. III. Cărțile de cetire din Transilvania. Ședința de la 25 martie (7 aprilie 1916). În *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Literare. Seria II, Tomul XXXVIII, 1915-1916*, București, Librăriile Socec & Comp., C. Sfetea, Pavel Suru, p. 330.

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Ungurește se iscălește Lélián. (notă O.G.)

¹¹³ Aprobată în folosul școalelor elementare de Înalțul Ministeriu reg. ung. prin ordinățiunea ministerială dată 20 Sept. 1911. Nr. 112, 782. (notă O.G.)

¹¹⁴ Vezi studiul meu: „Cățiva trădători ai învățământului nostru național”, în «Gazeta Transilvaniei» din Brașov, Nr. 199-201. În acest studiu e vorba, printre alții, și de I. Leșian și I. Danciu. Pentru a înțelege mai bine mentalitatea din care răsar Abecedarele acestor doi pionieri ai culturii ungurești printre Români, reamintim aici următoarele. Leșian a publicat la 1911 și un Abecedar unguresc, urmat de carte de cetire pentru școalele românești. În acesta cere la cl. II atâta aritme-

„În școalele românești pentru aceea se propune limba maghiară, ca pruncii români, odinioară mai ușor să se poată ferici în patria lor în Ungaria. Acela, care nu cunoaște limba maghiară, suferă mult dezavantajiu atât material, cât și moral pe terenul carierelor publice, a comerțului și a economiei. Limba oficială a statului e limba maghiară. Altă limbă nu poate să fie, deoarece națiunea maghiară a fondat și susținut această țară în decurs de un mileniu de ani. Acel învățător român care se îndoieste în aceasta, nu mare năzuință va dezvolta în propunerea limbii maghiare, prin ce dovedește, că nu e fiu bun patriei sale. Când învățătorul român se apucă de propunerea limbii maghiare trebuie să fie pătruns de acea convingere că prin dânsa el servește interesele morale și materiale ale poporului său. Acela care e amic adevărat poporului român, acela cu mare sânguință va învăța și deprinde pruncii în limba maghiară. Viața practică ne dovedește că Românul care știe limba maghiară, n-a încetat de a mai fi și mai departe român. Cunoașterea limbii maghiare nu răpește de la nimeni caracterul de rasă, dar aceea o recunoaștem, că aceasta ajută apropierea românului cu maghiarul. Limba maghiară e cel mai acomodat mijloc spre aceea, ca în poporul român și maghiar să se întâlnească simțământul de frățietate și că pe teritoriul acesta unde locuiește, să-l vadă a fi patria sa dulce, pentru mărirea căreia să fie în stare a jertfi toate celea. Sunt sute și sute de maghiari, care din iubire către limba română învață a scrie și ceti în această limbă și cetește din literatura română operele clasice, dar pentru aceea însușirile de rasă maghiară pe lângă toate acestea și le păstrează fidel. Sunt și sute de români care învață și limba franceză și pe lângă toate acestea ei nu sunt francezi. Astfel dar învățătură falsă răspândesc toți aceia care susțin că dacă poporul românesc va învăța limba maghiară, devine în pericol viața rasei românești. Chiar din contră cunoașterea limbii maghiare face ca rasa caracteristică a poporului românesc să devină mai nobilă, mai cultivată. (!!)”¹¹⁷. În loc de orice alt comentariu, Onisifor Ghibu concluzionează: „Desigur că nu oameni cu o astfel

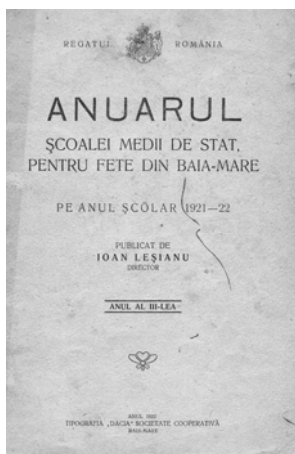
de mentalitate sunt chemați să îndrumeze școala și cultura românească”¹¹⁸.

Citind rândurile scrise de Ioan Leșianu, am sentimente contradictorii. Unele aserțiuni sunt de bun simț, altele sunt forțate, iar altele de-a dreptul utopice, raportat la contextul istoric în care sunt scrise. Nu-l bănuiesc de rea-credință, ci mai degrabă a fi un produs tipic al vremurilor pe care le trăiește. Pentru el pare că dacă lucrurile așa sunt așezate, înseamnă că așa trebuie să se întâmple. Cert este că, dacă toți românii ar fi fost la fel de adaptați, cu greu ne putem închipui care ar fi fost cursul ulterior al evenimentelor istorice. Să nu uităm că, la data la care Ioan Leșianu scria asemenea cuvinte, lupta națională a românilor era în plin avânt. Ceea ce i se poate reproșa lui Ioan Leșianu este că nu are stofă de luptător. Dar nu toți sunt născuți sau pot să fie

eroi... Duplicitatea în vremuri grele am cunoscut-o și noi înainte de 1989, din plin.

În mediul intelectual băimărean, atitudinea lui nu era considerată antinațională. Cum altfel se poate explica faptul că, la 11 februarie 1919, în urma reorganizării Consiliului Național Român din localitate, este aleasă următoarea conducere: Alexandru Breban, președinte, Nicolae Barbu, vicepreședinte, **Ioan Leșianu, secretar**, Octavian Câmpianu, avocat.¹¹⁹ Devine evident că, pentru concetățenii săi, Ioan Leșianu nu este trădătorul înfierat de Onisifor Ghibu, ci un om sub vremi, ca și alții asemenea lui.

La data numirii în funcția de director al Școlii civile de fete din Baia Mare, Ioan Leșianu avea la activ 28 de ani de carieră didactică. Anuarele pe care le-a editat sunt o oglindă fidelă a activității lui care se împletește cu istoria școlii și merită o abordare separată. În anuarul pentru anul școlar 1923-1924, citim: „În corpul didactic s-au făcut unele

¹¹⁷ Idem. p. 331.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ Gheorghe Csoma, op. cit., p.28.

schimbări, mai întâi în directorat, fostul dir. dl. prof. Ioan Leșianu care are meritul preluării acestei școli de fete de sub regim străin, devenind primul director al acestei școli de fete sub regim român, obosit de o muncă bărbătească ce a depus aproape 5 ani, la începutul acestui an școlar a demisionat din postul de director.”* Avea doar 53 de ani și a continuat să lucreze ca profesor de limba română la clasele I-II și de limba germană la clasele III-IV. Se ascunde și altceva sub această demisie? Azi, nimeni nu mai poate ști.

Datele despre Ioan Leșianu se opresc

aici. Chiar dacă nu este o personalitate de genul celor care lasă urme adânci în conștiința contemporanilor și urmașilor, Ioan Leșianu este o personalitate vrednică de studiat pentru că oscilațiile vieții lui ne pot ajuta să înțelegem mai bine o epocă zbuciumată din istoria acestor ținuturi.

* Anuarul Școalei civile de stat pentru fete din Baia Mare, anul școlar 1923-1924. Baia Mare, Tipografia “Dacia” S.P.A., 1925, p. 3.

S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI (EXTRASE DIN ARTICOLE ALE ZIARULUI „PENTRU SOCIALISM”)

Lavinia ARDELEAN

Vineri 30 ianuarie 1959 – „229 de cititori în 4 zile”

Un proverb spune că „Ziua bună se cunoaște de dimineață”. Și, iată că odată cu căderea a nenumărați fulgi de zăpadă, zilnic un mare număr de cititori se abat pe la biblioteca raională Vișeu de Sus.

Bibliotecarele Ioana Zamfir și Hareta Mandric nu prididesc a servi cititorii. Numai în 4 zile au împrumutat cărți la 229 cititori. Printre zeloșii cititori se numără fostul analfabet Petru Mihalca, acum în vârstă de 58 de

ani, muncitor forestier. „Moșul” – așa-i spun bibliotecarele, în cel de-al doilea semestru al anului trecut a citit 42 de volume. Cititori tot atât de pasionați sunt și muncitorii Simion Berki, Ludovic Donat, Martin Tosi și țărancă Ileana Dumitran.

Oamenii vin la bibliotecă ca la propria lor casă. Ei au început să îndrăgească mult cartea, ea ținându-le tovărășia în serile lungi de iarnă și fiindu-le un prețios sfătuitor.

Joi 18 februarie 1959 – „Biblioteca își face tot mai mulți prieteni”

În luna ianuarie, biblioteca centrală regională a obținut noi realizări în munca pentru răspândirea cărții. În această perioadă au fost atrași 2017 cititori, printre care numeroși muncitori. În cursul lunii s-au împrumutat de la bibliotecă 5851 de volume, iar în sala de lectură a bibliotecii au fost consultate 412 colecții de ziare și reviste.

Pentru popularizarea cărților noi colectivul bibliotecii a organizat 5 vitrine în care au fost expuse coperti ale lucrărilor nou apărute. Au fost de asemenea amenajate alte 4 vitrine de cărți pe următoarele teme: „Unirea Țărilor Române, oglindită în publicațiile vremii”, „Viața și opera lui Mihail Eminescu”, „Lucrări ce se ocupă de problemele transformării

socialiste a agriculturii” și „Opere în care se descriu frumusețile patriei”.

În colaborare cu școala medie mixtă nr. 1 din localitate s-a organizat o șezătoare literară cu prilejul Centenarului Unirii Țărilor Române.

La cererea cititorilor au fost întocmite 22 de bibliografii pe diferite teme ca: „Figuri de comsomoliști în literatura sovietică”, „Po-

eții slăvesc Republica Populară Română”, „Natura în opera poezilor contemporani” etc.

Pentru a sprijini bibliotecile raionale și cele satești s-au alcătuit și trimis acestora îndrumări metodice și bibliografii de opere în legătură cu ziua de 24 ianuarie, iar în raionul Satu Mare s-a sprijinit acțiunea de unificare a bibliotecilor școlare și a celor satești. În același timp s-a verificat și împrăștiat fondul de cărți din bibliotecile de casă.

Duminică 22 februarie 1959 – „Vie activitate în bibliotecile de casă”

Cartea, care s-a dovedit a fi un prieten și sfătuitor de nădejde al oamenilor muncii, este citită cu multă plăcere și de numeroase femei din orașul Baia Mare. Sub îndrumarea comitetului orașenesc al femeilor până acum au fost organizate 12 biblioteci de casă.

O astfel de bibliotecă funcționează în casa Victoriei Polareczki, din strada Valea Roșie, bibliotecă ce a înregistrat în cursul anului curent 110 cititoare, care au citit peste

350 de cărți. Asemenea biblioteci există și în cartierul Hatvan, unde bibliotecara voluntară Maria Pașca a antrenat la cititul cărților 88 de femei, care au citit aproape 300 de volume de literatură beletristică.

Printre cele mai căutate cărți în bibliotecile de casă sunt romanele, cum ar fi, de pildă, „Povestea unui om adevărat”, de Boris Polevoi sau „Rozsa Sándor”.

Joi 16 aprilie 1959 – „Un nou cinematograf la Baia Mare”

În ziua de 14 aprilie publicul băimărean a salutat cu bucurie deschiderea unui nou cinematograf, aparținând Casei de Cultură a Sindicatelor, cu filmul sovietic „Pagini din trecut”.

Noul cinematograf, care a primit numele luptătorului pentru cauza clasei muncitoare, „I. C. Frimu”, este situat pe strada Dacia, nr. 1. Sala are o capacitate de circa 300

de locuri.

În programarea filmelor, Casa de Cultură a Sindicatelor s-a preocupat să asigure spectatorilor un program bogat, variat și interesant. Astfel, din filmele care vor rula în curs de două luni, șase vor fi premiere în Baia Mare. În programul următor, de exemplu, va rula un film chinez în premieră, „Sacrificiul de Anul Nou”.

Miercuri 17 iunie 1959 – „Crește numărul satelor electrificate”

Întreprinderea comunală nr. 1 din Baia Mare, care se ocupă cu lucrările de extindere a rețelei electrice, a prevăzut în plan ca până la sfârșitul anului să termine lucrările de electrificare a noi sate și comune din raza

raionului Șomcuta Mare. Cu sprijinul populației s-a terminat înainte de termenul planificat electrificarea satului Chechiș, iar la Colțirea, Săcălășeni, Ocoliș și Satu Nou vor începe în curând lucrările de electrificare.

Vineri 7 august 1959 - „Fanfara minerilor din Baia Mare împlinește 100 de ani”

În anul 1859 – acum o sută de ani – în orașelul de mineri de sub Dealul Florilor a luat ființă prima fanfară a minerilor din Baia Mare. Ea era formată dintr-o mână de oameni, cu fețe supte de boală și de condițiile grele de muncă. În fruntea ei se afla Zoltan Munik.

N-a fost ușor să se pună bazele acestei fanfare. Dar dorința minerilor, de a conduce cu muzica la mormânt pe ortacii lor răpuși de silicoză, a învins greutățile. Prin contribuția fiecărui miner s-au cumpărat intru-

mente muzicale necesare și tot minerii au fost acei care în orele libere au învățat să cânte la ele.

De-a lungul anilor, fanfara a fost pusă de multe ori în situația de a se desființa, dar zeci de ani la rând minerii au făcut sacrificii și au salvat fanfara lor. Membrii ei se adunau la repetiții în casele mici și întunecoase ale vreunui ortac. Deseori repetițiile erau prilejul în care minerii își vărsau clocotul de ură împotriva exploataților.

Vineri 21 august 1959 – „Inaugurarea podurilor de pe râul Săsar din orașul Baia Mare”

Miercuri după amiază, strada Industriei și calea 23 August din orașul Baia Mare au cunoscut o animație deosebită. Dornici de a lua parte la sărbătorirea noilor succese dobândite în munca de înfrumusețare a orașului, băimărenii au populat cu miile ambele străzi, care, în cinstea celei de-a 15 aniversări a eliberării patriei noastre, au fost unite prin po-

duri trainice ce s-au construit în timp record.

Vorbind în numele constructorilor, la inaugurarea podului din strada Industriei, tovarășul inginer Gheorghe Ardeleanu de la T.R.C. Baia Mare a raportat asistenței că podul este gata pentru intrarea în circulație cu mult mai devreme de cum se prevedea în termenele contractuale.